

fókuszban a világjárvány

Identitásunk és a koronavírus

Veszély és esély

A járványok és a vallás legyőzéséről

élő víz

Legyünk Krisztus-forradalmárok!

A nagy próbatétel idején

Istennél mindig van tovább

híd

evangélikus missziói magazin

1,5m

2020. III. szám

<http://misszio.lutheran.hu>

Tartalom

fókuszban a világvjárvány

- 3 Előszó | Szeverényi János
- 4 Kitekintés | Szeverényi Jánosné
- 5 Szoba kilátással | Deli Eszter Kinga
- 6 Identitásunk és a koronavírus | Kis Ferenc Balázs
- 7 Karanténgondolatok | Gyarmati Gábor
- 8 Veszély és esély | Jásdi Beáta
- 9 Járványra keményedsz vagy szabadulsz? | Szakács Tamás
- 10 Félelmeink | Bakondi Gábor
- 11 Üres vagy teli? | Szák Kocsis Pál
- 12 Az udvaron hordágyakon feküdtünk
Dr. Györi Józsefné dr. Drenyovszky Irén
- 13 Az életmentő ölelés | Szigeti Jenő
- 14 Milyen áldást kaptam a karanténban?
- 16 Egy túlélőpróba három tanulsága | Prof. Csermely Péter
- 17 Gondolatok a járvány hatásáról | Ribár János
- 18 A járványok és a vallás legyőzéséről | Szabados Ádám
- 20 A járványokról keresztényen beszélni | Gálné dr. Csáky Tünde
- 21 Könyvajánló
- 22 Mi köze Istennek a COVID-19-hez? | Szeverényi János
- 24 Luther a járványokról | Welter Gábor
- 25 Imádkozzunk! | Szeverényi Jánosné
- 25 Rejtvény
- 26 Keresztretjvény | Meleg Dávid

élő víz

- 27 TANÚSÁGTÉTEL – Egy cipőben | Gombkötő Beáta
- 27 Gyógyíts meg! | Reményik Sándor
- 28 INTERJÚ – Legyünk Krisztus-forradalmárok! | Muzslai-Bízik Bence
- 30 20. SZÁZADI HITVALLÓINK – Hagyd az Úrra a te utadat...
– Megemlékezés Kelemen Erzsébetről | Gémes István
- 32 KÜLMISSZIÓ – Kontinenseket, országokat, gyülekezeteket,
személyi távolságokat átívelő hidak | Bálint Márton
- 34 ÉLŐ IGE – A nagy próbatétel idején
- 36 EVANGÉLIKUSOK A SZÓRVÁNYBAN – Levél Muravidékről
Andrejek Judit
- 37 Elhívás az örökkévalóságra | Zászkaliczky Zsuzsanna
- 38 IDŐK JELEI – Beteljesedett és beteljesedésre váró próféciák
korunkban | David Wilkerson
- 40 BESZÉLGETÉS – Istennél mindig van tovább | Erdészné Kárpáti Judit
- 42 KITEKINTÉS | Ribár János
- 44 ÉNEKEM AZ ÚR – Himnusz az égi és földi kenyérről
- 45 KÖNYVAJÁNLÓ – Boldog, aki olvassa! | Szakács Tamás
- 45 VERS | Lackfi János
- 46 VILLÁMINTERJÚ – Villáminterjú Bence Gáborral
- 47 DERÚ
- 48 Országos evangelizáció

Címlapgrafika: Perl Andrea | PERL Creative

HÍD MAGAZIN ELŐFIZETÉS

A *Híd* magazin negyedévente megjelenő, önálló sajtótermék, nem az *Evangelikus Élet* magazin része.

Év közben a decemberig megjelenő lapszámokra lehet előfizetni. A következő teljes évi előfizetés december folyamán történhet. Emellett egyes lapszámok külön is megrendelhetők a kiadónál.
Telefon: 06 1 400 3057 * E-mail: evmis@lutheran.hu

Egy lapszám ára: 600 Ft, előfizetési díj egy évre: 2400 Ft

Az Evangelikus Missziói Központ számlaszáma: 11716008-20157087

Az előfizetés nem fedezi az előállítási költségeket.

Kérjük, támogassa a *Híd* magazin szolgálatát!

Impresszum

híd

Evangelikus missziói magazin
2020. III. szám
Megjelenik negyedévente.

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:
Evangelikus Missziói Központ –
Magyar Evangelikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
<http://misszio.lutheran.hu>
számlaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:
Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szevereniyi@lutheran.hu
www.szevereniyi.janos.hu

Munkatársak:
Balog Eszter, Erdészné Kárpáti Judit,
Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné, ifj. Zászkaliczky Pál

Olvasószerkesztő:
Miklósné Székács Judit

Layout, grafikai tervezés, tördelés:
PERL Creative
Perl Andrea, Perl János
www.perlcreative.com

Nyomdai kivitelezés:
Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangelikus Élet* hetilapban elhelyezett
példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Bízunk abban, hogy lecseng a nagy járvány, és minden rendeződik a világban. Hála Istennek, Magyarországon valóban javult a helyzet, de elég csak meghallgatni a híreket, és szembesülünk a világban lévő felfordulással, káosszal. Maszkokban szaladnak ki az emberek a kórházból, mert árvíz önti el az épületet. Földrengések pusztítanak. Erőszak ellen tüntetők autókat vernek szét utasaikkal együtt, szobrokat döntenek le, és nekimennek a rendőröknek.

Mintha fokozódna a feszültség. Csak Isten tudja, hogy mikor lesz vége ennek a korszaknak, és hogy mit hoz a jövő. Ő néha nem avatkozik bele a folyamatokba, de egyszer csak kiteszi a kezét, és azt mondja: elég!

Kaotikus világunkban jelen van a megváltó Jézus. Némelyek ezt nem így gondolják, és fel is teszik a kérdést: Tényleg úgy néz ki ez a világ, mintha megváltott lenne? Úgy gondolom, hogy ha nem lenne benne a világban a Tízparancsolat, ha nem szolgálnának az elkötelezett keresztyének – *Albert Schweitzer, Teréz anya és Böjte Csaba* mellett számtalan tiszta szívű ember, akik só és világosság a környezetükben –, ez a világ már nem létezne.

„Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10)

Isten gyermekeinek meg kell tanulniuk, hogy ne csodálkozzanak a világ történésein. Akkor sem, ha néha összeszorul a szívük és megroggyan a térdük. Ha nem lenne hitünk, akkor

széttárhathatnánk a karunkat, és azt mondhatnánk: nem tudjuk, mi lesz velünk. De ezt a világot Jézus Krisztus megváltotta. Ő eljött erre a világra, hogy megkeresse és megtartsa az elveszetteket.

Az egyes emberre és az egész világra jellemző ez az elveszettség. Nyugati, jóléti országok vezetői tanácsstalanok, egészségügyi rendszerek omlottak össze, gazdaságok roppannak meg. Tanácsstalanságot és erőtlenséget látunk.

Ugyanakkor Isten és a gonosz harca zajlik a földön, és ez a harc mintha egyre élesebb lenne. Egyre erősödik a konfrontáció. Ma a gonosznak az a célja, hogy már a gyermekeket is elérje. Az anyaméhben, a legvédelemben, a legvédelemben nevelnek, tanítanak. „Az Úrra tekintek szüntelen...” (Zsolt 16,8)

Bármilyen nagy is a felfordulás a világban, bármi történik velünk, szereteteinkkel vagy a környezetünkkel, nézzünk fel az Úrra lélekben és valóságban! Vele élő, személyes kapcsolatunk lehet. Ez nem varázslat, nem elérhetetlen misztikum. Ő a te alkotód, megváltód. Ő az, aki Szentlélek által a szívedben akar és tud lakozni. Ő jelen van, megsegít, megerősít.

Isten áldjon meg mennyei látással, erővel, hogy betöltsd a szolgálatodat! Legyen benned az ő derűje és kegyelme, amellyel átöleli ezt a sérült, sebesült bolygót és emberiséget.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Kitekintés

A történelem legnagyobb járványai

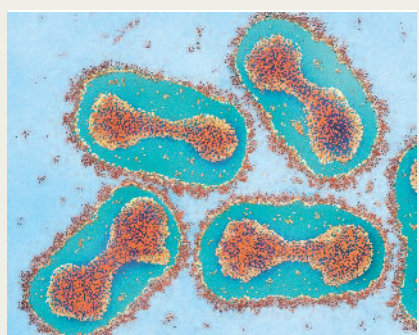
A 2020-ban Európát is elérő koronavírus-járvány kapcsán óhatatlanul felmerül, hogy a történelem során kirobbanó, majd elcsituló nagy halálos vészek mennyire voltak pusztítóak.

Justinianus-pestis (541–542)

– Halottak száma: 50 millió

Justinianus császár korában pusztított az ókori rómaiak között, a Nyugat-Római Birodalomban. A járvány kiirtotta Európa lakosságának mintegy felét. Ezt a járványt tekintik a bubópestis első tömeges előfordulásának.

„Fekete halál” (1347–1352)

– Halottak száma: 75-200 millió

A legpusztítóbb pestisjárvány Európát, Észak-Afrikát, a Közel-Keletet és Közép-Ázsiát tarolta le. Európa lakosságának 30–60 százalékát irtotta ki. Később is pusztítottak még pestisjárványok Európában, de a higiénés szokások javulása miatt már nem szedtek annyi áldozatot. A pestis napjainkban is jelen van még, évente 100–200 ember hal bele világszerte.

Cocoliztli (1545–1550)

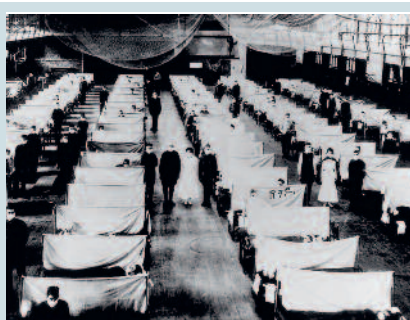
– Halottak száma: 15 millió

A Közép-Amerikában élő aztékok között végzett leírhatatlan pusztítást a sokáig rejtélyes járvány. Csak néhány éve sikerült a kutatóknak 29 korabeli csontvázból kinyert DNS-minta alapján megállapítaniuk, hogy a cocoliztli egyfajta hastífusz lehetett.

Harmadik kolerajárvány (1852–1860)

– Halottak száma: kb. 1 millió

A történelem során hét nagy kolerajárvány robbant ki, közülük a harmadik volt a legpusztítóbb. Ebben az évben csak Nagy-Britanniában 23 ezer embert vitt el a kolera.

Spanyolnátha (1918–1919)

– Halottak száma: 27-50 millió

Ez volt az első valódi pandémia (világjárvány), és a Föld lakosságának 3–5 százalékát ragadta el. Hogy miért lett spanyolnátha a neve? Azért, mert a hadban álló felek a háborúban semleges Spanyolország tudósításait használták fel a járvánnyal kapcsolatos híradásaikban.

Ázsiai influenza – H2N2 (1954–1958)

– Halottak száma: 2 millió

A járvány Európában is pusztított. Svédországban iskolákat kellett miatta bezárni.

Hongkongi influenza (1968–1969)

– Halottak száma: 1 millió

A Hongkongból induló pandémia kiindulási helyén 500 ezer embert, az akkori lakosságszám 15 százalékát pusztította el.

Fekete himlő (Kr. e. 430 körül – 1979)

Az egyik legnagyobb himlőjárvány a 18. században söpört végig Európán, 60 millió ember halálát okozva. A 20. században pedig további 300 millió embert ölt meg a betegség világszerte. Még 1967-ben is 15 millió fertőzöttet és 2 millió halottat írtak a fekete himlő számlájára, majd a védőoltásnak köszönhetően 1979-re sikerült teljesen felszámolni a betegséget.

SARS (2003)

– Halottak száma: 774

A 2020-ashoz hasonlóan szintén koronavírus okozta megbetegedés a légzőszerveket támadta.

H1N1 – sertésinfluenza (2009)

– Halottak száma: 284 ezer

214 országot ért el a betegség, és 60 millió embert betegített meg. Magyarországon 1915 ember kapta el, és 70-en haltak bele a fertőzésbe.

Ebola (2014–2016)

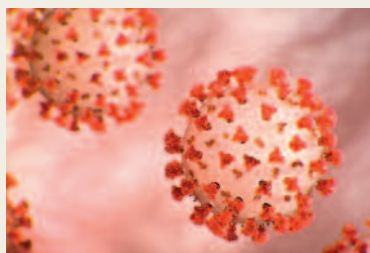
– Halottak száma: 11 ezer

A betegség az Ebola folyóról kapta a nevét, ahol először okozott járványt 1976-ban. A legpusztítóbb 2014-ben tört ki Nyugat-Afrikában, és két év alatt 11 ezer emberéletet követelt. Kisebb járványok azóta is előfordultak, és valószínűleg lesznek is a későbbiekben. Bár Magyarországot mindeddig nem érintette az ebola, a budapesti Szent László Kórházban két speciálisan berendezett, ebolás betegek ellátására alkalmas kórterem van.

HIV/AIDS (1981–)

– Halottak száma: 36 millió

A betegséget 1976-ban fedezték fel a Kongói Demokratikus Köztársaságban, és utána még jó másfél évtizedig korunk pestisének tartották. A HIV 1994 óta számít jól kezelhető fertőzésnek, ekkorra készültek el azok a gyógyszerek, amelyekkel a páciens élete végéig kordában tartható a megbetegedés. Jelenleg 31-33 millió HIV-fertőzött él a Földön.

Koronavírus (COVID-19)

– Halottak száma: 757 ezer (2020. 08. 14.) A kínai Vuhan városából 2019 decemberében induló és néhány hónap alatt az összes kontinenst elérő járvány világszinten átlagosan 5%-os halálozási arányt mutat.

Önjáró robottal harcolnak a koronavírus ellen

A Semmelweis Egyetem Orvosi Képzőközpontján állt munkába egy Dániából beszerzett, automata fertőtlenítő robot. A klinika tereit és vizsgálóhelyiségeit fertőtleníti folyamatosan, emellett részt vesz a teljes Külső Klinikai Tömb fertőtlenítésében is. A robot által használt UVC-fény bármilyen eddig beazonosított mikroorganizmust, tehát az összes ismert baktériumot és vírust másodpercek alatt képes inaktíválni. Az úgynevezett betanítás után az eszköz magától járja be a fertőtlenítendő területet és kikerüli az útjába kerülő akadályokat. További előnye, hogy használata során nincs szükség emberi jelenlétre, ezért a legveszélyesebb területekre – az úgynevezett vörös zónákba – is beküldhető.

Összeállította: Szeverényi Jánosné

Szoba kilátással

Lucien Hervé, a világhírű magyar származású fotográfus hosszú élete során többször meg tapasztalta életterének fizikai beszűkülését. A második világháború során német hadifogságba esett, itt kezdett el rajzolni, majd szökése után festeni. 1948-tól fényképez, ebben az időszakban készítette *Paris sans quitter ma fenêtre (PSQF)*, azaz *Párizs az ablakomból nézve* című fotósorozatát. Élete második felében sclerosis multiplexben szenvedett. Amikor betegsége hosszabb időre korlátozta mozgásában, kollázsokat kezdett készíteni, sokszor saját meglévő képeit használva alapul. Ebben az időben művei rendszerezésére fókuszált.

A mostani világjárvány következményeként mi is megéltük, megéljük a fizikai korlátozottságot. A kényszerű csendességben olyan gondolatoknak, érzéseknek van esélye a felszínre kerülni, amelyeket a szokásos napi pörgésben a háttérben lehet tartani. Isten bennem is felkavart félrerakott kérdé-

seket, és mélyre vitt. Unalomig ismételt válaszok kerültek más megvilágításba. Ezért hálás vagyok.

„Itt bement egy barlangba, és ott töltötte az éjszakát. Egyszer csak így szólt hozzá az Úr igéje: Mit csinálsz itt, Illés? Ő így felelt: Sokat buzgólkodtam az Úrért, a Seregek Istenéért, mert Izrael fiai elhagyták szövetségedet, lerombolták oltáraidat, prófétáidat pedig fegyverrel ölték meg. Egyedül én maradtam meg, de az én életemet is el akarják venni. Az Úr ezt mondta: Gyere ki, és állj a hegyre az Úr színe elé! És amikor elvonult az Úr, nagy és erős szél szaggatta a hegyeket, és tördelte a sziklákat az Úr előtt; de az Úr nem volt ott a szélben. A szél után földrengés következett; de az Úr nem volt ott a földrengésben. A földrengés után tűz támadt; de az Úr nem volt ott a tűzben. A tűz után halk és szelíd hang hallatszott.” (1Kir 19,9–12)

DELI ESZTER KINGA
képzőművész

Identitásunk és a koronavírus

A csoportidentitás egy szociálpszichológiai fogalom, amely azzal áll összefüggésben, hogy mely csoportok tagjának érzem magam, és hogy ezek a csoportok is a tagjainknak tekintenek-e engem. A személyes identitásom is kapcsolatban áll azzal, hogy mely csoportokhoz tartozom, de a folyamatos változás közben azért tetten érhető az állandóság is: bár sok tekintetben különbözöm húsz évvel ezelőtti önmagamtól, azért lényegemben ugyanaz a személy vagyok. Tehát amikor épp egy kitűnően sikerült grillpartin vettem részt gyülekezeti szervezésben, ahol a magyar válogatott egyik győzelemmel végződő sorsdöntő mérkőzését néztük meg az izlelőbimbókat kellemesen kényeztető ételek és italok, valamint lelki táplálék kíséretében, vagyis amikor erősnek érzem az evangélikus gyülekezethez és nemzethez tartozásomat is, de a hazafelé vezető úton az internetnek hála (?) kapok egy hírt, hogy az egyik kulcsjátékosunk lebukott a doppingteszten, és egy másik országbeli evangélikus püspököt épp lekapcsolt a rendőrség ittás vezetésért, hirtelen mindkét csoporthoz tartozásomra árnyék vetül. Ettől persze nem fogom elhagyni sem a felekezetet, sem az országot, de mégsem olyan felhőtlen az érzés, mint a hírek előtt.

A koronavírus kapcsán addig nem létező csoportok ütötték fel a fejüket, amelyek nagy erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy kedves Olvasó, te is

csatlakozz hozzájuk, vagyis tedd az adott csoportot társas identitásod részévé. Olyan egyszerű témák mentén kényszerítettek csoportválasztásra, mint hogy viselsz-e szájmaszkot vagy sem. Hogy gúnyt űzöl-e Müller Cecíliából, vagy inkább kiállsz mellette. Az, hogy a kormány válságkezelését kitűnőnek vagy épp kritikán alulinak tartjuk-e, úgy tűnik, már korábban létező csoport-hovatartozástól függött, mindenesetre ez a sok-sok éve velünk élő téma megfelelő táptalajra lett a közelmúltban is. Az egyes csoportok érveket és hasonlatokat kerestek, hogy tagokat toborozzanak, és nemritkán – kevéssé elegáns módon – a versengő csoport tagjait mutatták be nevetségessnek vagy ostobának, de persze ilyenkor a megtámadott felet sem kellett féltetni. Így megy ez, mióta ember él a földön, így a korinthusi gyülekezetben sem volt másképp: „Én ültettem, Apollós öntözte, de a növekedést az Isten adta” (1Kor 3,5) – írta nekik Pál, amikor megtudta, hogy egymással versengő frakciókra bomlott a gyülekezet. Nem kérdőjelezte meg, hogy egyeseknek ő, másoknak Apollós jelentett többet, de a Lényegre terelte a figyelmüket.

Nem kérdés, hogy a fent említett, koronavírus kapcsán létrejött (vagy a mindenkori kormány megítélésével összefüggő) csoportok egyházon, gyülekezeten belül is élnek és virulnak, olykor feszültséget, nemritkán tüzéseket okozva. Én két, egymást nem kizáró, járható utat ajánlok megfontolásra. Az első: mivel az identitá-

sunknak részét képezi a különböző csoportokhoz való tartozásunk, hiszen nyugodtan lehetünk egyszerre jogászok, vidékiek, kutyataratók amellest, hogy Krisztus-követők is vagyunk, vizsgáljuk meg, hogy mekkora feszültséget, mennyi indulatot vagy örömet hoz elő belőlünk egy nem Krisztusról szóló témában elmondott poén vagy vélemény, vagyis mennyire támadja identitásunk központi területét. Ez az önismereti oldal: bátran vállaljuk fel önmagunkat úgy, ahogy vagyunk, hiszen **senkinek sem teszünk valódi szívességet azzal, ha keresztyénibbnak akarunk tűnni, mint amilyenek igazából vagyunk.** Így nincs annál szebb, ha valaki a gyülekezetben kimondja magáról: „Be kellett látnom, hogy amikor gyilkosnak neveztem azokat, akik nem hordanak szájmaszkot, ezzel testvéreimbe is beegázolhattam: ez a téma túlzottan beszippantott.” „Örömet éreztem, ahogy szorongatták Karácsony Gergelyt a Pesti úti idősothton témájában, és megragadtam a lehetőségét annak, hogy pár gyülekezeti társat emlékeztessenek arra, hogy kire is szavazott – és volt, aki ezt nem jól vette.” Természetesen legyünk tájékozottak, legyen véleményünk, legyünk egyéniségek, és éljük meg az érzelmeinket is! De a gyülekezet mégsem a koronavírusról, a kormányról, az ellenzékéről, még csak nem is az egészségünkről vagy a féltelmeinkről szól, hanem végtére is Krisztusról. És ha ezek a „necces” témák elválasztanak, az intő jel arra, hogy legalább az egyik fél (és nem feltétlenül a másik) tekintse át, hogy miért is olyan fontos neki ez a téma, és hol van benne Krisztus.

A másik út, ha már minden kötél szakad, az úgynevezett Gestalt-ima, amely egy német születésű, Amerikában befutott pszichológus, Fritz Perls nevéhez fűződik, és amely talán csak emelkedett hangvételben emlékeztet egy imára, mert nem Istent, hanem a másik embert szólítja meg: „Én én vagyok. Te te vagy. Nem azért vagyok ezen a világon, hogy az elvárásaid szerint éljek, és te sem azért vagy ezen a világon, hogy az elvárásaim szerint élj. Te te vagy, és én én vagyok. Ha így egymásra találunk, az csodálatos. Ha mégsem, akkor nincs mit tennünk.” De legalább őszintén egymás szemébe nézhetünk, egymást felnőttek tekintve elmondhatjuk, hogy mit gondolunk, és a másik is elmondhatja, hogy ő mit gondol. Nincs kényszerítés, nincs manipuláció, nem keltünk büntudatot, és felszabadító, hogy nem kell egyetlenünk sem. A gyülekezetben Krisztusra nézve vagyunk együtt. Ő a Lényeg.

KIS FERENC BALÁZS

Karanténgondolatok

Karantén: „...járványügyi elkülönítő, amely általában azt jelenti, hogy elkülönítenek egy olyan személyt vagy személyeket, akik feltételezhetően fertőző betegek, s amelynek alapvető célja a betegség terjedésének megakadályozása.” (Forrás: Wikipédia)

Nagyjából ennyit tudtunk erről a koronavírus megjelenése előtt. Aztán kitágult az értelmezés, és kinek rabságot, kinek biztonságot, az iskolásoknak számítógép előtti otthoni tanulást, sokaknak online istentiszteletet jelentett.

Mi pedig – vélhetően sokakkal együtt – riadtan vettük tudomásul, hogy nekünk home office-t, azaz otthoni munkát hozott. Dolgozni? Otthon? Hiszen arra a munkahely való, ahol minden a munkáról szól. Kollégák, ingerszegény, cél-szerű környezet, információáramlás, eszközök. De otthon? Nagy baj lenne, ha otthon is minden a munkáról szólna! Ám lassan belesziszolódtunk a helyzetbe. Hiszen férj és feleség közös reggelije, a kertben elköltött, beszélgetős délutáni kávézás, egymás mellett dolgozni – remek dolgok. Mint ahogy az is, hogy megismerhettük egymás munkáját. Természetesen eddig sem volt titok, hogy mit tesz párnuk munkaidőben, de ez a mostani helyzet azért egészen más volt. Akarva-akaratlan kollégák lettünk,

egy szobában ülve (esetünkben ez a nagyszobánk), egymás mellett dolgozva – heteken át. S bár már több mint két évtizede éljük békességben, szeretetben, az Úrtól megáldott házasságban életünket, eddig még nem fordult elő, hogy két és fél hónapot a nap huszonegy órájában együtt töltsünk. S amikor véget ért, éreztük meg igazán, hogy mekkora ajándék volt ez. S valljuk meg – nem nagyon akaródzott befejezni.

A Kádár-rendszer idején a szocialista országok (értsd: diktatúrák) közül – mondták – nálunk volt legnagyobb a szabadság, az árubőség és a jólét. Vagyis egy képzeletbeli, szögesdróttal körülvett „szocialista táborban”, ahol az országokat barakkok jelenítik meg, miénk volt – ahogy csúfoltak (vagy irigyeltek?) – a legvidámabb barakk. Mert a kádári diktatúra nem tudta annyira megtörni az embereket, hogy kiölje a szabadság, a tisztességes élet utáni vágyat, az egymás iránti tiszteletet, a család fontosságát, a gyermekek szeretetét, a hitet, a hazaszeretet, az összetartozás és magyarságunk felemelő érzését. Nos, az élet azóta sokat változott. Nincs már

diktatúra, aki dolgozik, szép, értelmes, tartalmas életet élhet jólétben, békességben. A gyermekek és a családok támogatása soha nem látott mértékűt öltött, s magyarnak lenni – határon innen és túl – sem szégyen már. Mindannyiunk fegyelmezettsége pedig egészen biztosan hozzájárult ahhoz, hogy viszonylag könnyen vészelhettük át a vírusos időszakot. Így talán

nem túlzó, ha megállapítjuk: közös európai hazánkban – az Úrnak hála – mi voltunk a legvidámabb kórterem.

Eközben átrendeződtek értékeink. A sokak számára természetesen vasárnapi templom távoli, elérhetetlen vággyá változott. Hiányzott szeretteink közelsége, a találkozások, beszélgetések, egy érintés, egy ölelés. S talán többen ráébredtek, hogy – bármennyire erőlteti is a világ – mégsem a pénz az igazi, de legfőképpen nem a legfontosabb érték. S hogy itt az ideje, hogy átrendezzük életünket.

Az Úr próbára tett és figyelmeztetett minket, ami egészen biztos, hogy sokunknak a javára vált.

GYARMATI GÁBOR

*Az Úrnak hála
– mi voltunk
a legvidámabb kórterem.*

Veszély és esély

Nagyszüleinknek meg kellett szenvedniük a nagy háborút, a kommünt, a második világháborút s még ötvenhatot is. A szüleinknek már „csak” ez utóbbi kettőt. Túléltek – hogy megszülethessünk mi.

Túléltek, a dédapám mégis behalt, hogy két, alig húszéves fiát vesztette el az első világháborúban. Csak egy tábori levelezőlap maradt utánuk, ami „A címzett ismeretlen” jelzéssel jött vissza.

Anyai nagymamám sajátosan emlékezett 1919 őszére, „amikor az Astoriában is csak tököfzeléket lehetett kapni”. Apám pilótaként többször megjárta a 2. világháború szovjet frontjait. Apai nagymamám és anyai dédapám zsidó származása kis híján a szüleim halálát jelentette, amikor egy nyilas igazoltatta és letartóztatta őket. S akkor még hátravolt az ostrom, a kitelepítések, a Rákosi-diktatúra, majd ötvenhat.

Háborút sosem látott nemzedékünknek ritka szerencséje volt. Igaz, zsíros kenyéren nőttünk fel, nem hordtunk új ruhát, a fiúk nadrágszára mindig kicsit rövidebb volt. Nem mesélhettük el az iskolában, hogy konfirmálni fogunk, és azt sem, amit a szüleink az ötvenhatos forradalomról mondtak. De az évek során átéljük, hogy lassan-lassan egyre jobb lett minden. Eleinte hétköznapi örömek értek: újra lehetett kapni karajt a hentesnél, a Corvinban gyerekcipőt, néha-néha SZOT-beutalóval üdülni is eljutottunk. Az egyetemi felvételnél már nem számított hátránynak a származásunk, fiatal felnőttként háromévente Nyugatra is utazhattunk, a fizetésünk fokozatosan emelkedett. Megéltük a rendszer megváltozását, a mi gyerekeink már nyugodtan járhattak vasárnapi iskolába, mehettek egyetemre – mert megenedhettük magunknak.

A 21. század első évtizedének végére azonban a jólétünk egén sötét felhők gyülekeztek. Mindenből túl sokat fogyasztottunk: autóból, ruhából, cipőből, jégkrémből és alkohoból, repülőjegyből. Sokan kongatták a veszarangot, de a környezetvédők, szociológusok hiába kiabáltak: Így nem mehet tovább!

Amikor januárban az első híreket láttuk Vuhanból, nem sejtettük, hogy ilyen gyorsan ideér a gyilkos vírus, amelyet addig csak filmekben láttunk, s jókat borzongtunk tőle. Ez, az igazi, amelynek hamarosan neve is lett, korántsem volt kellemes izgalom. A COVID-19 kitörésekor még szégyelltem magam, amiért a barátainknak szóló ebédmeghívást lemondok. Micsoda gyávaóság... Egy héttel később kiderült,

Azonban a jólétünk egén sötét felhők gyülekeztek.

nemhogy a barátainkkal, a gyerekeinkkel, unokáinkkal sem találkozhatunk. Kint virágzott az aranyeső, csodás tavasz kezdődött, és mi házi – igaz, kertés házi – őrizetbe kerültünk. Hálásan fogadtam az online istentiszteletek lehetőségét, és erőtlén hangon, mert egyedül, mégis együtt énekeltem a lelkésszel. Naponta többször imádkoztam a szenvedőkért, hogy kapjanak lélegzetet, s persze a családom egészségéért is. Fölhívtam az egyedül élő rokonaimat, barátaimat, hogy beszélhessenek valakivel. Istent kértem, gyűjtsön szikrát azoknak az elméjében, akik a gyógyszereken, vakcinákon dolgoznak. Amikor e sorokat írom, a SOTE rektora, *Merkely Béla* professzor bejelentette, őszre elkészülhet a megelőző oltás. Ha így lesz, föllélegezhetünk: a COVID-19-től nem kell rettegnünk többé. De hogy a gazdasági válságból mikorra jutunk ki, azt ma még senki nem tudja.

A válság szót a kínai nyelv két jellel fejezi ki: az egyik a veszély, a másik a lehetőség. A járvány veszély, de esély is talán: hogy kicsit jobba váljunk, hogy jobban vigyázzunk egymásra és gyönyörű szép világunkra. Van miért fohászknunk.

JÁSDI BEÁTA

Járványra keményedsz vagy szabadulsz?

A vírus alaposan feldúlta világunkat, ismét kiderült, hogy nem vagyunk annak urai. (Isten alaposan földre kényszerítette egy mikroszkopikus teremtményével a büszke embert – nem csak a repülőgépeit...) A gótok pedig 410-ben Rómát dúlták fel. A vírus megfosztott egyeseket munkahelyüktől, egyeseket megélhetésüktől, egyeseket tartalékuktól, egyeseket vállalkozásuktól. Róma feldúlása is elvette egyesek javait, egyesek tisztességét, egyesek életét. A pogányok, mivel korábban a keresztyén császár betiltotta istentiszteleteiket, a keresztyéneket vádolták mindezért, és fizikai atrocitásoktól sem riadtak vissza. (Nem is biztos, hogy olyan távoli a párhuzam az USA nyár eleji állapotaival...) E helyzetben kapott felkérést *Marcellinus* tribunustól a keresztyénség védelmére *Augustinus* egyházatya, aki több mint egy évtizeden át írta *Az Isten városáról* című főművét.

Most nem maga a könyv kell előttünk legyen, csak a történelmi helyzet és benne a keresztyénség és a világ viszonya, ahogyan az ókori püspök megörökítette számunkra. Rámutat ugyanis, hogy a pogány vádakkal ellentétben nem a keresztyének tehetők felelőssé a katasztrófáért, hanem épp a pogányok bűnei – kicsapongás, dőzsölés, kegyetlenkedés, hatalomvágy, ami épp nem a keresztyének között jellemző. A vétkes pogányok mégsem tartottak bünbánatot – ellenben az ártatlan keresztyéneket az események bünbánatra

indították. Keresztyéneket is megkínóztak vagy megölték, keresztyének is éhen haltak, mint a pogányok közül sokan. Ám *Augustinus* azt is elénk tárja elemzésében, hogy az üdvösséget ilyen földi veszteségek sem rabolhatják el tőlünk (lásd például Mt 10,28).

A vádakkal szemben a keresztyéneket sokat köszönhetek a pogányok. Lelki tekintetben azt, hogy a keresztyének imádkoztak értük is. Testi tekintetben pedig azt, hogy védelmet nyújtottak nekik. Ugyanis, bár nem volt jellemző, hogy a gótok tiszteletben tartásuk a pogány szentélyeket, a keresztyénekét mégis megkímélték – így az oda menekülőket nem bántották. Ezért emlékezteti pogány olvasóit *Hyppo Regius* egyházfője, *Augustinus*: „Istennek kell tulajdonítani, aki titeket megkímélése által bünbánattartás melletti megjavulásra int, hogy mindezek ellenére éltek. Isten nektek, hálátlanoknak azt is megengedte, hogy vagy szolgálóinak neve alatt, vagy a vértanúk emlékhelyein az ellenség kezét kikerüljétek.” A keresztyének befogadták védőszárnyaik alá a pogányokat is e veszélyes időben.

Vajon a vesztes járványidőben mennyire találtuk meg mi, keresztyének az ilyen lehetőségeket? Igen, tartottak közös imaalkalmakat is konkrétan a világ és a világjárvány kapcsán. Igen, a szeretetszolgálatok révén nemcsak keresztyéneket, de másokat is segítettek egyházi szervek. Igen, épp a járvány révén az online dimenzióban talán sok

egyháztól és Krisztustól távol élő embert is elértek az egyházak. Vajon mivel érték el őket? Dörgedelmes próféciákkal? Olcsó vigasztalással? Vagy tudtuk-e Isten mindenhatóságát hirdetni, aki cselekszik a világban, és a történelemnek is, a tomboló járványnak is Ura, aki Jézus Krisztusban emberré lett, hogy Megváltónk legyen?

A járvány kikényszerít olyasmit, amit különben nem tennénk, amire különben nem lennénk hajlandóak, amit különben nem tartanánk lehetségesnek. Életem fordulópontjai általában Isten ilyen nagy „rúgásai” nyomán kellett történjenek. Vajon a világ mit ért meg e globális terelésből? Nyertünk valamit a járvánnyal? Többek, gazdagabbak, okosabbak, bölcsőbbek, istenesebbek lettünk valamilyen szempontból általa? Attól tartok, hogy a többség csupán a fáraó megkeményedésének útját járja (2Móz 4–14), aki nem alázkodott meg Isten tíz csapásának hatására sem. Ám a zsidók ennek ellenére végül kivonultak!

Amit a vírusnak el kell intéznie világunkban, azt elintézi – minden igyekezet ellenére sem lehet már teljesen a korábbiakhoz visszatérni, ahogyan a héberék is eltűntek aztán Egyiptomból... Isten tehát még a járvány és a történelem különféle nyomorúságai, rabságai által is megszabadítja népét. A világjárványban a megkeményedettek vagy a megszabadítottak számát növelede?

SAKÁCS TAMÁS

A COVID-19 járvány sokunkban hozott felszínre félelmeket, szorongásokat, amelyek ezerféle alakot öltöttek. Egyesek a magánytól rettegtek, mások a haláltól, némelek szeretteik elvesztésétől. Voltak, akik globális armageddont vizionáltak, voltak, akik pedig a karantén pozitív hatásaira összpontosítva élték meg ezt az időszakot. Vajon mitől függ, hogy ennyire másképp reagálunk ugyanarra a helyzetre?

A járvány felfogható egy stresszhelyzetnek. A stresszre adott válaszunkat meghatározza, mennyire fenyegetőnek éljük meg a valóságot. Aki a fogyasztói társadalmak összeomlását, az emberiség kipusztulását látta maga előtt, az feltehetően eleve rendelkezik egy negatív szűrővel, egyfajta sötétítő szemüveggel, amely gyakran festi feketére számára a helyzeteket.

Az, hogy mennyire birkózunk meg a ránk törő szorongással, sokban függ attól, milyenek tapasztaltuk az első években a külvilágot. Megéltük-e a biztonságot, az alapvető stabilitást az életben, a családban, kialakult-e egy viszonylag pozitív én-képünk. Amennyiben nem, az így belénk épült negatív üzenetek szinte észrevétlenül fogják meghatározni a gondolkodásunkat. Olyan üvegen át szemléljük a történéseket, amelyen lehet, hogy ott a felirat: nem vagy értékes, nem vagy biztonságban, nem viszed sokra. Ezeket a mondatokat talán már észre sem vesszük, annyira a részünk ké váltak, de a velük járó gyötrő érzéseket annál inkább. **Minél bizonytalanabb valaki saját szerethetőségében, értékességében, annál fenyegetőbbnek éli meg a külvilágot.**

A virtuális világ, amelyben információk feldolgozhatatlan mennyisége jön létre és áramlik a világ egyik felétől a másikig másodpercek alatt, sokszor nem minden hátsó szándék nélkül rá is erősít a mély, egzisztenciális félelmeinkre. A szociológusok, reklámszakemberek, diktátorok régen felfedezték, hogy az arctalan tömeg könnyen befolyásolható a félelem által. A valóltan tényeken nyugvó fenyegetések arra ösztönzik az embereket, hogy megmen-tőjüket lássák egy erőskezü vezetőben.

Természetesen azoktól, akik éppen elvesztették a munkájukat, családtagjukat, nem várhatjuk el, hogy kiegyensúlyozottak legyenek. Számukra a tragédia már nem csak homályos jövőbeli fenyegetés. Akár egy konkrét, akár valamilyen fantáziált negatív esemény az alapja a félelmeinknek, ugyanolyan gyötrellemmel járhatnak.

Nem mindegy, hová fordulunk ilyen drámai helyzetekben. A szorongással, veszteséggel megküzdő technikáink lehetnek károsak, amennyiben a valóság

Félelmeink

tagadásán, kikapcsolásán alapulnak (pl. szenvedélybetegségek). A hatékony megküzdés nem rombolja, hanem építi a személyiséget. Az átélt veszteség, krízis tanulságait beépíti önmagába, erősödik általa, és talán támogatni is tudja a hasonló helyzetbe kerülő embertársait. Hogyan szállhatunk szembe a félelmeinkkel, szorongásokkal?

Először is ne tagadjuk őket! Nézzünk szembe velük! A szorongás megléte nem minősít le minket. Az emberi lét nem mentes a félelmeiktől. A lényeg az, hogy mihez kezdünk a negatív érzelmekkel. A Biblia jó példa erre. A Zsoltárok könyve tele van minden szorongással, félelemmel, ami csak egy ember fejében megfordulhat. Persze jó adag önismeretet feltételez, hogy valaki fel tudja ismerni saját sötét személyiségreszeit is.

Ne egyoldalú források alapján ítéljük meg a valóságot! Nem mindegy tehát, milyen igazságokra alapozzuk a gondolkodásunkat, érzelmeinket és viselkedésünket. Az internetes oldalak hírei megijeszíthetnek, de saját visszatérő negatív gondolataink még veszélyesebbek. Tegyük fel magunknak a kérdést: Mire alapozom a félelmeimet? Hallgassuk meg a környezetünk véleményét. Másokkal elbeszélgetve kiderülhet, hogy ők egyáltalán nem látják ilyen sötétben a helyzetet. Ilyenkor el kell gondolkodnunk, hogy vajon mindaz, amitől félünk, nem inkább belőlünk, a lelkünk mélyéből származik-e, mint a külvilágból.

Keressünk segítséget! Nem vagyunk egyedül. Az elszigetelt ember van leginkább kitéve a félelem pusztításának, hiszen nincs kivel megosztania gondolatait, senki

nem rántja vissza a földre a valóságtól esetleg elrugaszkodott téveszméiből. A kapcsolati háló minden lelki probléma esetén megtartó erővel bír. Isten nem véletlenül adott családot, barátokat, gyülekezetet gyermekeinek. Nem kell egyedül megküzdőnk a nehézségekkel. Az egyedül harcoló katonákat az ellenség könnyen megsemmisíti.

Felkészült szakemberek sokat segíthetnek a lelki mélységekkel való megküzdésben. A pszichoterápia a személyiség, az ego erősítésével, a negatív gondolkodási folyamatok feltárásával és átforgatásával tudja hatékonyan segíteni a szorongó embert. A keresztyén szemléletű pszichológia ennél tovább megy: a segítségre szoruló embert szeretné Istenhez vissza-

kapcsolni. Isten irántunk tanúsított szeretete az, ami igazán képes kiűzni a félelmet. „A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet; mert a félelem gyötrellemmel jár” – írja János első levelében (1Jn 4,18). Minden félelem mélyén ott rejtőzik az elutasítottságtól, elhagyatottságtól, nemszeretettségtől való alapvető rettegés. Ez minden lelki betegség ősanja. Mennyei Atyánk szeretete be akarja tölteni ezeket az alapvető igényeinket. Isten minden pszichológusnál, pszichiáternél, lelkigondozónál, gurunál bölcsebb, és a gyökerénél ragadja meg félelmeinket, és szabadít meg minket azok gyötrelmeitől. A keresztyén szakember célja, hogy Isten átforgató munkájának eszköze legyen a hozzá forduló életében.

BAKONDI GÁBOR
pszichológus
keresztienpszichologus.hu

Üres vagy teli?

Hirtelen elpárolgott a magabiztosság. A mi határainkon is átjött, áthozták, és nincs mivel védekezni ellene. Láthatatlan, senki sem tudja, hol üti fel a fejét, nincs gyógyszer ellene. Lappang, majd megjelenik, de az is lehet, hogy elkerül, vagy megússzuk. A határzár sem állítja meg. Megjelent, itt van közöttünk. Elsősorban az ország szívében, a fővárosban. Naponta tesz jelentést az operatív törzs, és minden hírportál ezzel foglalkozik egész nap, egész héten, hónapokon át. Hány újabb fertőzött, hányan haltak meg, mennyi újabb ember került lélegeztetőgépre... Rendelkezések kézmosásról, higiénéről, szájmaszk és gumikesztyű használatáról, kijárási és vásárlási korlátozásról, boltok, szórakozóhelyek, kulturális és közintézmények bezárásáról, otthonmaradásról. Beoson a félelem a lelkekbe, és egyre terebélyesedik. Megérint a végesség lehetősége, amiről tudunk ugyan, de nem vagyunk rá felkészülve.

Még jó, hogy vannak kapcsolataink. Ha nem is fizikailag, de legalább a világhálón. Nem vagyunk egyedül. Üzenetek jönnek-mennek. Képek, szövegek, GIF-ek és smiley-k. Home office-ba vonul, aki tud; de az orvos, az ápolónő, a kereskedelmi dolgozó, a járművezető, a benzinkutas, a mentős ezt nem teheti meg. Ők vannak most a fronton, az első vonalban, a láthatatlan ellenséggel farkasszemet nézve. Az egészségügyben dolgozók találkoznak leggyakrabban a halállal, s talán felteszik magukban a végső kérdéseket: Miért vagyunk a világon? Mi az értelme az életünknek? Mi meg látjuk, hogy

bátorítani kell azt, aki fél. **De bátorítani csak az tud, akinek van hozzá muníciója.** Teli van-e lelki kamránk, vagy üres? Elégséges és egészséges-e a hitünk? Van-e hová fordulnunk reménységgel? Tudunk-e segíteni családunknak, embertársainknak? Bizony, ezeken a kérdéseken érdemes elgondolkodni. Ezt teszem én is.

Pál apostol így írt Claudius császár idejében a római keresztényeknek: „A reménységben örvendezetek, a nyomorúságban legyetek kitartók, az imádkozásban állhatatosak.” (Róm 12,12) Jó, jó, de ez nem nekünk szól! – mondhatnánk, pedig ami a Szentírásban meg van írva, az Istentől az emberhez küldött üzenet, így hozzánk is szól. Ám látjuk, hogy ennek a felszólításnak a teljesítése alaptalanul, alap nélkül nem megy; ehhez elkötelezett hitre van szükség. Istenhitre, feltöltött lélek-tárházra. Tovább így ír Pál: „A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békeséggel, hogy bővüljétek a reménységben a Szentlélek ereje által.” (Róm 15,13)

Isten kitöltötte a Szentlelket az emberre. Egy más dimenzióba emelő spirituális tüzet adott, amely inspirál, energiát ad, bölccsé tesz, megvilágosít, csodákra képes, ha lelkünkbe fogadjuk. A Szentlélek ereje és bölcsessége töltsön be, adjon belső világosságot, erőt, lelki megújulást, immunitást és egészséget az általa értékesé emelhető életünkre!

SZÁK KOCSIS PÁL

Az udvaron hordágyakon feküdtünk

László kórházi emlékek a karanténban

„Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál.” (Róm 8,28)

Márciusban, amikor hazánkat is elérte a koronavírus-világjárvány, rádöbbsentem, hogy hazánkban már a harmadik generációt kímélte meg Isten a háborús és súlyos járvány okozta katasztrófától. Úgy éreztem, hogy el kellene mondanom sokaknak, hogy az ilyen „körülzárt” helyzetekben is mindig nyitott volt az út Jézus Krisztusnak köszönhetően a mennyei Atya felé.

Sokan talán nem is hallottak korábban a fertőző betegségek számára 1894-ben megnyílt László Kórházról. Éppen hatvan éve végeztem a Budapesti Orvostudományi Egyetemen, különösen Kálmán bátyámmal együtt. Együtt tanultunk, tanulmányi pályázatokat írtunk, a Kórbonctani Intézetben demonstrátorok voltunk, mind a ketten gyermekorvosok szeretnénk volna lenni. A Gyermekklinika professzora meghívott minket az intézetbe. A végzés előtt még egy tájékoztató beszélgetésre hívtak, ahol megvallottuk keresztyén hitünket. Az állásokat elosztó bizottság vezetőjeként ugyanez a professzor közölte velünk, hogy Nyíregyházára helyeznek minket kórboncnoknak, illetőleg körzeti orvos-jelöltnek. Megrendítő volt a hír, mintha „körülzártak” volna. Én már három éve gyűrűs menyasszonya voltam Győri Józsefnek, és csak a végzésre vártunk az esküvővel. Ő a Budapesti Műszaki Egyetemen volt tanársegéd, és ennek közelében volt a lakásunk. Az állást kötelező volt elfogadni, így 250 km-re kerültünk egymástól.

Sok kérvény hatására két hónap múlva felhelyeztek Budapestre, a László Kórház gyermekosztályára. Emlékeztetek a nagyvizitek, ahol a pavilonok közötti úton például Csapó tanár úr a gyermekbénulás elleni védőoltások terveiről beszélt. Mivel akkor még alig volt hatásos védőoltás, nagyon sok és sokféle fertőző beteg gyermek volt a kórházban. Fontos volt, hogy a számos szövődményes, kanyarós, mumpszos, bárányhimlős, számarköhögéses, bélhurutos, májgyulladásos beteg egymástól jól elkülöníthető legyen, amit a pavilonrendszer tett lehetővé.

A László Kórházban töltött hat év alatt tettem le gyermekgyógyászatból és a fertőző betegségekből szakvizsgáimat. Tudományos ambícióimnak véget vetett a hitem. Az ügyeleti szobában párnám alatt talált Biblia miatt nem maradhattam a kórházban, hanem Kispestre helyeztek házigyermekorvos-jelöltnek. Utólag tudtam csak megköszönni Istennek.

Most, a COVID-járvány megjelenésekor elemi erővel jelentkeztek azok az emlékmozzaik, amelyeket kiütéses tifuszos betegként kilencévesen éltem át a László Kórházban. A 2. világháború végén fél éves dunántúli menekülés után végre lehetővé vált családuknak Pápán vonatra szállni, hogy hazaindulhassunk. A marhavagonban egy ember feküdt, aki-ről kiderült, hogy deportálásból szabadult, és magas láza van. **A családból hárman elkaptuk tőle a kiütéses tifuszt.** Lovaskocsival vittek be a László Kórházba. Az udvaron hordágyakon feküdtünk. Vártuk a fertőtlenítést. Volt, akit kopaszra nyírtak. Minket mégsem fürösztöttek meg az erősen kopott zománcú, barnás-sárgás fürdőkádban.

Védőnő édesanyám nem kapta el a betegséget, de velünk akart maradni, és Csapó tanár úr felvette őt takarítónőnek. A többire az ő elmondása alapján emlékezem. Ő szaladt segítségért, amikor sokkos állapotba kerültem. Megtalálta az ügyeletes szobában fekvő, tifuszból lábadozó orvostanhallgatót, *Diósszilágyi Gertrúdot* (híres gyermek-kardiológus lett), aki cukorinjekcióval térített magamhoz. János bátyámat is édesanyám istápolta, amikor keringési elégtelensége volt. Negyvenöt éves lelkész édesapám azonban a legtöbb felnőttel együtt meghalt (akkor még nem volt a betegségre gyógymód). Közvetlenül halála előtt, mintegy örökségként két ígét mondott: „Úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16) És: „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,8)

Ez az örökség nemzedékről nemzedékre segít megtapasztalni, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra szolgál. Bár világszerte nagyon sokan megtalálnák most a járvány kapcsán is Jézus Krisztust mint az életre vezető egyetlen utat!

DR. GYŐRI JÓZSEFNÉ DR. DRENYOVSKY IRÉN

Az életmentő ölelés

Ránk tört a járvány – leállt az egy faluvá zsugorodott világ. Isten gondolkodási időt adott az embereknek, akik eddig úgy gondolták, hogy pénzzel, politikával, fegyverrel és tudománnyal mindent meg lehet oldani. Közben elvesztettük az élet intimitását, a közösség szépségét, az élet belső tereit. Ha szörnyülködni, pánikolni akar az ember, mindig talál okot a kétségbeesésre. A hívő pedig gondolkozni kezd. Felteszi a hármas kérdést, amelyet minden próba idején fel kell tenni önmagunknak: Miért engedte meg Isten? Mire akar megtanítani? Hogyan akar minket továbbvezetni?

Ha kisiklik egy vonat, ha kitér egy vulkán, vagy szökőár pusztít el egy szigetet, vagy akár most, a koronavírus-járvány idején gyakrabban emlegetjük Isten nevét, hogy könnyebben feledkezzünk meg a bennünket terhelő felelősségről. A karanténban Isten gondolkodásra akar ösztönözni bennünket. Sokan a józanul gondolkodó emberek közül is rájönnek arra, hogy ez a járvány nem hiábavaló. Nem elég érte az ördögöt vagy Istent szidni, esetleg világvégepánikba esni.

A vírus miatti karanténban otthon ücsörögve eszembe jutott a minap egy régi történet. Kisdiákként nagymamánál laktam, és egyszer nagytakarítás közben a szekrény mélyéről előkerült

egy régi újságpapírba csomagolt bőrkesztyű. A kidobásra ítélt ócska újságot – mint minden régi dolog gyűjtője – én kaptam. Abban volt egy cikk, amelyet azóta sem felejték. A címe ez volt: *Öleléssel mentette meg életét*. Arról szólt, hogy egy férfi egy vesztes kártyacsata után öngyilkos akart lenni, és felmászott az akkor még *Ferenc Józsefről* nevezett híd korlátjára, hogy a megáradt Dunába vesse magát. Egy nő odarohant, átölelte a lábát, és a földre rántotta. Dulakodni kezdtek, csak a többi járókelővel sikerült lefogni a megvadult fiatalembert.

Gondoltál-e arra, hogy ez a betegség Isten ölelése? Történik velünk sok jó meg sok rossz is, de tudjuk-e azt, hogy véletlen nincs az életünkben? **Isten mindig valamit valamiért enged meg, mert számunkra is készült egy személyre szabott megváltási terve.** Gondolkozzunk el ezen. Hogyan állunk a tanulnivalóval, ami miatt ezt a járványt Isten megengedte? A zsoldáros eljutott oda, hogy kimondta ezt a nehéz mondatot: „Jó nekem, hogy nyomorúság ért, hogy megtanuljam rendelkezéseidet.” (Zsolt 119,71) És mi vajon akarunk-e tanulni?

Jean-Paul Sartre-nak, a 20. század irodalmának egyik legnagyobb hatású, legnagyobb és ugyanakkor a legvitatottabb írójának 1944-es *Zárt tárgyalás* című darabjában az egyik főhős ezt

a megdöbbentő mondatot mondja: „A pokol: az a többi ember.” Ez az individualitásra törő autonóm ember hitvallása. Benne rejlik elmagányosodásunk oka, életünk céltalanságának minden titka. Ha a másik a pokol, akkor nincs megbocsátás, akkor a társ – ellenség, ő a Sátán, akit meg kell semmisíteni ahhoz, hogy boldogan éljek, egyedül az énem lakatlan szigetén. Ezt a járványt Isten azért adta, hogy ebből a csapdából, a másik lebecsüléséből, semmibevételéből szabaduljunk. Gondolkozzunk ezen is egy keveset. Meg kell tanulnunk a másikért maszkot viselni, pontosabban és gyakrabban kezet mosni és ott-hon maradni.

Sartre drámáját olvasva *Gabriel Marcel*, a francia keresztyén egzisztencializmus nagy gondolkodója így állította szembe ezzel a gondolattal a maga keresztyén hitvallását: „Számomra a menny a többi ember.” Nem túlzás ez? Sok-sok keserű tapasztalatunk hátterén nagyon merész ez a hitvallás. Mégis, ha Jézusra hallgatunk, és az ő nyomába szegődünk (hiszen ezt jelenti keresztyénnek lenni), akkor fel kell fedoznünk, hogy a keskeny úton nem lehet egyedül járni. Kell hozzá legalább egy felebarát, és kell Jézus, aki a kezünket fogja. És ez a Jézus ma a másik ember áruhájában találkozik velünk.

SZIGETI JENŐ

Milyen áldást kaptam a karanténban?

Zoránnak igaza van: „...a szerelemnek múltnia kell, [...] hogy érezd, mennyit ér, míg tart, míg él.” A vírus időszaka alatt megtanultam, hogy sok mindent (újra) értékeljek, ami a kéznélvősége miatt megszokottá vált. A gyülekezetet és az úrvacsorát, amelyet nem pótolhat a kényelmes szoba-istentisztelet; a diákjaim csillogó szemét, az osztálytermi tanóra vibrálását, amelynek még csak az árnyéka sem a távoktatás; a szüleimmel együtt töltött időt. Istennek köszönöm, hogy mindezeket nem elvette, hanem csak időlegesen visszatartotta.

Böjtös Attila
hittanár

A gyülekezetünk életében nagy változást jelentett az istentiszteletek online közvetítésének elindulása. Mindezt már a karantén bevezetése előtt terveztük, de ez a kényszerítő körülmény felgyorsította az eseményeket. Nagy áldásként éljük meg azóta is, hogy minden istentiszteletünk felkerül a gyülekezetünk YouTube-csatornájára és Facebook-oldalára. Az a tapasztalatunk, hogy sokakat el tudunk így érni, olyanokat is, akik soha nem tartoztak a gyülekezetünkhöz, de itt a kispestiekkel együtt hallgatják Isten igéjét.

Deák László
lelkész

Az otthonom melegét. A család, a társ fontosságát és az egybetartozás szívet melengető érzését. Hogy láthattam, a lányom mindennap együtt ebédel az unokámmal, beszélgetnek, matekoznak, játszanak. Erre korábban alig jutott idő. A hálát azért, hogy embertársaink értünk dolgoznak, egyebek mellett az élelmiszerboltban, a gyógyszertárban, a mentőknél, a kórházban. Ez utóbbi kettőt, Istennek hála, nem kellett megtapasztalunk. Adta az ígét, amit *Bencze Imre* lelkész úr naponta küldött a telefonomra; köszönöm neki, mert erősebbé tett. Adta a munka, az írás örömét, amelyet a dolgozószobámban, biztonságban végezhettem. És adta, hogy amikor néha-néha elővett a szorongás, Jób 22,21 szavai mindig megnyugtattak: „Bízd csak azért magad őreá, és légy békeességben.” (Károli-ford.)

Jásdi Beáta
újságíró

A karantén korlátozza az életet, de nem akadályozhatja Isten áldását. Áldás, hogy láthatom az ember sebezhetőségét és Istenre utaltságát. Ez alázatra nevel.

Másrészt vallhatom, hogy Krisztus követőinek nem az egészség a legfőbb érték az életben. A Sátán ezzel is be akar csapni, de Isten igéje világos: ő üdvözíteni akar mindenkit.

A járvány elleni védekezés arra ösztönöz, hogy figyeljünk egymásra. Ezért van a karantén is. Isten igéje arra ösztönöz, hogy segítsen a másikat az evangélium meghallásában.

Krisztus Úr a karantén felett is.

Göllner Pál
nyugalmazott mérnök

A média keltette riadalom után felfedeztük a helyzet előnyeit, áldásait.

Az olvasás változatlan maradt, de meghittebben kulcsoltuk össze a kezünket. Felismertük az internet igei lehetőségeit. A segítőkészséget is átélhettük.

Sokkal többet telefonáltunk, e-mail levelezésünk is megszorodott.

Jelmondatom pedig ez volt: bízom abban, hogy nem kapom el a vírust, de ha elkapnám is, bízom abban, hogy meggyógyulok; de ha nem, akkor bízom abban, hogy az én Megváltó Uram befogad az ő országába, ahol sok hely van (Jn 14,1kk).

Ribár János
nyugalmazott lelkész

Karantén = meditáció. „Ha tudnám is, hogy holnap elpusztul a világ, még akkor is ültetnék egy almafát.” (Luther) Vidéki otthonunkban tíz fát ültettünk a jövő számára, de a múltra emlékezve, és feltettünk magunknak egy kérdést: milyen gyümölcsöt terem a mi életünk? Mi és azon barátaink, akikkel – úgy vélem – egy úton járhatunk, gyümölcsstermő életre törekszünk, hogy ne csupán a jelen túlélése, a feladataink teljesítése legyen a meghatározó, hanem elsősorban annak a megértése és megvalósítása, amit Isten gondolt el a számunkra. Életünkben rengetegszer bizonytalannak tűnhet a jövő, mert mi egymagunk néha képtelenek vagyunk felismerni a helyes utat vagy romokban lévő életünkből a szabadulást és a kiutat, így meg kell hallanunk Isten minket féltő szeretettel kereső szavát. Az életünk jelentősége és értelme annál jóval több, mint az, hogy eltöltünk néhány évtizedet itt a Földön, és utána meghalunk. Sokan úgy gondolhatják, hogy felelősség nélkül eléldelgelhetünk ezen ideiglenes földi helyünkön úgy, ahogy mi akarunk vagy ahogy most szeretnénk, de eljön majd az idő, be fog következni az a helyzet a végső napon és órában, amikor elválik, hogy mi volt az, ami termett az életünkben.

Duszka József
nyugalmazott nyomozó, szociális lelkigondozó

Karantén és a nyugdíjas élet kezdete: „Megöregedni annyi, mint lassan belesimulni az Istennel való egyedüllétbe, hozzákapcsolódni a lényegeshez, szabadnak lenni a hiú foglalatosságoktól, egy veszélyes utazás után kikötni Istenben.” (W. Verkade) Nincs emberi szó, amely le tudná írni, mit jelent: szétárad bennem a csend, a lélek nyugalma. Egyedül, de nem magányosan. Kettesben azzal, aki úgy szeret, mint senki más. Van egy olyan hűség, amely megtart az árvaságban is. Van egy olyan biztonság, amely nincs sehol ezen a világon. Az örök oltalom biztonsága. Semmi más nem számít: „Csak egyedül Jézus, csak egyedül ő.” Megtanultam naponta megköszönni azt, hogy élek.

Ferenczy Erzsébet
lelkész

Hálát adok Istennek azokért, akik a karanténban is – a szabályokat betartva – dolgoztak másokért. Sokan, mint ahogyan én is. A Jézus Krisztusról szóló örömhír nem terjed olyan gyorsan és látványosan, mint a világjárvány. De hangzik és szól mindenkihez. Istené a dicsőség!

Péter Attila

lelkész

A bezártság idején a lelkészi munkám jelentős része áttevődött az elektronikus térbe. Az ige hirdetői szolgálatok elindítottak a YouTube-csatorna felfedezésére és használatára. Kaptam az Úrtól egy gondolatot, hogy beszéljek az embereknek arról, hogy mit üzen Isten a járványon keresztül, és ő hogyan gyógyít. Így készítettem el egy 19 részből álló sorozatot *COVID-19* cím alatt. Meglepett, hogy milyen sokan megnézik és meghallgatják ily módon Isten szavát. A mai ember is éhes az ígére, de inkább otthonról „kukucskál be” a gyülekezetbe.

Sándor Frigyes

lelkész

Csodálatos összetartozást hozott családomnak a karantén. Először csak vasárnaponként tartottuk számítógépes videokonferenciával a közös családi áhítatot, azután találkozásainkat kiterjesztettük szerda estére is, amikor értékes időt tudtunk egymásnak ajándékozni a hatórai trécselős „összejövetellel”. Igazi örömmel találkozott hetente kétszer a család, és imádkoztunk együtt vagy beszélgettünk meg – olykor egymás szavába vágva – a mindennapjainkat.

Gyarmati Gábor

újságíró

Áldást jelentett számomra a karanténidőszakban a számos görögóra. Távoktatásra kényszerültünk, felborult az órarendünk. Mégis sikerült az éter hullámain találkozunk, és meg tudtuk tartani az ókori nyelvi óráinkat. Élmény volt tapasztalni a hallgatók szorgalmát, akaratát, ragaszkodásukat a „csak-azértis”-tanuláshoz. Nem dacból született azonban a teljesítmény. Munka és megfontolás volt mögötte. Hamarosan következik a nyelvi alapvizsga, együtt várjuk, hogy a pont felkerüljön az iótára.

Dr. Bácskai Károly

lelkész, teológiai tanár

Gyónon a mindenható Istennek és neked, lelkiatyám, hogy az égvilágon semmit, de semmit nem értettem meg a „járvány-kinyilatkoztatásból”. Vagy mégis? Egyetlen apróságot talán mégis. Azt tudniillik, hogy Isten nyakig benne volt a történetben. Na, nem azért, mert a „p” betűvel kezdődő foglalkozást űzők a nap huszonnégy órájában erre figyelmeztettek, hanem mert sokan, nagyon sokan szenvedtek. Többen halált, a nagy sokaság pedig „csak” a súlyosbodott hétköznapi keresztye alatt. Dániel, Jób, Jézus esete nyomán tudjuk, hogy Isten velünk van a tűzben, a szenvedésben. Hogy a lobogó lángnyelvek, a füstfelhők között lelki szemünkkel sem láthatjuk arcát, azon igazán nincs mit csodálkozni. A fizika törvényeit Isten is tiszteli. És van itt még valami. Megismertem egy embert, aki – mint kiderült – bennem lakik. Ezt az embert, ha komfortzónája határain kívül találja magát, semmi nem különbözteti meg a vadonban élő állatoktól.

Iancu Laura

író, költő, néprajzkutató

Két dolgot is szívesen megemlítek:

Az egyik, hogy gyerekeim a karanténidőszak bejelentésekor nagyon aggódtak, nehogy elkapjuk a vírust, és óvtak minden otthonról való kimozdulástól. Létrehoztak egy Viber-plafont Apa-Anya-gyerekek néven, és attól kezdve sok bejegyzést, fotót, rövid videót küldtünk egymásnak. Napi kapcsolatba kerültünk, és szinte közelebb jutottunk hozzájuk és az unokákhoz, mint normálisan.

A másik az egyházi alkalmak – istentiszteletek, bibliaórák, presbiteri értekezlet – elektronikus megoldása volt, amely ugyan sajnos nagyobb terhet rótt lelkészeinkre és munkatársaikra, de mégis megvalósult, és folyamatosan működött a hitélet videófelvételekkel, illetve zoomos élő kapcsolat formájában.

Szák Kocsis Pál

mérnök

Régóta megvolt bennem az elhatározás, hogy reggelente Isten ígéjével szeretném kezdeni a napot. Nagyon hatott rám *Enikő* néni, aki sokszor mesélt az ifinek arról, hogy ő hogyan kel fel kora hajnalban, és hallgat istentiszteleteket.

Hiába próbálkoztam, nekem ezt sosem sikerült megvalósítani. Reggel rohannom kellett az iskolába. Egy ideig próbáltam a napi ígét elolvasni reggeli közben az asztalnál, de a gondolataim egészen máshol jártak.

A karantén hozott nem várt fordulatot. Addig egyetlen kifogásom az idő hiánya volt, és Isten ezt megoldotta. Igaz, kellett néhány hét, mire az igeolvasás rendszeressé vált, de most már minden reggel az legelső dolgom, hogy elcsendesedem, áhítatot olvasok, és hosszan imádkozom. Végre sikerül Istennel indítanom a napomat!

Nem hittem volna, hogy ez ekkora hatással lesz az életemre. Ezek az alkalmak fénypontjaivá váltak minden napomnak. A hitem látványosan erősödött, és elindult a lelki fejlődésem: hiányosságaim kisimítása, régi sebek beforrasztása. Mindez nem kezdődhetett volna el, hogyha nincs a karantén. Nekem eddig ez az egyik, ha nem a legnagyobb áldás az életemben. Isten megtanított arra, hogy számára semmi sem lehet akadály, megtanított az imádkozás fontosságára, és ígéjével segít nekem naponta fejlődni, hogy jobb ember legyek.

Pethő Sára

gimnazista

Békés, nyugodt, hosszú reggeleket kaptam az Úrtól Isten ígéjének olvasására.

Nem kellett időhatárt szabni a reggeli elcsendesedésnek. Megtapasztaltam valamit az „Istenben elrejtett élet derűs nyugalmából”, *Oswald Chambers* szavaival élve.

Látván a zűrzavart a világban, még inkább megerősödtem abban a felismerésben, hogy Isten nélkül vakon botorkálunk, elveszünk...

Éva Vágréti Cockrille

grafikus (USA)

Az elmúlt hónapokban több ige hirdetést hallottam és olvastam, mint a „normál” időszakokban. Olyan ige hirdetők is eljutottak a számítógépre, akiket nem vagy csak ritkán hallhatok. Ez ajándék, érzem.

A legerősebb hatást rám mégis az úrvacsora hiánya gyakorolta. Nincsenek kívülről is látszó elvonási tüneteim, mégis belül, mint egy mélyen lappangó fájdalmat, úgy hordom ezt az állapotot. Talán ez is ajándék, csak még nem értem.

Ilf. Zászkaliczky Pál

informatikus

Egy túlélés-próba három tanulsága

Mi a három legfontosabb dolog, amire megtanított engem a koronavírus-járvány?

1. Lehet vigyázni a környezetünkre. A légszennyezést az átlagember valami olyasminak gondolta, amit ő nem tud befolyásolni igazán. „Túl kicsi vagyok én ehhez. Ez a politikusok dolga.” (És ilyenkor lehetett szidni X-et, avagy dicsérni Y-t...) Bejött a vírus. És finnországi felhőket láttam Budapesten! (Sokáig nem érttem, hogy miért sokkal kékebb Finnországban az ég. Aztán a repülőn rádöbbenem: azért, mert az egész kontinentális Európa egy hatalmas koszpadlan alatt van...) Láttam a majdnem újhord teljes karimáját Budapest közepén. Élhető lett megint a természet. (Néhány hónapig...) Tudunk vigyázni az idősekre is. (És amikor ezt írom, mélyen meghajtom a fejem az áldozatok és családjuk fájdalma előtt.) Néhány igen jó ötlet, mint a vásárlási időszáv, százak/ezrek életét mentette meg.

2. Lehet életmódot változtatni. Az életmódváltás manapság szakma lett. Egy olyan „skill” (jártasság), amelyet hosszú rákészüléssel, gyakorlással, támogatással (és nagy ráfordítással) lehet megszerezni. Először kitaláljuk, hogy milyen életmódot szeretnénk, utána begyakoroljuk – majd váltunk. Mint a sebváltót. A járványban rájöttünk arra, hogy lehet úgy is életmódot váltani, amikor fogalmunk sincs arról az elején, hogy mire is váltjuk a korábbi életmódunkat. Amikor alkalmazkodunk. Amikor alázatosak leszünk. Amikor nem gondoljuk azt, hogy a világ körülöttünk forog.

Sok magyarázat látott napvilágot azzal kapcsolatban, hogy Dél-Kelet-Európa államai miért „jöttek ki jobban” a bajból, mint a nyugati államok. Mindegyik magyarázat igaz. Ha valami, akkor ez a vírus nagyon hálózatos jelenség, amelyet ezer társadalmi és egyéni tényező befolyásol együttesen. (Ezért olyan nehéz előre látni vele kapcsolatban bármit is.) Mi lehetett a mi előnyünk ebben az átláthatatlanságban? Igen fontos ok lehetett az a történelmi léptékben „friss” helyi tapasztalat, hogy kell tudni változtatni az életünkön – nagyot. (A rend-

szerváltás, illetve a 2008-as válság rászoktatott erre minket, illetve a görögöket.) A viselkedésbeli rugalmasságra nagyon nagy szükség lesz még a 21. század eljövendő évtizedeinek várható nagy felfordulásaiban. Az a közösség, amelyik jobban begyakorolja a viselkedésváltás képességét most, az enyhe főpróba idején, túlélőbb lesz majd később, ha az igazi gondok (égváltozás, vízhiány, élelemhiány stb.) beütnek.

„Tudok szűkölködni is, és tudok bővölködni is... Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,12a.13)

*Térjünk meg!
Más út nincs.*

3. Lehet találni biztos támaszt, amikor „minden Egész eltörött”. A 20. század végétől olyan új világhelyzet alakult ki, amely növekvő komplexitásából fakadóan egyre fokozottabban „kigondolhatatlanná” teszi a helyzetre adható legokosabb választ. Amikor a hálózatok összekapcsoltsága meghalad egy bizonyos sűrűséget,

akkor a váratlan szituációk sorozatával járó instabilitás időszaka kezdődik el. Ebbe ért bele a világ az elmúlt évtizedekben. Az egyszerű választ a stabilizációra meghoztuk az elmúlt hónapokban. Szétkapcsoltuk a világot, és ezzel visszaindultunk a stabil szakasz felé. Azonban a világ visszakapcsolt, és kezdődik minden újra – csak éppen máshogy. Az igazi választ azonban nem *kívül*, hanem *belül* kell keresni. Hogyan kell *nekem* megváltoznom? Az igazi válasz a benső megújulásunk, megtisztulásunk kegyelme – amelyet odafentről kérhetünk el.

Az igazi választ kereső ember megnyílik, kitarulkozik, és teret enged magában Isten jelenlétének. Ez repíti őt bele abba az életbe, amely a saját maga teljességében lesz az igazi válasz – bármilyen külső változás közepette. Csak ez a benső megújulás hoz igazi ellenállóképességet és túlélést – bárhol és bárhol. Térjünk meg! Más út nincs.

PROF. CSERMELY PÉTER
csermelyblog.hu

Gondolatok a járvány hatásáról

Már a koronavírus-járvány kezdetén gyakran felvetődött az a kérdés, vajon tanul-e mindebből az emberiség.

Eleinte a reménykedők hangja volt erősebb, egyháztól, istenhittől független beállítottságú személyek is beszéltek egy nagy, radikális spirituális változás szükségességéről, mondván, nem mehet így tovább ez a kificamodott világ. Ez a vulgárisan materialista, ez a szélsőségesen hedonista embervilág. Sokan öntudatlanul is megfogalmazták azt, amit Urunk így jelentett ki egy számára sem veszélytelen élethelyzetben, a kísértéstörténetben: „Nem csak kenyérről él az ember...” (Mt 4,4)

Mára azonban, amikor már hallani a korlátozások lazításáról, sőt feloldásáról, ezek a hangok mintha elhalkultak volna, de azért mi mégis feltehetjük a kérdést: hoz-e valamilyen változást a koronavírus elmúltá utáni helyzet? Mert tagadhatatlan, hogy volt némi hatása a pandémiának, még itthon is.

Eleinte voltak, akik még intenzívebbé tették (és/vagy így folytatták) az imaéletüket, és olvasgatták a Szentírást. Ezt pozitív hatásnak is tekinthetjük. Nem árt nekünk olykor egy kis felrázás, ébresztés, ébredés.

Voltak (és vannak-e még?), akik hirtelen Istent kezdték keresni, talán úgy, hogy rákattintottak az interneten elérhető istentiszteleti alkalmak valamelyikére. Megfigyelhették a lelkészek, hogy sokkal többen találtak rá a gyülekezeti istentiszteletük linkjére, mint ahányan korábban istentiszteleti alkalmakon részt vettek. Hogy félelemből kattintgattak-e, ne firtassuk.

Voltak olyanok, akik közömbösen éltek tovább az életüket, cinikusan vagy struccosan megvonták a vállukat, legyintettek, és mindent a nagypolitika huncutságának (keményebb szavakat szokás mondani) tulajdonítottak. Mindig mindenkinél okosabbnak érezték magukat, nem pirultak el blőd kritikájuk hányaveti kimondásától sem.

S olyanok is voltak, feltehetően vannak is még, akik viszont Isten ellen lázadtak, és, mint az lenni szokott a hit dolgaiban éretlen vagy tájékozatlan embereknél, Istent hibáztatták vagy vádolták a vírusügyben.

Vagy még mindig ezt teszik. Nem érzékelve, hogy ez csak a lelki laposság megnyilvánulása.

Mint mindig, voltak és vannak (spirituálisnak látszó) elméletgyártók, akik olyan célt tűztek ki megriasztott embertársaik elé, hogy a halál kijátszható, legyőzhető, s kitalálták például a metaember fogalmát, vagyis hogy elérendő a magasabb szintű és megváltozott tudatállapot, vagy megoldható a spirituális önmegváltás. A tudományra is hivatkoztak egyesek, hogy ha nem ma, majd holnap győz a tudomány a halál és mindenféle vírus felett, és akkor majd minden rendben lesz, és a földi paradicsom küszöbén állunk.

Hogy ki melyik kategóriába vagy változatba sorolja magát, az egyéni beállítottságának a kérdése. A lecsendesedni látszó kérdés mégis megismételendő: vajon lesz-e (van-e) spirituális következménye a pandémiának?

Ha realista választ keresünk, akkor egyik lehetőségünk egy történelmi visszatekintés, amelynek a részleteitől meg kell kímélni az olvasót. Összefoglaló módon azonban állítható, hogy a történelem során majdnem szabályos időközönként már nagyon sok pusztító járvány volt, az ókorban is, de ebben a modern és sokszor

gőgösködő legújabb korban is. **S egy-egy nagy, sok áldozattal járó járvány után történt-e valami döntő változás az emberiség életében?** Félő, hogy a válaszuk nemleges. Csak egy példát mondok. Ki ne ismerné a 20. század elején tomboló, Spanyolország elnevezésű vírus (szegény spanyolok nem tehettek róla, csak rájuk akasztották a rém nevét)? Akkor volt 500 millió fertőzött, 50 millió halott. Mindez az I. világháború végén történt, s vajon okult-e belőle az emberiség? Alig húsz évvel később egy még nagyobb háború kezdődött.

A járványok történetének ismeretében szomorú tény, hogy a járványoknak az emberiség lelki életére nézve sosem volt tartós pozitív hozadéka. De lehet ilyen az egyénre nézve, még ha az emberiség vak és süket marad is. Megindulhat egy nagy változtatni akarás egyes emberek szívében. És lehet, hogy éppen most jut el valakihez Jézus hívó szava: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan...” (Mt 11,28–29)

Van, aki szelíden hív bennünket, és elmondja, hogy mi a teendők. „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: Higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem!” (Jn 14,1)

RIBÁR JÁNOS

A járványok és a vallás leggyőzéséről

Yoval Noah Harari izraeli történész már a koronavírus-járvány előtt is sokat beszélt a járványokról. Úgy emlékeztem, hogy szerinte az emberiség lényegében megoldotta a járványok, az éhínség és a háborúk kérdését, hiszen ezek ma már csak az emberi felelőtlenség miatt következnek be.

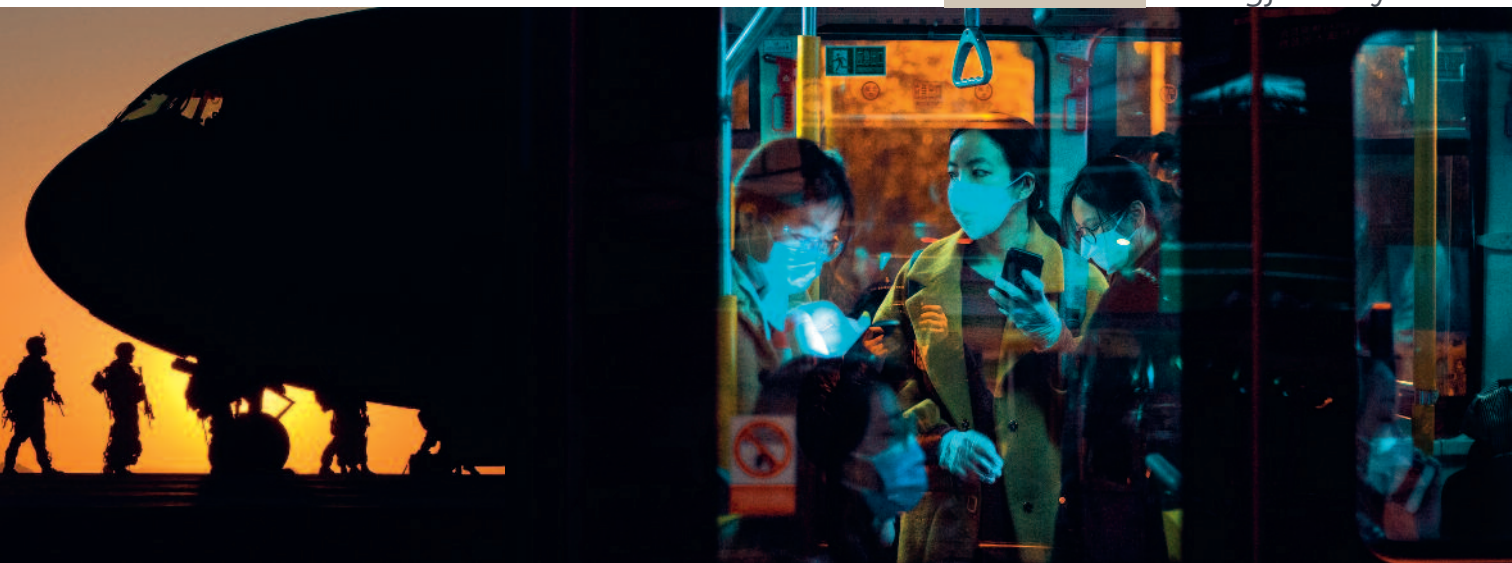
Újraolvasva a gondolatait, kicsit más-hogy látom a dolgot. Nem azt mondja, hogy a járványok eltűntek az életünkől. Sőt, a *Homo Deus* 25. oldalán ezt írja: „Az éhezés, a járvány és a háború valószínűleg az elkövetkező évtizedekben is milliányi áldozatot szed még. Ezek azonban nem érthetetlen, irányíthatatlan és elkerülhetetlen tragédiák. Hanem megoldható problémák.” A következő oldalon így folytatja: „Az üzenet nem az, hogy az éhezés, a járvány és a háború teljesen eltűnt a föld színéről, és már nem kell izgatnunk magunkat miattuk. Hanem épp az ellenkezője. Az emberiség a történelem folyamán végig úgy érezte, hogy ezek a problémák megoldhatatlanok, így nincs is értelme azzal próbálkozni, hogy valahogyan véget vessünk nekik. Az emberek csodáért imádkoztak istenhez, maguk azonban nemigen tettek semmit.”

A koronavírus-járvány kitörése tehát nem cáfolja Harari mondanivalóját. Fontos azonban látnunk, hogy Harari igazi céltablája a vallás, amelyet rendre szembeállít a tudománnyal. A járványok leggyőzése alatt nem a járványok eltűnését érti, hanem azt, hogy az emberiség már nem tehetetlen velük szemben, már nem imádsággal akarja megoldani a problémát, hanem cselekvéssel. A mai ember a tudósokban bíz, nem a vallási vezetőben. A hit és a tudomány szembeállítását fogalmazza meg a 16. oldalon is, az 1300-as években elterjedt bubópestisjárvánnyal összefüggésben: „A hatóságok teljesen tehetetlenek voltak a csapással szemben. Az imádkozáson és a körmeneteken kívül semmilyen ötletük nem volt, hogyan fékezze meg a járvány terjedését. Hittek az angyalokban és tündérekben, de azt el sem tudták képzelni, hogy egy aprócska bolha vagy akár egy vízcsepp is halálos kórokozók egész seregét rejtheti.”

Ez a néhány mondat sokkal meghökkentőbb számomra, mint az az állítás, hogy a járványokat legyőztük. **A vallás és a tudomány ilyen szembeállítására egyértelmű és súlyos tévedés, amit egy magára valamit is adó történész nem terjeszthetne.**

Vajon igaz az az állítás, hogy a régi-eknek „az imádkozáson és a körmeneteken kívül semmilyen ötletük nem volt, hogyan fékezze meg a járvány terjedését”? Vajon ma hogyan fékezik meg a koronavírus-járvány terjedését? A válasz nem titok: karanténnal. Gyakorlatilag ez az egyetlen eszköz. Mit tettek a 14. században a bubópestis idején? 1377. július 27-én a Raguzai Köztársaság Nagytanácsa – a Consilium Maius – határozatot hozott, hogy a kereskedőknek, utazóknak és tengerészeknek, akik gyaníthatóan megfertőződtek, harminc napig karanténban kell lenniük áruikkal együtt. 1448-ban a velencei szenátus meghosszabbította az időtartamot negyven napra – innen a karantén szó (*quaranta*, azaz negyven). Ez a gyakorlat általános lett a Földközi-tenger összes kikötőjében. Vagyis egyáltalán nem arról van szó, hogy régen semmit nem tettek, ellenkezőleg: a mai gyakorlat hajszálpontosan megegyezik a régivel!

És vajon milyen régi ez a gyakorlat? *Hippokratész* a Kr. e. 5. században leírta, hogy egy akut betegség tüneteinek negyven napon belül meg kell jelennie. A karantén gyakorlata azonban ennél is régebbi. A Tóra évszázadokkal korábban elrendelte, hogy bizonyos beteg-

ségeknél az elkülönítést kell alkalmazni (pl. 3Móz 13–14). Sőt, az elkülönítés mellett a ruhák, edények fertőtlenítését is elrendelték, adott esetben egész épületek lebontását is. Hamis az a beállítás, hogy régen csak imádkoztak, körmenetet tartottak, és tehetetlenül nézték a betegség terjedését. Éppen ellenkezőleg: a mai gyakorlat, amelyet 2020-ban világszerte alkalmazunk, szinte semmiben nem különbözik a bibliai és a középkori gyakorlattól! Ma is a fertőzöttek elkülönítése a legfőbb stratégiai eszköz a járvány elleni harcban.

De nem az mégis a fő különbség, hogy régen babonás okokat feltételeztek a betegség mögött, most viszont tudjuk, hogy egy vírussal van dolgunk, ezért hatékonyan tudjuk felvenni ellene a harcot? Természetesen igaz, hogy a természettudomány az elmúlt évszázadokban rengeteget fejlődött, és ma már inkább tisztában vagyunk a kór közvetlen okozójának természetével, mint régen. Ezt azonban helytelen lenne a hit és a tudomány szembenállásaként értelmezni.

Érdeemes elolvasni mondjuk a 17. században született *Westminsteri hitvallás* vonatkozó passzusait. Aki szembeállítja az imádságot és az orvoslást, egyáltalán nem érti a keresztyén teológiát, amelynek megfogalmazói között számtalan orvos is volt. *Augustinus* a Kr. u. 4. század végén ekképpen tett különbséget a babona és az orvoslás között: „Egészen más... azt mondani: »ha megiszod ezt a szétmorzsolt növényből készült főzetet, nem fog fájni a gyomrod«, mint azt: »ha a nyakadba akasztod ezt a növényt, nem fog fájni a gyomrod«.

Az előbbi esetben egy gyógymódról van szó, amelyet nyugodt szívvel elfogadhatunk; az utóbbiban viszont babonás jelölről, amelyet el kell vetnünk.”

Az oxfordi matematikus, *John Lennox* idézi *Lyman Stone*-t, aki ezt írja: „A történészek szerint a 2. században pusztító Antoninus-kori járvány – amely a Római Birodalom népességének negyedével végzett – a keresztyénség terjedéséhez vezetett. A keresztyének ugyanis nem csupán ápolták a betegeket, hanem új lelki modellt is kínáltak, amely nem a haragvó és szeszélyes istenségek műveként tekintett a pestisre, hanem a Teremtő ellen dacoló teremtet világ lázadásának eredményeként.” (J. Lennox: *Hol van Isten a koronavírus idején?*) Egy évszázaddal későbbi időről írja Lennox: „A keresztyének a veszéllyel mit sem törődve gondozták a betegeket, minden szükségüket betöltik.” Sőt: „Az első európai kórházakat is keresztyének alapították: betegápolásra alkalmas, higiénikus tereket akartak létrehozni a járványok idejére, mert belátták, hogy a betegséget továbbterjesztő gondatlanság valójában gyilkosság.”

Harari tehát összekeveri a tudomány fejlődését a tudomány hittől való elválasztásával, mintha a tudomány fejlődését a hit elvetése tette volna lehetővé. **A tudomány valóban rengeteget fejlődött, de nem azért, mert az emberek feladták a hitüket.** A tudás szerzését sokszor éppen a hit motiválta. *Polányi Mihály* fizikai kémikus (*Albert Einstein* tanítványa) a 20. század közepén számos tudományfilozófiai írásában kifejtette: a hit és a tudás szembeállítása *Kant* helytelen filozófiai alapállása, amely figyelmen kívül hagyja

mind a hit, mind a tudomány valódi működését. *Oppenheimer*, *Whitehead* vagy *Paul Davies* szerint a tudomány fejlődését éppen a keresztyénség tette lehetővé. Hogy egy idevágó példát említssek: a járványtan (immunológia) megalapítója (!), a veszettség elleni védőoltás feltalálója és az orvostudomány történetének talán legnagyobb alakja az a *Louis Pasteur* volt, aki tudományos munkáját mélyen hívő keresztyénként végezte.

A tudomány nem azért fejlődik, mert elszakadt a hittől, hanem azért, mert fokozatosan egyre több dolgot fedezünk fel a teremtet világból. *Ernst Chain*, aki a penicillin gyógyhatásának felfedezéséért *Fleming*gel együtt Nobel-díjat kapott, ezt írta: „A hitre való képesség annyira jellegzetes és alapvető tulajdonsága az emberi léleknek, mint a logikus érvelés ereje, és nemhogy összeegyeztethetetlen lenne a tudományos megközelítéssel, de kiegészíti azt, és segíti az emberi elmét, hogy a világot erkölcsi alapú és értelmes egészé integrálja.” (Ronald W. Clark: *The Life of Ernst Chain: Penicillin and Beyond*)

Harari igazán nagy tévedése tehát nem az, hogy szerinte az emberiség legyőzte a járványokat. Ha megengedően olvassuk őt, elnézhetjük ezt neki. Azt viszont nem nézhetjük el, hogy a tényeket sutba vágva szembeállítja a tudományt a vallással, és utóbbit primitív, babonás, gyakorlatiatlan hozzáállásnak minősíti. Ha valami primitív, akkor ez a szembeállítás az, mert teljesen nélkülözi a történeti alapokat.

SZABADOS ÁDÁM
divinity.szabadosadam.hu

A járványokról keresztyén szemszögből

„És mindenféle nagy földindulások lesznek, és éhségek és döghalálok; és rettegések és nagy jelek lesznek az égből.” (Lk 21,11; Károli-ford.)

Történelmünkben mindig jelen voltak a járványok, amelyek számtalan áldozatot követeltek (HIV/AIDS, fekete himlő, spanyolnátha, kolera, malária, sárgaláz, SARS, ebola stb.). A Bibliában is olvashatunk járványokról, és ezek fontos tanulságokat tartalmaznak korunkban, a COVID-19 járvány idején is.

AZ ÓSZÖVETSÉG LAPJAIN

A Biblia a járványokat a leggyakrabban dögvésznek nevezi. A kifejezés alatt súlyos, járványos fertőző betegség értendő, amelyet többnyire halálhoz vezetett, és amelyet Isten büntetésének tartottak.

A kolera, kiütéses tífusz, hólyagos himlő, bubópestis a bibliai időkben minden országban ismerős volt. A dögvész leginkább a bubópestisre vonatkozott. Rendkívül fertőző volt, magas lázzal, vérmérgezéssel járt, képes volt egész városokat kiirtani. Akkor még nem tudták, hogy a patkánybolha a harapásával viszi át a pestisbaktériumot az emberre. Annál érdekesebb, hogy az „ártalmas bogarak” (2Móz 8,12–18) elszaporodása után következett be az ötödik egyiptomi csapás: a döghalál, majd a hatodik csapás: a hólyagos fekély (2Móz 9,1–12). Az sem véletlen, hogy a filiszteusok aranyegerek és fekélyek készítésével áldoztak a járvány után.

Hérodotosz görög történetíró pedig arról emlékezik, hogy Szanhérib aszír király seregét úgy ellepték a patkányok, hogy még az íjhúrokat is megrágták. Ezzel az adattal egybevág

a 2Kir 19,35-ben található tudósítás, amely elmondja, hogy az Úr egyetlen éjszaka megtizedelte az asszírok seregét.

A Szentírás íróit a dögvész büntetés jellege foglalkoztatta. A büntetést Isten küldte, gyakran egyéb csapásokkal (éhség, háború) együtt. Az ellenségre (filiszteusok, asszírok) bocsátott döghalált Isten szabadításaként értékelték. A lázadó izraeliták elleni fenyegetések egyike a pusztai vándorlás során a dögvész volt (4Móz 17,11–15). Ez volt Dávid engedetlen népszámlálásának egyik következménye (2Sám 24,13–15), amelyet Isten csak a király szívből jövő bűnvallása után háritott el.

Salamon templomszentelési imájában előre kéri az esetleges döghalál elhárítását (1Kir 8,37–39). A próféták közül Ámós arra figyelmeztet, hogy a nép a dögvész ellenére sem hagyott fel bűneivel (Ám 4,10). Habakuk 3,5 költői képe az ítéletre közeledő Úr előhírnöként ábrázolja a dögvészt. Jeremiás 15,2 Júda elleni próféciája az éhség, fegyver és fogság mellett említi. Ezékiel 5,12 jelképes számadata szerint Jeruzsálem „egyharmada” fog döghalállal elpusztulni. A zsoltár az Isten által elvégzett történelmi tettek között sorolja fel az egyiptomi ötödik és hatodik csapást, a döghalált (78,50). Jób 27,15 a gonosz ember utódainak büntetése között említi.

Egy másik, korunkig tartó betegség a lepra, amelyet a Biblia poklosságnak nevez (4Móz 12,10; 5Móz 24,8–9). Természetesen abban az időben nem volt erre gyógymód. Minden leprás beteget elszigetelten kellett tartani, akik lassan meghaltak.

ÚJSZÖVETSÉGI UTALÁSOK

Az Újszövetségben a döghalál, dögvész vagy pestis a végidők jeleinek egyike

(Mt 24,7; Károli-ford.). A kéziratok Mk 13,8-ban és Lk 21,11-ben is említik. Mindkét helyen bizonyos területre kiterjedő járványról olvashatunk. A Jelenések könyvében a sárga lovas neve: halál. A magyarázók itt a dögvész megszemélyesítésére gondolnak (Jel 6,8). Ugyancsak a halál, azaz a dögvész megszemélyesítésével találkozunk Jel 18,8-ban.

A JÁRVÁNYOK TANULSÁGAI

Karantén

Minden betegségnek egy a lényege: Isten kivonja az embert a forgalomból, mert elintéznivalója van vele. Különösen igaz ez a mostani járvány idején. Akik karanténba vonulnak, azokat Isten szó szerint kiemeli a világból.

Sokat hallani, hogy a karantén a bezártság miatt mentális problémákat okoz, és tanácsokat kapunk arra, hogyan lehet a negatív gondolatokat kivédeni. Pedig nem árt, ha ezekből néhányat inkább végiggondolunk.

A kollektív halál gondolata sokakban felveti az élet végső kérdéseit, ami lehetőség arra, hogy érzékenyebbé váljanak Isten hangjára. A karanténban a megszokott elfoglaltságok nem lehetőségek, a korábbi életvitel helyessége megkérdőjeleződik, az élet átértékelődik, egyéni és kollektív szinten egyaránt.

„Indulj, népem, menj be szobádba, és zárd magadra ajtódat, rejtőzz el egy rövid pillanatra, míg el nem múlik a harag.” (Ézs 26,20) Ez a felszólítás felidéri bennünk a „Maradj otthon!” figyelmeztetést, amely az ige fényében úgy is értelmezhető, hogy az Úr el akar rejteni minket, mert közel van hozzánk a rejtékhöz.

A Bibliában több helyen találkoztunk a veszély előli bezárkózás gondo-

latával: Nóének a bárkába kellett bezárkóznia (1Móz 7,7–16), Izrael népe Egyiptomban a báránnyal megjelölt házakba zárkózott be (2Móz 12,21–23). De a tanítványok is be voltak zárkózva, amikor Jézus húsvétvasárnap belépett hozzájuk.

Most, a COVID-19 járvány idején kiderül, hogy a globalizáció csak addig fontos, amíg gazdasági hasznot hajt. A bajokat, a betegségeket az adott ország határain belül kell megoldani, mert nem jön segítség.

Szenvedés

Miért a szenvedésen keresztül szól az Isten?

A járvány, a betegség tudatosítja bennünk, hogy halandók vagyunk. Betegen sokan teszik fel a kérdést: „Hol van Isten, amikor szenvedek, amikor nem kapok levegőt?” Sok embert a betegség, a fájdalom és a veszteség eltántorít Istentől, másokat viszont közelebb visz hozzá.

A járványok nemcsak az emberiséget, hanem az emberiességet is pusztítják. A helyzethez való hozzáállás a társadalom és az egyes ember lelkiállapotának a tükré is. Nagyon szép, szívet melengető példát látunk az emberek közötti önzetlen segítőkészségre, de sajnos az ellenkezőjére is.

A betegek, öregek magukra hagyása szomorú jelenség, és sajnos minden járványnál visszaköszön. Így volt ez az ókorban, a középkorban és a spanyolnátha idején is.

Életmódváltozás

A járvány sok mindent megváltoztat, és ennek jótékony hatása is van.

Fogyasztói társadalmunk alapvető célja a fogyasztás, amely most lecsökken. A gazdaság lelassul. A közlekedés megritkul. Az emberi találkozások száma csökken. A kézmosás, a fertőtlenítés, a higiénia felértékelődik. Mintha már találkoztunk volna a tisztaság és az elkülönítés fontosságával a mózesi törvényekben...

Keveset járunk vásárolni. Leszokunk arról, hogy mindig rohanjunk valahová. Tisztul a levegő, éled a természet: Vencelencébe visszatértek a delfinek, az indiai Dzsálandhár városában 213 km-ről látszik a Himalája, pedig korábban a légszennyezés eltakarta azt. Párizs külvárosában szarvasokat láttak.

Rájövünk, hogy mi mindent tudunk nélkülözni anélkül, hogy hiányozna. Noha a templomok is zárva vannak, de Isten ígését nem kell nélkülöznünk. Ott honaink templommá változhatnak, éppúgy, mint az őskeresztyénekéknél.

UTOLSÓ IDŐK?

Végül nézzük meg, hogyan értelmezhető a COVID-19 járvány az utolsó idők szempontjából. Jézus elmagyarázta a tanítványainak, hogy milyen feltételeknek kell adottnak lennie a visszatérése előtt, és Lk 21,11-ben figyelmeztetett a „döghalálra”.

Az egyértelmű, hogy egyre több a szeizmikus tevékenység, és sáskák milliárdjai lepték el a földet Kelet-Afrikától Kínáig épp napjainkban. Ausztráliában idén volt a legrosszabb a termés, amióta csak jegyzik, ráadásul hatalmas bozóttüzek pusztítottak. Oroszországból is súlyos tajgtüzekről érkezett híradás.

Az „idők jeleiből” látható, hogy egyre több Jézus által említett feltétel teljesül.

Ebbe a sorba illeszkedik a COVID-19 is, amelynek a veszélyét ezért sem szabad lebecsülni. A Példabeszédek szerint: „Ha az okos látja a veszedelmet, elrejtőzik, az együgyűek pedig belekeverednek, és megjárják.” (Péld 22,3)

A Biblia proféciai beteljesednek, ezt mi is láthatjuk, tapasztalhatjuk. Most egy globális „döghalál” tört ki. Még idő kell ahhoz, hogy a COVID-19-ről bizonyosodjon, hogy erre a „döghalálra” utalt-e Jézus Lukács 21-ben. De addig is, amíg ez kiderül, figyeljünk Jézus szavaira: „Amikor pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjétek fel, és emeljétek fel a fejetekeket, mert közeledik a megváltásotok.” (Lk 21,28)

Végül vigasztalódjunk a 121. zsoltár szavaival: „Tekintetem a hegyekre emelem: Honnan jön segítségem? Segítségem az Úrtól jön, aki az eget és a földet alkotta. Nem engedi, hogy lábad megtántorodjék, nem szunnyad az, aki védelmez téged.” (Zsolt 121,1–3)

GÁLNÉ DR. CSÁKY TÜNDE

házi orvos

A Keresztény Orvosok Magyarországi Társaságának 2020. május 8-án tartott online bibliaóráján elhangzott előadás szerkesztett változata.

Könyvajánló

John C. Lennox:
Hol van Isten a koronavírussal idején?
Harmat Kiadó, 2020

Sok minden szertefoszlott, ami biztossá tette életünket, és egyszerre sebezhetőnek érezzük magunkat. Hogyan közelítsünk a problémához? Miként birkózhatunk meg vele?

John C. Lennox – az Oxfordi Egyetem nyugalmazott matematikaprofesszora, aki emellett tudományfilozófiával is foglalkozik – rövid, mégis tartalmas könyvében a különböző világnézetek fényében vizsgálja a koronavírussal, hogy megmutassa, a keresztyénség nem csupán magyarázatot ad, hanem reményt is nyújt, amelybe bekapaszkodhatunk.

John Piper:
Koronavírus és Krisztus
Evangéliumi Kiadó, 2020

2020. január 11-én egy új koronavírussal (COVID-19) kezdte el szedni első halálos áldozatait Kínában. 2020. március 11-én az Egészségügyi Világszervezet (WHO) bejelentette, hogy egy új, globális méretű járványról van szó. Ebben a félelemmel és bizonytalansággal teli időszakban természetes, ha feltesszük a kérdést: mit cselekszik Isten a járványon keresztül? *John Piper* hat biblikus választ ad erre a kérdésre, megmutatva, hogy Isten még ebben a történelmi helyzetben is aktív létező.

bizonytalansággal teli időszakban természetes, ha feltesszük a kérdést: mit cselekszik Isten a járványon keresztül? *John Piper* hat biblikus választ ad erre a kérdésre, megmutatva, hogy Isten még ebben a történelmi helyzetben is aktív létező.

A könyvek megvásárolhatók, megrendelhetők a kiadónál.

Mi köze Istennek a COVID-19-hez?

Dr. Reuss András emeritus teológiai professzorral beszélgetett Szeverényi János

Hogy van, Professzor úr? Hogyan élte meg az elmúlt időszakot?

Hálaadással tartozom, mert sem családban, sem környezetemben nem fertőződött meg senki. A hírek azonban a nagyvilágból még ma is nyugtalanítóak. A sok szenvedő beteg hallatlanul nagy emberi helyállást követel mindenfelé. A hazai adatok június közepén szinte elhanyagolhatóaknak tűnnek a földkerekségről még most is érkező és a korábbi hazai számokhoz képest is. Tartani kell attól, hogy ha nem járunk el kellő óvatossággal, a járvány újból fel-lángolhat. Az előírt korlátozások betartása nekem személyesen nem okozott gondot. Otthonom környékén minden nap a szabad levegőn sétálhattam úgy, hogy szinte senkivel sem találkoztam, de elmaradtak vállalt előadásaim, és nem mehettünk gyülekezeti közösségbe. Munkámat azonban a könyveim között és a számítógép mellett úgy folytathattam, mintha mi sem történt volna.

Az elmúlt három hónap felforgatta a világot, megszűntek a templomi istentiszteletek, az úrvacsora évében, nagyhéten nem volt úrvacsorai közösség egyházunkban.

Még Budapest ostroma idején, 1944–45-ben is a legtöbb templomban minden vasárnapi istentiszteletet megtartottak. Ha kevesen vettek is részt ezeken, akkor sem a tilalom, hanem a harcok miatt. Most vi-

szont hetekig nem is volt szabad templomi istentiszteletet tartani, ez tette rendkívülivé a mostani helyzetet. Remélem, hogy használhatjuk itt a múlt időt, mert nem tér vissza a veszély. A józan ész követelte, hogy ilyen rendelkezést hozzanak a hatóságok, és az egyházi vezetők is elfogadják ezt. Olykor szembeállítják egymással az ésszt és a hitet, de hitünk szerint Isten adott értelmet az embernek, hogy képes legyen józanul felmérni helyzetét, tetteit és azok következményét, hogy utána aszerint cselekedjék. Nem akkor vétünk Isten ellen, ha használjuk az eszünket, hanem akkor, ha rosszra és önzően használjuk.

Páratlan volt az elmúlt böjti-nagyheti ünnepkör abban a tekintetben is, hogy nem lehetett úrvacsorát osztani és magunkhoz venni. Fonák dolognak éreztük éppen az úrvacsora évében, hogy miközben az úrvacsora gyakoribb vételére buzdítjuk egymást, éppen a nagyhéten és húsvétkor nem élhettünk a szentséggel. Nincs vita afelől, hogy az úrvacsora Jézus rendelése, ezért az úrvacsorával élés a hívő ember engedelmessége is Ura iránt. Másrészt azt, ami az úrvacsora ajándéka – a bűnbocsánatot, az életet és az üdvösséget –, Urunk nem csak az úrvacsorában kínálja és nyújtja. Hiszen – amint Luther a *Schmalkaldeni cikkekben* leírta – „Isten kegyelme szerfölött gazdagon árad”, majd sorolja az eszközöket, amelyek révén ez megtörténik: a hirdetett ígében, a keresztiség által, az oltáriszentség által, a kulcsok

hatalmával, a testvéri beszélgetés és vigasztalás révén, végül pedig idézi Jézus szavát: „...ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20) Nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy az úrvacsorában nemcsak a két elem, a kenyér és a bor, Krisztus teste és vére az ajándék, hanem az úrvacsora alkalmával elmondott jézusi szavak is: „értetek adatott” és „kiontatott bűnök bocsánatára”. Mégsem csak szavakat hallunk, hanem oda is lépünk, előtte fejet és térdet hajtva Urunknak valljuk és Megváltónknak fogadjuk el őt, az elemeket pedig látva és ízelve nemcsak az eszünkkel, hanem egész valónkkal részese-
dünk abban, amit Krisztus értünk tett és nekünk ajándékoz. Hitünk számára az úrvacsora kiemelt jelentőségét tehát nemcsak az adja meg, hogy Krisztus rendelte, és ő parancsolta, hogy éljünk vele, hanem az, hogy a vele való közösségben egészen egyedülálló módon részesülhetünk. Ugyanakkor mégis – és ezzel nem becsüljük le az úrvacsorát – Krisztus ajándékának teljességében az általa felkínált egyéb módokon is részünk lehet.

Hívó emberek is megdöbbenve hallgatták a híreket a világjárvány okozta helyzetéről. Mi történt, mi történik a világban?

Nincs abban semmi újdonság, hogy a világ különböző pontjain sok emberi életet követelő járványok pusztítanak. Az elmúlt

évtizedekben is értesültünk ilyenekről, mint például az ebola, amelynél szintén várni kellett a megfelelő oltóanyagra, de nem alakult ki világjárvány (pandémia). A koronavírus esetében a járvány okozta megbetegedések tömeges előfordulását igyekeztek azokkal az óvintézkedésekkel megelőzni, de legalábbis lassítani, amelyek az egész ország napi életét, a munkavégzést és az iskolai oktatást is érintették. Ezekre az intézkedésekre az ellenanyag, a védőoltás és a gyógyszer feltalálásáig és gyártásáig van szükség. Jelenleg ott tartunk, hogy a járvány terjedése számos országban, így hazánkban is lassult, de ellenszer még nincs, tehát a járvány ismét fellángolhat. Bár nem látjuk a veszélyt, és a korlátozásokat enyhítették, a veszélyhelyzet lehetősége továbbra is fennáll.

Annyiban kétségtelenül új ez a helyzet, hogy eddig kissé hetykén mondogattuk, hogy az ember legyőzte a járványokat, és ma már nincsenek járványok. Ez így nemcsak túlzás, hanem egyszerűen nem is igaz, még ha sokféle betegségre talált is az emberiség védőoltást vagy gyógyszert. Ráadásul nemcsak járványok vannak, hanem váratlanul fellépő más betegségek is, amelyekre nincs orvosság vagy gyógymód. Ezzel a ténnyel napról napra szembesülhetünk a legszűkebb környezetünkben is, és ezt tragédiaként éljük meg. Igen fontos felismerés, hogy olyan veszedelmes helyzetekben is, mint a koronavírus, hallatlanul sokat számít néhány egészen egyszerű szabály betartása, mint a maszk viselése, a szociális távolságtartás, a kézmosás és az érintett tárgyak fertőtlenítése. Gondoljunk csak arra, hogy a gyermekágyi láz okozta halálozásokat a magyar *Semmelweis Ignác* orvos azzal tudta radikálisan csökkenteni, hogy a kézmosás kötelezettségét előírta az orvosoknak is. Ezeknek az egyszerű szabályoknak a betartása tehát nemcsak a magunk védelmére, hanem embertársaink védelmére is szükséges. Nyugodtan mondhatjuk, hogy ez a felebaráti szeretet egyik, bár semmiképpen sem egyetlen megnyilvánulása.

A Bibliában olvashatunk arról, hogy Isten csapásokkal sújtotta Egyiptomot, de saját népét is. Ma is lehetséges ez, vagy a kegyelem korszakában kizárható?

Igen, vannak nagyon kemény történetek a Bibliában, például az egyiptomi csapásokról szólók, de mások is. Ezeket megriadván és értetlenkedve olvassa az ember. Azonban hatalmas ígéretek is vannak a Bibliában, és egyének meg közösségek csodálatos szabadulási történetei. „Mikor

jóra fordította Sion sorsát az Úr, olyanok voltunk, mint az álmodók. Akkor megtelt a száánk nevetéssel, és örömköltés volt nyelvünkön” – olvassuk a 126. zsoltárban. Pál apostol pedig így kérdez: „...megveted [Isten] jóságának, elnézésének és türelmének gazdagságát, és nem veszed tudomásul, hogy téged Isten jósága megtérésre ösztönöz?” (Róm 2,4) Jézus elutasította, hogy az emberi szenvedést közvetlenül az emberi bűnnel kapcsoljuk össze, amikor arra a kérdésre, hogy a vakon született vétkezett-e, vagy a szülei, azt válaszolja, hogy egyik sem, hanem azért van így, hogy nyilvánvalók legyenek rajta Isten cselekedetei (Jn 9,3). Ne gondolja senki azt sem, hogy Isten tetteiben a csapások és az áldások aránya egyenlő, fifty-fifty. Az első parancsolathoz fűzött figyelmeztetés a három, sőt négy nemzedéken át tartó büntetés mellett az ezer nemzedéken át tartó isteni irgalmasság ígéretét is tartalmazza. Ha csak büntetés lenne, akkor nemcsak rettenetes Istenről, hanem borzalmas világról is kellene beszélnünk. Ha csak irgalom lenne, akkor következmények nélküli lenne a világ, ahol nincs Isten, csak a magát istennek képzelő és annak megfelelően élő ember.

Az Újszövetségben több helyen olvashatunk a világot és Isten népét is elérő megpróbáltatásokról. Végidőket élünk? Mintha sűrűsödne és erősödne a jelek.

Különösen az evangéliumok úgynevezett eszkatologikus beszédeiben van szó a világot és az Isten népét érő megpróbáltatásokról, amelyek megelőzik Isten országa eljövételét. Háborúk, éhínségek, földrengések, a hívők üldözése, hamis próféták, megsokasodó gonoszság, meghidegülő szeretet – olvassuk Máté evangéliumának 24. fejezetében. Az emberiség történetében nem volt olyan kor, amelyre ez a jézusi felsorolás ne illett volna. Más utat követ a Zsidókhoz írt levél szerzője, aki az utolsó időt azzal jellemzi, hogy benne Isten a Fia által szólott hozzánk (1,2). Azért utolsó ez az idő, mert Krisztus Istennek az utolsó szava a bűnbe esett emberiséghez és az utolsó lehetőség a megváltásunkra. A sűrűbbnek és erősebbnek érzett jelek – akár az egész emberiséget, akár az egyént érintik elsősorban – legyenek figyelmeztetések az Atya utolsó szavának meghallására és befogadására.

Mit tanácsol az Istenben hívő embereknek? Hogyan élünk ilyen nehéz napokban?

Fontos, hogy betartsuk a járványügyi szakértők tanácsait. Ezzel nemcsak magunkat, hanem a mieinket és felebarátainkat is

védjük. Eddig is tudtuk, hogy nincsen itt maradandó városunk, mezítelenül jöttünk a világra, mezítelenül megyünk el. Bízunk abban, hogy akár élünk, akár meghalunk, az Úrei vagyunk. De ültessük el életünk gyümölcsfáit, ne pusztítsuk az otthonunkul szolgáló földet, hanem tegyük élhetőbbé és lakhatóbbá az utókornak. Béküljünk meg egymással, amíg az úton vagyunk, hajoljunk le az út szélén levőkhöz, mert a másik ember nem legyőzendő ellenfél, hanem velünk együtt Isten teremtménye és megváltottja.

A nyugati egyház egy része mintha túl szabadon kezelné az isteni ítéleteket. Lehetséges, hogy kaptunk most egy figyelmeztetést?

A „nyugati egyház” területéről kapott némi hírt látva fejszóvalva kérdezzük magunktól, hogy amit ott egyesek tesznek vagy megengednek, összeegyeztethető-e Jézus követésével. De az is biztos, hogy amikor a tömegkommunikációs csatornák előszeretettel csemegéznek a kirívó rossz példából, azt általában nem az igazi keresztyénség védelmében teszi. El kell gondolkodnunk, mire akarja őket az Úristen figyelmeztetéseivel rávezetni. Mert ha ők figyelmeztetéseket érdemelnek – talán ugyanazért, talán másért –, ilyeneket mi is megérdemlünk.

Luther a járványokról

A hit, a szeretet és az értelem egysége

Már az Ószövetség népe is szenvedett különféle megpróbáltatásoktól, járványoktól, testet és lelket egyaránt sújtó csapásoktól, ezért nem véletlen, hogy az ilyen helyzetek kezelésére a bibliai tanúságtételekben számos igei útmutatás található. Bár a karantén szó csak a 14. századból származik (az olasz *quaranta giorni*, magyarul „negyven nap” kifejezésből, amely a hajók és a hajózó személyzet negyvennapos elszigetelését jelentette, mielőtt beléptek volna a velencei kikötőbe, ugyanis ennyi idő alatt kiderült, van-e ragályos beteg a fedélzeten); ám a gyakorlat, amelyre a kifejezés utal, már sokkal korábban elterjedt. **Jézus idején egészen konkrét törvényi előírások vonatkoztak a ragályos betegségben szenvedőkre** és a velük való érintkezésre egyaránt. Például a leprásokat elkülönítették a városokon, településeken kívülre. Sőt, még azt is pontos előírások szabályozták, hogy a papok mikor, hogyan, milyen körülmények között lépjenek a „karantén” területére, mekkora „szociális távolságot” tartsanak a betegektől, valamint a látogatás után milyen tisztálkodást végezzenek. Az egyháztörténet pedig megemlékezik arról, hogy az apostoli atyák, valamint az egyházatyák és az utánuk jövő nemzedékek is számos komoly „pandémiával” szembesültek, amelyekre ke-resték az adekvát teológiai válaszokat.

Luther korában a legveszedelmesebb járvány a fekete halál vagy döghalál, vagyis a pestis volt, amely kétszáz év lappangás után 1525 őszi Boroszlóban újra megjelent. A városi tanács a betegek elkülönítésével próbálta megakadályozni a járvány terjedését. Aki tudott, elmenekült. Luther korábbi tanítványa, *Johannes Hess* helyi

plébános levélben fordult a reformátorhoz, hogy ebben az esetben mi a helyes és elvárható cselekedet. Menni vagy maradni? Ez itt a kérdés! Luther többször is hozzáfogott válaszeveléne megírásához, amelyet saját testi-lelki erőtlensége miatt többször félbehagyott. 1527 nyarán a reformáció fővárosát, Wittenberget is elérte a járvány, ami Luther gondolataiban is tükröződik, aki ezután egészen személyesen, megannyi gyakorlati szempontot figyelembe véve fejezte be válaszevelét, amelynek címe: *Elmenekülhetünk-e a halál elől?* Ez alapján változójuk Luther járványokkal kapcsolatos tanításának főbb vonásait.

Megelőzte korát azzal a felismeréssel, hogy a betegségben nem csupán Isten büntetését látta és láttatta. Mint írja: **„Nemcsak az a célja ezzel Istennek, hogy a bűnt büntesse, hanem hogy hitünket és szeretetünket próbára tegye.** A hitünket, hogy lássuk és megtapasztaljuk, hogyan állunk mi Istennel. A szeretetünket, hogy lássuk, hogyan állunk a felebarátunkkal. Bár úgy gondolom, hogy a pestist a gonosz lelkek hozzák az emberek közé – éppúgy, mint ahogyan a többi csapást is –, de ez mégis az Istentől jövő végzet és büntetés, aminek türelemmel kell alávetni magunkat, és amiben a felebarátunk érdekében veszélynek kell kitenni a saját életünket. Amint azt az apostol tanítja és mondja: »Ő az életét adta értünk; ezért mi is tartozunk azzal, hogy életünket adjuk testvéreinkért.« (1Jn 3,16)»

Sokan azon a véleményen voltak a pestis idején, hogy a halálos veszedelem elől nem szabad menekülni, hiszen a halál Isten büntetése, ezért türelemmel, igaz és szilárd hittel ki kell tartani. Mások azonban úgy gondolták, hogy – különösen azoknak, akiket nem terhel semmilyen kötelezettség – el szabad menekülniük. Luther tőle meglehetősen szokatlan empátiával tekintett a „menni vagy maradni” kérdésre. „Az előbbieket (a kitarókat) jó szándékuk miatt nem feddhetem meg, mert ők jó dolgot dicsőítenek, nevezetesen az erős hitet. Azért kell őket megdicsérni, mert ők azt akarják, hogy minden keresztyénnek

szilárd hite legyen... Ki ne akarná dicsérni azokat, akik komolyan úgy gondolják, hogy nem tartják nagyra a halált, és készségesen megadják magukat Isten akaratának, amennyiben az istenkísértés nélkül történik, amint azt hallani fogjuk.” Ugyanakkor a keresztyének között kevés a hitben erős, ezért mindenkit nem lehet ugyanúgy megterhelni. A hitben gyengékről sem szabad megfélemedezni, ahogyan Krisztus sem vetette meg az ő gyengéit.

Luther levelében végig nagyon hangsúlyos a diakóniai szemlélet. **A másik ember felé való odafordulás, a ránk bízottak segítségével kötelez.** Jézus parancsa nem veszi érvényét a járvány idején sem: „...szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Mk 12,31) Így írja: „Ha Jézus maga vagy az anyja netalán beteges fekéüdné, akkor mindenki olyan áhítatos lenne, hogy szolgálni és segíteni akarna neki. Akkor mindenki áldozatkész és vakmerő lenne, senki nem akarna elmenekülni... Nos, szeretnéd magát Krisztust szolgálni, és őt ápolni? Nosza, rajta! Ott van melletted a beteg felebarátod... Aki Krisztust testben szeretné szolgálni, szolgálja a felebarátját.” Többször idézi a jól ismert evangéliumi részletet: „Amikor eggyel megtettétek a legkisebbek közül, velem tettétek meg.” (Mt 25,40) Hatalmas ige: eggyel a legkisebbek közül.

Luther az imádság erejéről sem feledkezik meg, amely Krisztusba kapaszkodik a járványon át mérgező gonosszal szemben. „Mindezekből jegyezzük meg a következő tanítást. Könyörögnünk kell, hogy a gonosz ne vegyen erőt rajtunk, és amennyire csak tudunk, őrizkednünk kell tőle. Ha az Isten hozza ránk a bajt, akkor elővigyázatosságunk sem fog rajtunk segíteni. Ki-ki nyugodjék bele: ha kötelezettsége van, és a halálos veszedelem idején a lakóhelyén kell maradnia, hogy a felebarátját szolgálja, akkor bizza magát Istenre, és mondja: »Uram, kezekben vagyok, te engem ide kötöttél, legyen meg a te akaratod. Én a te szegény teremtményed vagyok. Elveheted vagy megtarthatod az életemet... Ha viszont szabad, és elmenekülhet, akkor is bizza magát Istenre, és mondja: »Uram, Istenem, gyenge vagyok és félek, ezért menekülök a baj elől, és annyi mindent teszek ellene, amennyit csak tudok, hogy megőrizsem magamat. Ennek ellenére a te kezében vagyok;

Imádkozzunk!

„Isten hatalmaz föl minket arra, hogy az imádság útján tartsuk fenn vele szüntelen kapcsolatunkat, hogy ő töltsse be szívünket egészen Önmagával.”

Ordass Lajos

„Isten szemrehányás nélkül ad. Szeretete folytán semmi mást nem tart szem előtt, mint az ember javát. Nem vár mást, csak hálát. Nem veti szemünkre, hogy tegnap kértünk utoljára, vagy éppen egy órával ezelőtt. Hozzá nem lehet elég sokszor jönni, és inkább azt bánja, ha túl ritkán jövünk. Isten nagylelkűen elfedezi múltunkat, mulasztásainkat, tévedéseinket, amint bocsánatot kérünk tőle. Nem régi bűneinken át néz minket, hanem Jézus Krisztus ártatlanságán és igazságán keresztül.”

Carl Eichhorn

ADJUNK HÁLÁT...

– ...mert tudhatjuk, hogy Urunk kezében tartja a világ eseményeit. A végső szó az övé. Bár hatással vannak ránk rossz politikai döntések, természeti katasztrófák, nem ezektől kell félnünk. Az egyedüli halálos veszély, ha Istent kihagyjuk az életünkéből.

– ...azokért a szervezetekért, egészségügyi dolgozókért, önkéntes szolgálattevőkért, igehirdetőkért, akik a maguk helyén az élet mellé állnak, másokat segítenek, mentenek, tartják bennük a lelket a járvány idején.

KÖNYÖRÖGJÜNK...

– ...a felelős vezetőkért, hogy a vészhelyzet elmúltával ne feledkezzenek meg azokról a felismerésekről, amelyek a világjárvány ideje alatt születtek – hogy valóban megtörténjenek a pozitív változások a gazdaságban, a környezetvédelemben.

– ...ébredésért, elkötelezett keresztyénekért, akik úgy élnek a világban, „hogy Isten valóságát kétségbevonhatatlanná teszik a hit nélkül élők számára” (Söderblom).

Szeverényi Jánosné

ebben és minden nyomorúságban, amiben csak részem van, legyen meg a te akaratod.«”

A keresztyén hit és szeretet nem vakmerő. Aki egészsége érdekében az értelmét nem használja, önmagát és felebarátját is veszélyezteti. A védekezés nem bűn, sőt annak félvállról vétele, elodázása istenkísértés. A keresztyén hitből fakadó felelősségvállalás, a másik felé forduló szeretet nem lehet rajongó. Minek a gyógyszer? – vélekedtek némelyek: „Ha Isten meg akar örízni, meg tudja tenni gyógyszerek és igyekezetünk nélkül is.” Luther ezzel szemben így intett: „Kedves barátaim, ne így tegyétek, mert ez így nem jó, hanem használatok gyógyszereket, vegyétek be mindazt, ami segít, füstöljétek be a házat, az udvart és az utcát. Kerüljétek el azokat a helyeket és embereket, ahol nincs rátok szükség, vagy akik már meggyógyultak. Viselkedjétek úgy, mint aki egy hatalmas tüzet el akar fojtani.” Luther maga is így tett, nehogy hanyagsága mások halálát okozza, miközben mindenkinek, akinek szüksége volt rá, segített. „Nézd, ez az igazi, istenfélő hit, amely nem vakmerő, nem pimasz és nem istenkísértő.”

Luther tisztán, igazán és józanul fejt ki, hogy amiként a hit felszabadít a cselekvésre, a szeretet ugyanúgy felszabadít a szenvedésre. **A menekülés joga és a kintartás kötelezettsége nem zárja ki egymást.** Nem a rendkívüli helyzet formálja mondanivalóját, hanem az evangélium, amelyet más körülmények közt is ugyanilyen megalapozottnak és igaznak ismert fel, ezért levele végén az igehallgatásra, a gyónásra és az oltáriszentséggel való rendszeres élésre biztat, amelyek minden veszedelemben megtartó erő a keresztyén ember számára. Végül így zárja sorait: „Krisztus, Urunk és Megváltónk őrizzen meg mindannyi-ótokat a tiszta hitben és a forró szeretetben, szeplőtelenül és büntetlenül az ő napjára! Ámen. Könyörögjétek értem, szegény bűnösért!”

WELTLER GÁBOR

Rejtvény

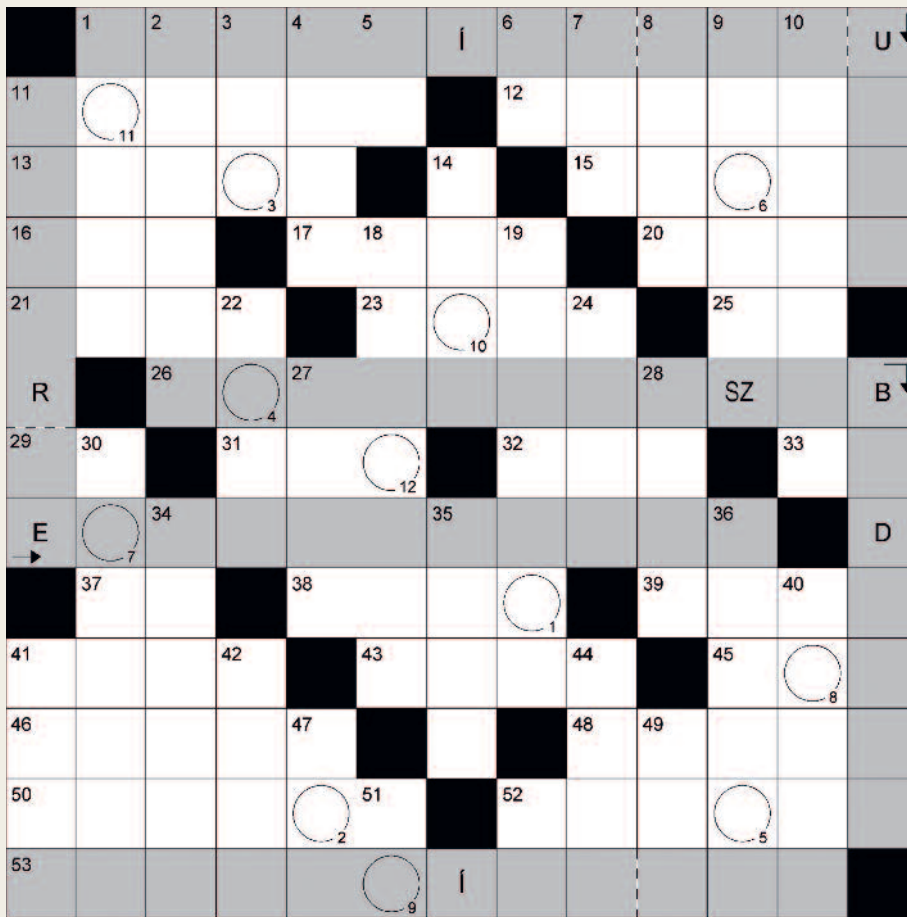

Már az ószövetségi időkben is alkalmazták a „karantént”, a beteg vagy potenciálisan beteg ember időleges elkülönítését a közösségtől. Olykor ez még a fertőzést közvetítő tárgyakra is kiterjedt. A gyülekezeti fegyelem, a bűnös ember kizárása a közösségből hasonló a karanténhoz. A többiek védelmében a megtérni nem akaró bűnös nem jöhet a közösségbe, amíg nem változtat viselkedésén, nehogy mások is felbátorodjanak hasonló cselekedetekre. A következő mondatok pontos bibliai helyét várjuk megfejtéséért.

1. ...különítse el a pap a kiütéses embert hét napig.
2. A szentségtörő, üres fecsegők elől pedig térj ki... szavuk úgy terjed, mint a rákos fekély.
3. A hetedik napon nézze meg a pap az ótvaros embert.
4. Ti pedig felfuvalkodtatok ahelyett, hogy inkább... eltávolítottatok volna közületek azt, aki ilyen dolgot cselekedett.
5. Aki bemegy bármikor a zárlat alatt levő házba, tisztátalan legyen estig.
6. ...tartsátok szemmel azokat, akik szakadásokat és botránkozásokat okoznak... Térjétek ki előlük!
7. Így óvjátok Izrael fiait..., hogy meg ne haljanak tisztátalanságuk miatt.

Készítette: Szeverényi Jánosné

Keresztrejtvény

A rejtvény kitöltése után másolja át a jobb alsó sarokban számozott négyzetek betűit a kis ábra megfelelő mezőibe, ahol helyes kitöltés esetén az igevers ötödik, befejező része válik olvashatóvá.

VÍZSZINTES

1. Az igevers első része. **11.** Liguriai származású, latinul alkotó, 6. századi egyházi költő. **12.** A vektor ellentéte. **13.** Orosz tehergépkocsi-márka. **15.** Négykerekű, könnyű lovas kocsi; homokfutó. **16.** Koreai gépkocsimárka. **17.** Lopakodik. **20.** Az ókorban oszthatatlannak hitték! **21.** Indiában és az Amerikai Egyesült Államokban élő misztikus, spirituális vezető (1931–1990). **23.** Bécsi cél! **25.** A fordítottja is igekötő. **26. Az igevers negyedik része.** **29.** E napon. **31.** ... right!; minden rendben, angolul. **32.** Közeledik. **33.** Német helyeslés. **37.** Rangjelző előtag. **38.** Szebb a szoknyán, mint az arcon! **39.** Emelőszerkezet. **41.** 1978-ban Nyíregyháza-hoz csatolt település. **43.** Timóteus nagyanyja. **45.** Relatív, röviden. **46.** Becézett Márta. **48.** A texasi forradalom egyik csatájának helyszíne volt ez az erőd (1836. február 23. – március 6.). **50.** Ülőidegzsába. **52.** Szigetlakó nép. **53. Az igevers harmadik része.**

FÜGGŐLEGES

1. Le ...; település Franciaországban, Orne megyében. **2.** Nemcsak motorkerékpár-, de hangszervilágmarka is. **3.** Attól

1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	10	1	2	6	11	12	8	4

fogva. **4.** A Máltai-szigetcsoport része, Málta után a második legnagyobb sziget. **5.** Párosan nyer! **6.** Telesport, röviden. **7.** Siófoki női kézilabdacsapat névbetűi. **8.** Mosó ... mosodája; Varga Katalin gyermekkönyve. **9.** A lábához helyez. **10.** A belső égésű, kompressziógyújtású motorok üzemanyaga. **11. Az igevers második része.** **14.** Pinot ...; borkajta. **18.** Cselédkedik. **19.** 2008 és 2013 között működött, alternatív rockzenét játszó magyar zenekar. **22.** Eredeti oké! **24.** Sertést vág. **27.** Halogénelem. **28.** 2006-ban alapított, salfordi rockegyüttes. **30.** Kutyával vadászó személy. **34.** Soli Deo ...: „Egyedül Istené a dicsőség”, latinul. **35.** ... Kreis; amerikai–izraeli üzletember, a Mattel játékvállalat ügyvezető igazgatója. **36.** Keleti küzdősport. **40.** Reszket. **41.** Dalmát kikötőváros, olasz neve Almissa. **42.** Filmes forgatócsoport. **44.** ...-CoV-2; az új koronavírus tudományos elnevezése. **47.** Bizony, ősi szóval. **49.** Limes, röviden. **51.** Félig küzd! **52.** Betéti társaság, röviden.

Súgó: ALAMO, ARATOR, GNOD, GOZO, GRAIS, KAMAZ, NOIR, OMIS, OSHO, SARS, YNON, ZIEL

Készítette: Meleg Dávid

A rejtvények megfejtéseit a szerkesztőség címére várjuk:

1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Egy cipőben

Két dolog nagyon fontos az életemben: a víz és a tanítványok. Nemcsak azért, mert szeretek úszni, vagy azért, mert öt évig tanítottam hittant, és nemcsak azért, mert Jézus is tudta, mi a jó, és vízben keresztkelgett, azon járt, és képes volt bort csinálni belőle, ráadásul tanítványokat gyűjtött maga köré, akiken végül is az egész keresztyénség jövője múltott és múlik ma is. Hanem azért, mert a mester-tanítvány kapcsolat különleges dinamikája rengeteget ad mindkét félnek.

Mindig is megengedtem magamnak, hogy legyenek kedvenceim... Jézusnak is voltak ilyenek. Neki is volt és nekem is van egy szeretett tanítványom. Vele együtt diagnosztizáltak 2019 májusában különböző daganatos megbetegedésekkel (öt tizennégy, engem harminchat évesen). Mostanára már sok mindenem túl vagyunk; jártunk kemoterápiás kezelésekre, elszenvedtük az egyre bővülő tüneteket mutató mellékhatásokat, engem műtöttek, ő csontvelő-átültetést kapott, de még nem értünk teljesen a végére. Neki még T-sejtekre van szüksége, nekem pedig már „csak” folyamatos negatív leletekre, igaz, évekig. Szeptemberben ez a kedves fiúgyerek rám írt, hogy a francia nagynénje volt Lourdes-ban, imádkozott értünk, és hozott abból a híres gyógyító vízből négy üveggel. Kérdeztem tőle, hogy mi a terve? Megissza rögtön? Azt mondta, majd igen, de az egyiket nekem akarja adni. A kelenföldi templom kertjében odaadta. Amikor tiszta tekintetét megláttam, tudtam, hogy nem véletlenül osztottam rá a tizenkét éves Jézus szerepét egy színdarabban akkor, amikor még hosszú haja volt...

Jelenlegi sorsközösségünk megdöbbentő. A szeretett tanítvány és a tanár egy cipőben. A csoda talán nem a vízben van...

GOMBKÖTŐ BEÁTA
egyetemi lelkész

Reményik Sándor

Gyógyíts meg!

Én Istenem, gyógyíts meg engemet!
Nézd: elszárad a fám,
A testem-lelkem fája...
De épek még a gyökerek talán.
A tompa, tunya tespedés alatt,
Gyökereimben: érzem magamat,
És ott zsong millió melódiám.

Én Istenem, gyógyíts meg engemet!
Hiszen – nem is éltem igazában.
Csak úgy éltem, mint lepke a bábban,
Csak úgy éltem, mint árnyék a fényben:
Rólam gondolt roppant gondolatod
Torz árnyékképpen.

Egy kóbor szellő néha-néha
Valami balzsam illatot hozott.
Akkor megéreztem: ez az élet,
S megéreztem a Te közelléted, –
S maradtam mégis torz és átkozott.

Én Istenem, gyógyíts meg engemet.
Én szeretni és adni akarok:
Egy harmatcseppért is – tengereket.
S most tengereket látok felém jönni,
És nem maradt egy könnyem – megköszönni.

Legyünk Krisztus-forradalmárok!

Exkluzív interjú Nicky Cruzzal

Sátánista pap nemzette, boszorkány szülte. Bántalmazták testileg-lelkileg. Édesanyja még azt a napot is elátkozta, amikor világra hozta. Kamaszkorában Puerto Ricóból New Yorkba került. Mindez az 1950-es évek végén történt, amikor bandák terrorizálták a várost. Ő a legveszélyesebb alakulat, a Mau Mau főnöke lett, és rettegett tőle mindenki. Gyilkolt, fosztogatott, erőszakoskodott, mindaddig, míg a „dzsungelbe” meg nem érkezett egy gyengén látó, vézna prédikátor, akinek a szavai és szeretete gyökeresen megváltoztatták az életét. Fegyvereit Bibliára cserélte. A Sátán szolgájából Jézus Krisztus követője lett. Saját bevallása szerint nagyjából 53 millió embernek beszélt eddigi élete során az örömhírről. Életéről két könyv is íródott, amelyek magyarul is megjelentek: *David Wilkerson: Kés és kereszt; Nicky Cruz: Repülj, kicsim, repülj!*

Az idén nyolcvanharmadik életévét betöltő Nicky Cruz evangélistával budapesti látogatásakor beszélgettünk.

Nem először jár Budapesten, legutóbb 1985-ben beszélt megváltozott életéről egy templomban. Azóta eltelt harmincöt év. Érzékel valami különbséget az akkori és a mostani Magyarország között?

A nyolcvanas években ebben az országban még orosz megszállás és szocializmus volt. Éreztem, hogy az emberek félnek, és nem ismerik a szabadságot. Engem is meg akartak ijeszteni: mindenhol katonák voltak, akik árgus szemekkel lesték a mozdulataimat. A depresszió sötét felhőként telepedett erre a népre. Nem tudták, nem mondhatták ki azt szabadon, ami a szívküben volt. Az érzelmeiket is nehezen vállalták fel, látszott, hogy leuralt, megfélemlített körülmények között élnek.

Ennek ellenére csordultig volt a templom, sőt, ha jól emlékszem, a környező

utcákba szorult a hallgatóság egy része. Tegnap este találkoztam egy hölgygel, aki még azon az alkalmon tért meg, és azóta rajta keresztül az édesapja és a testvére is átadta az életét az Úr Jézusnak. Ez óriási öröm számomra.

1985-ben történt valami, ami nagy hatással volt arra a döntésemre, hogy ismét Magyarországra jöjjelek. Egyik fiatalasszony a tömegből virágot szeretett volna adni, és bár a tolmácsom azt tanácsolta, hogy ne fogadjam el, mert veszélyes lehet a jelen levő hatóságok miatt, én mégis érte nyúltam. Az alkalom végén magammal vittem a virágot a szállodába, és beletettem egy üveg vízbe. Sokáig nézegettem, gyönyörködtem benne, miközben imádkoztam az országokért: „Érkezzen el ide is a mennyei felfrissülés, és induljon virágzásnak ez a hely.” Ez a kis virág teremtette meg bennem

a vágyat, hogy lássak itt is sok-sok életet, amint reménytelenből reményteliessé alakul, és onnantól kezdve sokat imádkoztam Magyarországerért.

Hálás vagyok az Úrnak azért, hogy mostanra ebben az országban is teljesen megváltozott a légkör. Az emberek szabadabbak és lelkileg éhesebbek Isten dolgai iránt. Az akkori sötét felhő eltűnt, az emberek gyönyörűek; a város is sokat szépült, fejlődött azóta.

Köszönjük szépen. Reméljük, hogy legközelebb, mikor meglátogat minket, még több újjászületett hívő lesz országunkban, mint most. Én ifjúsági munkásként úgy látom, hogy a fiatalok nagy többsége ma is bajban van. Tudom, hogy ez a terep az ön számára nem ismeretlen. David Wilkerson *Kés és kereszt* című művéből és az ön életrajzi könyvéből is tudhatjuk, hogy milyen nehéz kamazskora volt, telegyűlölettel és mindenféle káros szenvedéllyel. Mit tanácsol: hogyan szólítanak meg ma a fiatalokat?

Ez jelenleg az egész világon életbevágóan fontos kérdés. A fiatal generációk már olyan mértékű szabadságban nőnek fel, amelyet mi még nem ismerünk. Könnyebb és olcsóbb különböző káros dolgokhoz és szerekhez jutni, amelyek súlyos függőségeket okoznak. Épp ezért nem érdeklődnek Isten iránt, hisz számtalan izgalmas, hazug dolog veszi őket körül. A kapcsolataik sem megfelelőek, a saját kultúrájuk felé mozdulnak, az idősebbek magas lóról akarják őket oktatni.

Az ördög elrabolja tőlük a gyermeki ártatlanságot, és a tiszta szívüket teletölti gyűlölettel. Sajnos sokan meg is halnak, még mielőtt nagykorúak lennének. Közben szívják, szippantják, lövik a kábítószert; estéről estére alkoholmérgezést kapnak; pornófüggőségben, játékkfüggőségben szenvednek; rettentően magányosak, úgy érzik, egyedül maradtak.

Sokan közülük az öngyilkosságba menekülnek. A sátánnak rengeteg eszköze van arra, hogy pusztítsa őket.

A hívők pedig élnek a kényelmes életüket, s becsukják a szemüket, fülüket; pedig gyakran a saját gyermekeik is hasonló dolgoktól szenvednek, csak még el tudják játszani szüleik előtt, hogy nincs semmi baj.

Ez így nagyon nincs rendjén. A gyülekezetnek cselekednie kéne ebben a helyzetben. Lépjünk ki a komfortzónánkból, kezdjünk el beszélgetni a fiatalokkal, ismerjük meg őket, forduljunk feléjük szeretettel, megértéssel, és hirdessük nekik Krisztus örömhírét. Imádkozzunk értük rendszeresen, hogy a Szentlélek szálljon rájuk, és töltsse be kiüresedett életüket célokkal, örömmel, hittel, szenvedéllyel.

Jól látom, hogy az ön életében David Wilkerson hasonló szerepet töltött be? Mi a legfontosabb, amit tanult tőle?

David a lelki apukám volt. Nagyon sokat foglalkozott velem; időt, pénzt, energiát szánt rám. Ha ő nincs, ma nem beszélgetünk egymással. Ő hozta el számomra a sikátorba az örömhírt. Rengeteget tudnék beszélni róla, nehéz kiválasztanom a legfontosabbat. De talán az adakozó szíve volt az, ami legtöbbször ámulatba ejtett. Evangélikusként, lelkipásztorként és egy folyamatosan növekedő szolgálat vezetőjeként mindig azt hangsúlyozta, hogy adjunk bátran magunkból (időnkéből, pénzünkéből, figyelmünkéből, szeretetünkéből) az embereknek. Törődjünk velük. Ebben nagyon szenvedélyes volt.

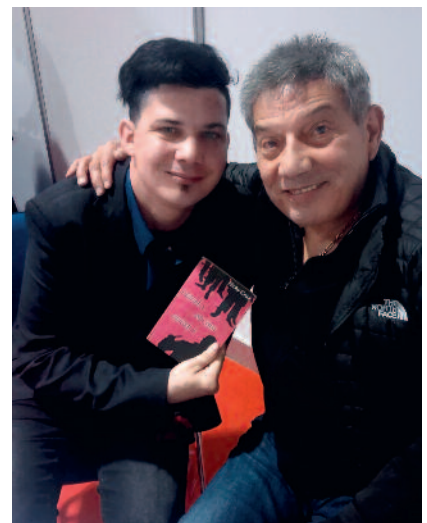
A mai napig is emlékszem egy történetre, amikor Wilkerson Brooklynban szolgált. Az egyik ottani bandának a főnöke elkezdett kötekedni velem, és panaszkodni: „Magának tiszta cipője van, nekünk semmink sincs.” A srác egy mélyszegénységben levő nagycsaládból származott, ahonnan még kisgyer-

meként kitétték a szűrét. David erre elgondolkozott. Aztán leült a járdára, lehúzta a cipőjét, és a fiúnak ajándékozta. Zoknijában ment a kocsijárához két háztömbön át. Az emberek nevettek rajta. De mi, utcagyerekek, az ilyen és ehhez hasonló cselekedetei miatt kezdtük őt komolyan venni.

Később Wilkerson elmesélte, hogy az eset közben visszagondolt Booth generális szavaira, aki azt mondta: „Lehetetlen egy ember szívét Isten szeretetével átmelegíteni, ha a lába fázik.” (William Booth az Üdvhadserg alapítója. – *A szerk.*) Ezt a hozzáállást én is magamévá tettem, és szeretnék benne egyre inkább fejlődni.

S még egy fontos gondolat, amelyet Daviddal tanultam: az evangelizáció addig nem teljes, míg az evangelizált emberekből nem lesznek evangélisták. Foglalkozzunk a frissen megtértekkel, neveljük őket, ne sajnáljuk tőlük az időnket, energiánkat. Így fogjuk betölteni Krisztus missziói parancsát, amely Máté evangéliuma 28. fejezetének végén található.

MUZSLAI-BÍZIK BENCZE

Hagyd az Úrra a te utadat...

Hálás megemlékezés Kelemen Erzsébet diakonissza testvéréről

Anémetszági Augsburg városának protestáns temetőjében került végső nyughelyre Kelemen Erzsébet diakonissza testvér 2004. augusztus 11-én, hosszú és gazdag, kilencvennégy éves életútja végén. „Életem minden fordulópontján jó volt Istenre hagyatkoznom és megtapasztalnom közelségét, segítségét” – nyilatkozta nem sokkal halála előtt egy újságírói kérdésre. Mi pedig, mint ennek az Istenre hagyatkozásnak a „haszonélvezői”, fájlatuk és mindmáig fájlaljuk elmenetelét.

Budapesten született 1910. december 3-án, és korán lépett be a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesületbe. Volt leányinternátus és hospice vezetője, evangélikus könyvkereskedés „lelke”, szívügye maradt haláláig az iratterjesztés. 1959-ben került ki Ausztriába, ahol hat évig szolgált a magyar evangélikus gyülekezetben, majd „lelkészhelyettesként” dolgozott a kölni magyar evangélikus és református gyülekezetben. Gyülekezeti munkás volt Londonban, 1966 és 1991 között pedig a württem-

bergi magyar protestáns gyülekezet főmunkatársa volt. Ez a cím már csak azért is megillette, mert nemcsak a nagyvárosi emberrengetegben igyekezett felfedezni magyarjainkat és vezette a gyülekezeti könyvelést, de ő készítette elő a KÉMELM (Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkészek Munkaközössége) gyűlései, az európai magyar ifjúsági konferenciák és a gyülekezeti kirándulások helyszínét. Előszeretettel foglalkozott gyermekmunkával, és szinte nem volt nyugati lelkészcsaládunk, amelyben ne ő töltötte volna be a pótnagymama felöltségjeljes tisztét. Stuttgarti diakonissza-anyaház fogadta be vendégként, majd élete végén az augsburgi diakonisszák adtak neki otthont.

Isten iránti hálával emlékezünk meg – sok és jó tevékenysége mellett – két munkájáról, amely a szívügye volt. Miután a norvég misszió 1963-ban megindította magyar nyelvű rádióadásait – először a Trans World Radio, majd a Radio Monte Carlo hullámhosszán –, ő kapott megbízást a hallgatókkal való kapcsolattartásra.

„Az első időkben főleg sok köszönőlevél érkezett. Íróik örömeinknek adtak kifejezést, hogy evangéliumot hallhattak rádión keresztül. Meglepően sok fiatal, 16-18 éves gimnazista írt... többen kértek Bibliát... Hamarosan lelkigondozó levelezés alakult ki, a fiataloknak is sok-sok kérdésük, problémájuk volt, hitbeliek különösképpen... Nagy örömet jelentett, amikor megtudhattuk valakiről, hogy megtalálta Isten felé az utat, és hitre jutott. Hallgatóink közül egyesek később teológiára mentek, és ma is mint igehirdetők, lelkészek szolgálnak... Adásunk körül »rádiós gyülekezetek« keletkeztek, és el nem mulasztották volna a Radio Monte Carlo hallgatását” – mondta lelkesen egy interjúban. Különben a Monte Carlo-rádió legendás híreről és hatásáról ismételtlen meggyőződhattünk.

A levelet Grensen 19 Oslo, Norvégia címre kértük, s kevesen tudták, hogy e mögött a postacím mögött Erzsébet testvér állt, aki hihetetlen szorgalommal

nemcsak válaszolt, hanem lelki gondozást is végzett. A leveleket és az ő válaszait soha senkinek meg nem mutatta, mert komolyan vette a gyónási titkot. Jellegző, hogy még hagyatékában sem találtuk semmi nyomát ezeknek. **Csak gondozottjai elejtett megnyilatkozásaiából tudtuk meg, hogy mit jelentett számukra a várva várt oslói levél...** Ugyancsak ilyen kerülőúton értesültünk arról is, hogy Erzsébet testvér többszörösen volt segélykövetítő, és a rábizott pénzekkel igen sok bajt tudott enyhíteni az 1956 utáni Magyarországon. Mindezt persze diszkréten tette. „Szívesen és örömmel végeztem ezt is, amíg arra szükség és lehetőség volt” – mondta szerényen.

Másik, szinte felbecsülhetetlenül értékes munkája az *Útitárs* lapnak szólt. A mai technikai forradalom élvezőinek fogalma sincs arról, hogy mit jelentett a múlt század '70-es, '80-as éveiben egy magyarul egy szót nem tudó-értő feketeerdei német nyomdászközösségnek nyomdakész magyar nyelvű szövegeket szolgáltatni! Két évtizeden át gépelte a lap minden egyes cikkét (amelyeket nemritkán a hite mérlegére

is tett), javította, háromszor ellenőrizte, majd postára vitte (az azóta már a történelem papírkosarába dobott) kedves

lapunkat, és gyűjtötte be az olvasók leveleit. Itt is folytatta nagy hűséggel lelki gondozói tevékenységét. **Külön szívén viselte a határon kívülre került Kárpát-medencei testvérek**

sorsát; szinte mindent tudott róluk, és ha velük kapcsolatos bármiféle tájékoztatásra volt szükségünk, szívesen segített. Hallatlan nyelvérzéssel igyekezett nívón tartani nyelvileg a lapot, első számú kritikusa is ő volt, és mindig számolhattunk bámulatos bibliaismeretével. S nem lenne teljes a kép, ha elhallgatnánk igazi, bölcs humorérzékét, valamint csaknem pedáns rendszeretét, amiről nem csak kamaszodó fiaink tehettek bizonyosságot.

Utolsó éveit az augsburgi diakoniszszák nyugdíjházában töltötte, de soha nem szűnt meg kapcsolatunk vele. És nagy kiváltságnak tekintettük, hogy csaknem utolsó leheletéig mellett lehetett két lelkészcsaládunk. Utolsó erejével még reagálni tudott imádságainkra és éneklésünkre. Hadd álljanak itt végül még saját szavai:

A nagyvárosi emberrengetegben igyekezett felfedezni magyarjainkat...

„Amikor egész fiatalon átadtam életemet teljes hittel, bizalommal Istennek, az volt a kérésem, hogy ő vezessen, irányítson mindig, mindenben... És még megerősíthetem hálás szívvel, hogy »aki bíz az Úrban, kegyelemmel veszi azt körül.«”

Temetésén mi másról is szólhatott volna az igehirdetés?

GÉMES ISTVÁN

Híd Magyarország és Kenya között – 2. rész

Kontinenseket, országokat, gyülekezeteket, személyi távolságokat átívelő hidak

Beszámoló a kenyai étkeztetési és pártfogói program meglátogatásáról

Előző számunkban beszámoltunk az Evangélikus Külmisziói Egyesület tizenhárom önkéntesének 2020 februári kenyai utazásáról, amelynek során az egyesület által immár tizenhárom éve támogatott árva gyermekeket vitték el egy háromnapos táborba. Ezúttal az út másik fontos állomása, a Kawangware nyomornegyedben zajló étkeztetési és pártfogói program meglátogatása során szerzett élményeiket közöljük.

Pártfogói program

Kenyában az egyetlen kiút a nyomornegyedből az iskoláztatás. Még a legszegényebb szülőknek is az az egyik

legfontosabb célja, hogy gyerekeik iskolába járhassanak – akkor lehet belőlük valaki. Az egyesület mintegy negyven gyermek tandíját fizeti, amelynek fedezetét magyarországi közösségek és magánszemélyek mint pártfogók havi háromezer forintos adománnyállalása nyújtja. A pártfogolt gyerekek közül majdnem mindenki eljött a táborba, így lehetősége nyílt édesanyámnak (*Bálintné Kis Beátának*) minden támogatottal személyesen elbeszélgetni. A szívszorító élethelyzeteket ismét meghallgatva nem egyszer látszott rajta, hogy a könnyeivel küzd. Nehéz elfogadni az itt megosztott sorsokat, ugyanakkor mindez egyben óriási motiváció is arra, hogy ahol csak lehet, amennyire csak az erőnkől telik, segítsünk, megpróbáljunk esélyt adni ezeknek a gyerekeknek, ily módon közvetíteni feléjük Isten megtartó szeretetét.

Az EKME-n kívül a gyerekek táboroztatását egyéni adományokon túl több szervezet is támogatja.

Kawangware – étkeztetési program

Az étkeztetési program, az EKME egy másik támogató szolgálata Kenyában, a Love Schoolban zajlik. Itt körülbelül negyven gyermek kap mindennap egyszerű meleg ebédet – ami többeknél vélhetően az egyetlen étkezés a nap folyamán. A szolgálat a Kawangware nyomornegyedben zajlik, szintén a helyi egyház felügyelete mellett, a *Veronika* tanárnő által vezetett iskolában, ahova körülbelül négyszáz gyerek jár. A támogatásban a legjobban rászorulóknak vesznek részt, ennek megítélésében az Úr imádságos vezetésével a helyiek döntenek. Februári utunk során ellátogattunk az iskolába, hogy testközelből láthassuk, hogyan is zajlik ez a szolgálat. Ezúttal is – az Afrikában szokásos módon – énekkel köszöntötték csapatunkat, és szívesen megmutattak mindent. Éppen egy hétnapos szünet utáni hétfőn látogattunk el az iskolába, így a szabadság hangulata még benne volt a levegőben.

HÁTTÉR

A kenyai árvák közötti szolgálat 2007 szeptembere óta zajlik. Akkor kezdődött, amikor *dr. Bálint Zoltán* és felesége, Beáta Kenyában éltek és dolgoztak. Így tehát a támogatott gyerekekkel személyes ismeretségük, jó kapcsolatuk van, többen közülük a szemük előtt nőttek fel, váltak kamasszá vagy fiatal felnőtté.

A támogatás eredményeként a gyermekek élete rendeződött, rendszeresen étkeznek és iskolába járnak, számos fiatal szerzett képzést és kezdett el dolgozni. Ketten már családot is alapítottak. A gyerekek/fiatalok bekapcsolódtak a helyi gyülekezetek életébe.

HOGYAN KAPCSOLÓDHATOK BE A SZOLGÁLATBA?

A program hivatalos háttere az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME), amelynek minden tisztségviselője teljes mértékben önkéntes alapon végzi feladatait. Tehát az adományok teljes egészében a rászorulókhöz kerülnek, azokhoz, akiknek szánták őket.

A támogatásnak két formája van:

1. Pártfogásba lehet venni név szerint egy gyermeket, akiről rövid bemutatást és lehetőség szerint fényképet, majd időnként híradást küldünk. Ehhez a havi hozzájárulás 3000 Ft.

2. Az étkeztetési programot lehet támogatni egyszeri vagy rendszeres adománnyal.

Az EKME elérhetőségei, ha érdeklődni vagy csatlakozni szeretne: E-mail: ekme@lutheran.hu vagy balint.nairobi@yahoo.com
Honlap: Kulmisszió.hu vagy Ekme.lutheran.hu

Az EKME számlaszáma: OTP Bank 11711034-20804538 (a megjegyzésben mindenképp szerepeljen: kenyai pártfogás vagy kenyai étkeztetési program)

Az egyébként rohangáló, meg nem álló gyerekek az ételosztáshoz (és az azt megelőző akkurátus kézmosáshoz) példás rendben sorakoztak fel, és várták ki a sorukat. Veronika és a szakács beszámolt arról, hogy bizony az egyetlen faszenes kis tűzhely alja kilyukadt, illetve a két *sufuria* (nagy alumíniumfazék) is lyukas. Szeretnének egyszerre két faszenes tűzrakót használni, és nagy szükség lenne két új fazékra és két új vödörré is. A főzés egy kb. 2 x 2 méteres, rendes szellőzés nélküli, hullámlemez falú helyiségben zajlik, innen látják el nap mint nap a 40-50 árvát.

Az étkeztetési program megtekintése után alkalmunk nyílt körbejárni a tanteremben is. Körülbelül 20-25 gyerek ül egy nagyjából tizenkét négyzetméteres teremben, amelyben nincs világítás, továbbá a tető hullámlemezéből van, így napközben szinte elviselhetetlen a hőség. Az egyik teremben a kardiológusok örömmel látták a szív és a két vérkör – egyébként helyes – rajzát. Egy másik teremben – ahol két osztály is tanul – az alatta elfolyó szennyvíz miatt szinte elviselhetetlen volt a bűz.

Összegzés

A tábor és a többi program jobban nem is sikerülhetett volna. Mind a magyar, mind a helyi résztvevők és szervezők megegyeztek abban, hogy érezni lehetett az Úr jelenlétét és vezetését az egész utazás alatt.

Az ember értékítéletének nagyon jól tesz egy ilyen tábor, hirtelen a saját problémáink sokkal kevésbé tűnnek súlyosnak, a saját helyzeteink megoldhatóak látszanak. Tudnunk kell értékelni az életünket, az egészségünket, a lehetőségeinket, hiszen senki sem választotta azt a nehéz sorsot, amelyet itt kapott.

A csapat nagy részének ez volt az első találkozása Afrikával, így a külmissziós programok mellett szakítottunk időt Afrika csodálatos növény- és állatvilágának megismerésére is.

Nagy lendülettel, de ugyanakkor az emberi sorsokon megrendülve tértünk haza, remélve, hogy a diagnosztizált betegségekre tudunk megoldást nyújtani, illetve bízva abban, hogy megfelelő háttértámogatással a későbbiekben még több gyerek sorsán tudunk változtatni.

BÁLINT MÁRTON
vízépítő mérnök

A nagy próbatétel idején

Ordass Lajos püspök igehirdetése, amely elhangzott a Fébé konferenciáján Budapesten, 1946. június 29-én.

„Hallgassatok rám, akik igazságra törekedtek, és az Urat keresitek! Tekintsetek a kősziklára, melyből kivágattatok, és a kút üregére, melyből kiásattatok! Tekintsetek atyátokra, Ábrahámra, és Sárára, aki szült benneteket! Csak egy-maga volt, amikor elhívtam, de megáldottam és megszaportottam. Bizony, megvigasztalja Siont az Úr, minden romot megvigasztal benne. Olyanná teszi pusztaságát, mint az Éden, kopár földjét, mint az Úr kertje. Boldog örvendezés hangzik majd benne, magasztalás és hangos zoltárének. Figyeljetek rám, ti, népek, hallgassatok rám, ti, nemzetek! Mert tanítás származik tőlem, és törvényemet a népek világosságává teszem hamarosan. Közel van igazságom, jön már szabadításom, és karommal népeket ítélek. Bennem reménykednek a szigetek, szabadulásukat az én karomtól várják. Emeljétek szemeteket az égre, tekintsetek le a földre, mert az ég szétfoszlik, mint a füst, és a föld szétmállik, mint a ruha, lakói pedig úgy elhullnak, mint a legyek. De az én szabadításom örökre megmarad, és igazságom nem rendül meg. Hallgassatok rám, akik ismeritek az igazságot, népem, mely szívébe zárta tanításomat! Ne féljetek az emberek gyalázkodásától, szitkozódásuktól meg ne rettenjetek! Mert úgy járnak, mint a ruha, melyet megrág a moly, mint a gyapjú, melyet megrág a féreg. De az én igazságom örökre megmarad, és szabadításom nemzedékről nemzedékre.” (Ézs 51,1–8)

Isten azért hívott egybe minket erre a konferenciára, mert igéjével meg akar szólítani. Ezt teszi a próféta szavában.

MIK VAGYUNK?

Szeretném mindenekelőtt ráirányítani mindnyájatok figyelmét arra, amit rólunk ma Isten igéje mond. Mi olyan könnyen vagyunk csüggetegen önmagunkba roskadó emberek. Holott fel kellene emelnünk bátran és öntudattal a fejünket. Nem kevesebbet mond rólunk a mi Urunk ennél: sziklaemberek vagyunk („Tekintsetek a kőszálra, melyből kivágattatok”). Testvérei annak a Jézus Krisztusnak, aki a Hegyi beszédben úgy áll előttünk, hogy amíg mögötte a felhők fölé nyúló hatalmas bércormokat látjuk, úgy érezzük, hogy ő azoknál nagyobb és megingathatatlanabb.

Azt is mondja rólunk Isten mai igéje, hogy mi forrásvíz vagyunk („tekintsetek a kútforrás nyílására, amelyből kiásattatok”). Vagyis Jézus szavára gondolva: „Aki hisz én bennem, ahogy az Írás mondta, annak belsejéből élő víz folyamai ömlenek.” (Jn 7,38) A tikkasztó életpusztaságban mi vagyunk, akik életet jelentünk és életet táplálunk.

És azt is mondja Isten rólunk ma, hogy mi vagyunk a világmeggyőző hit örökösői („Tekintsetek Ábrahámra, atyátokra, és Sárára, aki szült titeket”). Hordozói vagyunk annak a hitnek, melyet Megváltó Urunk példának szeretett odaállítani. Amint tehát ebben a gyülekezetben együtt vagyunk, ilyeneként szólít meg minket maga az Isten. Szinte megriadunk a hangtól, akik olyan sokszor érezzük világrengések között parányi voltunkat.

AZOK VAGYUNK-E?

Most megkérdem tőletek – mindenkitől négy szemközti meghitt eszmecesterében –, megriadt emberek, és megkérdem itt a keblemben dobogó szívemtől őszinte szóval: azok vagyunk-e mi valóban, akiknek Isten igéje mond ma? Valami úgy tiltakozik bennem. Nem! Nem! Ezt nem merjük magunkról mondani! Mi a nagy próbatételben mindennap rácsafolunk erre gyáva félnkségünkkel, meghajló gerin-

cünkkel, jajveszékkelő siránkozásunkkal, természetlenül maradó életünkkel és gyáva hitetlenségünkkel. Nem vagyunk sziklaemberek és nem vagyunk termékenyítő források, mert Isten nagy próbatételét vak szemmel félreértjük.

Önvizsgálatra felsorakoztatok most elétek néhány gondolatot. Nem költészetnek szánom, sem olcsó jelszónak. Minden gondolat egy-egy hitben küzdő ember lelke mélyéről pattant ki. Úgy is fogadjátok.

A viaskodó hitről ad tanítást a Zsidókhoz intézett levél írója, és ő egy helyen így int: „...egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg.” (Zsid 13,2) Lehet, hogy első olvasásra elcsodálkozunk ezen a megállapításon. Hogyan lehet ember szemé ennyire vak? De ha meggondoljuk, hogy Isten angyala nemcsak karácsonyi fény, dicsőséget éneklő mennyei kar, hanem Isten angyala lehet betegség, kereszt, megpróbáltatás, akkor megértjük, hogy mi is elbocsátottunk már angyalt az útjára, anélkül, hogy benne felismertük volna Isten követét.

Más hívó vallotta, hogy a szenvedés Isten látogatása, amellyel hazahív – s mi nem értettük meg ezt a hangot.

Mondták, hogy igen mély, sötét verem aljáról nappal is látszanak az ég csillagai, de amikor mi a mélységben hevertünk, csak a könny fátyolozta el szemünket, csillagot pedig nem kerestünk bánatunk egén.

Mondták, hogy a szenvedés Isten szárnyainak árnyéka. Az árnyék borulatát látuk ugyan, de felette Istent nem vettük észre.

Egy megállapítást olvastam abból az időből, amikor az óceánokon járó hajókat nem gőzkazán és motor hajtotta még, hanem a vitorlát duzzasztó szél, hogy akkoriban több hajós élete pusztult el szélszélben, mint viharban. Mert vihar ugyan zátonyra sodort és összetört sok hajót, de még több élet veszett el étlenszomjan, mert a szélszélben nem érték el a partot, mielőtt kifogyott az ételük és a vízük. Nem tudom ellenőrizni, mennyire áll meg ez a tétel a hajózás történetében, de azt világosan látom az anyaszentegyház történetéből, hogy külső bajok nélküli békés időkben az emberek sietve igyekeztek Isten trónusára ültetni önimádatuk önző énjét, és merültek el hitetlenségben, de odafordultak a Mindenhatóhoz, amikor történelmi viharok tépázták meg őket.

Valaki megfigyelte azt, hogy a dalos madárka szürös tövisekkel borított bokorban fészkel és dalol a legnyugodtabban. Védelmet legjobban az a kis világ kínál neki, mely fájdalmat okozó tövisekkel van körülvéve. Bizonyos, hogy ezt az igazságot felismerte már sok küzdő keresztyén hívő is. Nyugodt napok kísértések veszedelmeivel támadtak reá, de a nagy próbatétel tövisei között találta meg nyugalma Istenben, és felszabadult énekekkel tudta őt magasztalni.

ISTEN HELYREÁLLÍT

A mondottakból – ha akarjuk – megérthetünk annyit, hogy nem kell eget ostromló könyörgéssel a nagy megpróbáltatások idején szabadulás után kiáltanunk, amíg a kereszttáldást meg nem értettük. De ha ezt megértettük, nyugodtan odafordíthatjuk figyelmünket mai igénknek arra az üzenetére, melyben Isten ígéretet ad, hogy helyreállít minket.

Jézus által megüzente, hogy nem kell reménytelenül aggódalmaskodnunk, mit együnk, mit igyunk, mibe öltözzünk, mert ha az ég madarát táplálja és a mező liliomát felruhazza, rólunk is gondot visel. Erről a bibliai igazságról egyébként maga az is tanúskodik, hogy itt vagyunk halálaratás után, inség nyomora után. Isten mindent meg tud adni, ami külső körülményeink egyensúlyozásához szükséges.

Megadhatja Isten a belső megújítást is. Jézus követelte tanítványaitól: „Ha... olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18,3) Ő lehetetlen köve-

telést soha nem adott az ember elé. Ha ezt követeli, akkor ez lehetséges is. Ha Nikodémushoz hasonlóan nem is tudjuk elgondolni, mint lehetséges újonnan születnünk, ha megvénhedtünk, ő Szentlelke csodájával teljesítheti. Új élettel ajándékozhat meg, és bensőnkben is helyreállíthat minket.

MIT AKAR EZZEL ELÉRNI?

Kettőt: hogy a világ számára Isten tanúbizonyosságai legyenek, és hogy a magunk elomló világából örök életre jussunk.

Ha Isten minket mostani együttlétünkben megszólít, és valóban gyermekeivé tesz, akkor mindeneelőtt azt akarja, hogy mi a nagy próbatétel korát élő világban róla tegyünk bizonyosságot. Mert a keresztyén ember életének igehirdettségé kell lennie. Önmagunkat odaáldozó élettel kell áldássá lennünk a világban. „Ha mindenedet odaadtad, de életedet nem, semmit sem adtál” – írja *Ibsen*. Szent életben, önmagunkról elfeledkező szeretettel kell a világot Istenben gazdaggá tennünk.

Söderblom svéd evangélikus érsektől kérdezték meg, hogyan határozná meg a szent ember fogalmát, amelyről a keresztyén felekezetek olyan eltérő tanítást adnak. Azt válaszolta: „Szent az, aki Isten valóságát kétségbevonhatatlanná teszi számunkra.” Olyan szent, hívő keresztyén seregbe van szükség ebben a világban, melynek láttán lehetetlenné válik a hit nélkül élők milliói számára, hogy azt hirdessék, nincsen Isten. A szavunknak, tettünknek, lelkületünknek önmagunkon túlra kell utalnia, Istenre kell mutatnia. Jézus János evangéliuma ötödik fejezetében barátjáról, Keresztelő Jánosról szól. Azt mondja róla: „Ő volt az égő és világító fáklya...” (Jn 5,35) János maga nem ezt a hasonlatot mondotta önmagáról, de alázatos nyilatkozatából, mellyel a hatalmasra, Jézusra utalt, azt érezzük, hogy ő valóban a szövetnek egyszerű kanócának prédikációját elevenítette meg azok előtt, akik reá figyeltek. Milyen sajtáságos is a mécses kanócának néma beszéde: Nem én világítok. Még csak nem is én égek.

Az én tüzem egy lépésre sem igazítana el a sötétben. Én csak eszköz vagyok. Igénytelen létra, melyen a lángot tápláló olaj felfelé hág a mécses tartályából.

A mécses kanócának beszéde keresztyén életünk nagy igazságára oktat: Isten

Szentlelke kifogyhatatlan olajával világosságot akar hinteni a világ sötét útjaira. Arra van szüksége, hogy alázatos, szolgálatra kész keresztyén hívek adják oda magukat céljai megvalósítására. Ilyen értelemben kell nekünk szentekké lennünk, akik Isten valóságát kétségbevonhatatlanná tesszük a világ számára.

Persze ez csak úgy lehetséges, ha hívő életünk munkás, szüntelen szolgálatot jelent. Világot járó útján az embert gyakran vezetik el valamely világtörténelmi esemény színhelyére. Talán a munka, a művészet, a tudomány megszentelt csarnokába. Vagy egy terembe, ahol talán véres tusák után a békét kötötték meg. Az ilyen helyen mindent úgy hagynak háborítatlanul, amint

a nagy pillanatban volt. A szék ugyanott áll, a toll szinte az emléket őrzi a kéznek, amely írt vele. Nagyszerű lehet a pillanat, amelyben körülnézünk, csak valami idegen: az

óra is megállt, és a történelem eseményének időpontjára utal a mutatója. Pedig odakint az életben az idő folyik, az óra jár.

A keresztyén élet is lehet ilyen döntő élményen elmerengő élet, melynek megállt az óramutatója. Azt a szent emléket őrzi, melyben Istennel békeséget kötött a szíve. **Isten a keresztyén embert nem lelki élményben akarja megkövesíteni, hanem az életbe küldeni.** Az élet pedig folyó árrához hasonló. Az óra jár. A mi életünk óramutatója forogjon, legyünk Isten ügye mellett bizonyosságtevők. De azt is akarja Isten, hogy mi magunk ebből a múlt világból az örökkévalóságba jussunk el. Nagy dolog már itt a földön hitben élni. Sziklaembernek, forrásnak lenni. A hegyek ormait ilyenkor, nyári időn elborítja az erdők lombja. Összel a dér és a süvítő szél elsodorja a fák díszét, de áll rendületlenül a bérc. Ilyenkor nyáron a sekély tó vize is csillagokat tükröz az éjszakában. Aszály kiszáríthatja, kemény fagy csonttá dermedztheti, de a forrás vize tovább buzog nyár hevében, tél fagyában. Nagy dolog hitben élő keresztyénnek lenni: sziklaembernek, forrásvíznek.

Ennél még nagyobb dolog az örök élet örökösének lenni. Egyszer – így mondta az írás, tehát igaz – a föld elomlik, a csillagok lefullanak, csak az marad meg, aki Istentől született. Mi, akik a hit útján hazafelé tartunk már a nagy próbatételeken át.

„Szent az,
aki Isten valóságát
kétségbevonhatatlanná
teszi számunkra.”

a nagy pillanatban volt. A szék ugyanott áll, a toll szinte az emléket őrzi a kéznek, amely írt vele. Nagyszerű lehet a pillanat, amelyben körülnézünk, csak valami idegen: az

óra is megállt, és a történelem eseményének időpontjára utal a mutatója. Pedig odakint az életben az idő folyik, az óra jár.

A keresztyén élet is lehet ilyen döntő élményen elmerengő élet, melynek megállt az óramutatója. Azt a szent emléket őrzi, melyben Istennel békeséget kötött a szíve. **Isten a keresztyén embert nem lelki élményben akarja megkövesíteni, hanem az életbe küldeni.** Az élet pedig folyó árrához hasonló. Az óra jár. A mi életünk óramutatója forogjon, legyünk Isten ügye mellett bizonyosságtevők. De azt is akarja Isten, hogy mi magunk ebből a múlt világból az örökkévalóságba jussunk el. Nagy dolog már itt a földön hitben élni. Sziklaembernek, forrásnak lenni. A hegyek ormait ilyenkor, nyári időn elborítja az erdők lombja. Összel a dér és a süvítő szél elsodorja a fák díszét, de áll rendületlenül a bérc. Ilyenkor nyáron a sekély tó vize is csillagokat tükröz az éjszakában. Aszály kiszáríthatja, kemény fagy csonttá dermedztheti, de a forrás vize tovább buzog nyár hevében, tél fagyában. Nagy dolog hitben élő keresztyénnek lenni: sziklaembernek, forrásvíznek.

Ennél még nagyobb dolog az örök élet örökösének lenni. Egyszer – így mondta az írás, tehát igaz – a föld elomlik, a csillagok lefullanak, csak az marad meg, aki Istentől született. Mi, akik a hit útján hazafelé tartunk már a nagy próbatételeken át.

Levél Muravidékről

Helyzetkép a szlovéniai evangélikus egyházzal

Gyermekekoromban azt szerettem a vasárnapokban a legjobban, hogy mindig szép ruhát vettünk fel a templomba. Mindig izgalommal készültem, és még ma is erre tanítom a gyermekeimet, hogy a vasárnap ünnep, a legszebb ruhánkat vesszük fel Isten tiszteletére. Megrendítő érzés volt, mikor egyik napról a másikra bezártuk a templomokat. Európában az elsők között volt Szlovénia, ahol teljes karantén lett elrendelve. Leginkább akkor tudatosult ez bennünk, amikor vasárnap reggel pizsamában gondolkodtunk azon, most hogyan tovább.

Hála Istennek, egyházunk hamar tudott reagálni erre az új helyzetre, és könnyen átálltunk a digitális istentiszteleti módokra. A média képviselői is érezték annak szükségességét, hogy a lelki tartalmak elérjenek az emberekhez. A szlové-

niai magyar rádióban eddig évi három istentiszteletet tarthattunk, most kéthetente szólt evangélikus istentisztelet magyar nyelven vasárnaponként. Az egyik állami televízió is lehetőséget adott az egyháznak, hogy minden héten szólhassunk a hívekhez, ami egy csodás együttműködést eredményezett. A lelkészek egymás között beosztották az istentiszteleti részeket, és mindenki a saját templomában készített felvételt, amelyet azután összevágtak. Felemelő élmény volt ilyenformán együtt szolgálni.

Már a vírushelyzet előtt sok örömteli változás történt az egyházunkban. Tavaly december 8-án iktatták be hivatalába *Leon Novákot*, az új szlovén püspököt és *Bojan Prosič* országos felügyelőt. Novák püspök édesapja szolgálatát Hodoson kezdte sok évvel ezelőtt, ami a három kétnyelvű (szlovén–magyar) gyülekezet egyike. Így elmondhatjuk, hogy végre magyarul beszélő püspökünk van, aki szívén hordja az anyanyelvi hitélet fontosságát. Jó kapcsolatot ápol a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetőivel is, ami reménység szerint hosszú távon szoros együttműködést eredményezhet majd.

Szintén nagy öröme ad okot, hogy Domonkosfa gyülekezetének megbízott lelkészei lettünk férjemmel, *Andrejek Mitjával*, így ott is újra két nyelven szól az ige. Nagy kihívás újraépíteni a gyülekezetet, bevonni a sok fiatal családot, akik a faluban élnek, de nagy reménységünk, hogy Isten áldása fogja kísérni ezt a szolgálatot is. Terveink, ötleteink, kintartásunk van, az emberi oldalát teljes odaadással szeretnénk beleadni.

Hogyan hatott az életünkre ez a karanténidőszak? Azt gondolom, meg-

erősítésként. Olyan dolgok, amelyek eddig természetesen voltak az életünkben, hogy templomba járhatunk, találkozhatunk, hirtelen nem lettek azok. A félelem kezdett elhatalmasodni az embereken, és nekünk bizonyosságot kellett tennünk arról, hogy Isten békessége minden emberi értelmet felülhalad, és csak az Isten békessége tudja megőrizni szívünket és gondolatainkat. Megerősített bennünket az, hogy az egyház nem az épületeink, hanem mi magunk vagyunk, és közösségben tudunk lenni a karantén ellenére is. Ez év júniusa már a feloldásokról szólt, és arról is megemlékeztünk, hogy száz éve szakadt szét a magyarság. Nagy öröm volt megtapasztalni, hogy ez mégsem a szomorúságról szólt, hanem arról, hogy összetartozunk, és újra együtt lehetünk, a határok újra megnyitottak.

Húsvétvasárnap reggel nem kapcsoltuk ki a templomba hívogató harangokat. Felvettük a legszebb ruhánkat, és ünnepeltünk, mert Jézus él, Jézus feltámadt, és azt ígérte, velünk lesz életünk minden napján.

ANDREJEK JUDIT

A szerző evangélikus lelkész.

Elhívás az örökkévalóságra

Karátson Gábor (1935–2015): Ma velem lészesz

„A megfeszített gonosztevők közül az egyik így káromolta őt: Nem te vagy a Krisztus? Mentsd meg magadat és minket is! De a másik megróttá, ezt mondva neki: Nem féled az Istent? Hiszen te is ugyanazon ítélet alatt vagy! Mi ugyan jogosan, mert tetteink méltó büntetését kapjuk, de ő semmi rosszat sem követett el. Majd így szól: Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te királyságodba!” (Lk 23,39–42)

Elő látásra meghökkentő. Másodikra olvasni próbáljuk. A harmadik talán már megmutatja, hogy itt nem egyszerűen festésről és komponálásról, ikonográfiáról és hagyományokról van szó, hanem valami mélyeséges ihletettségről, kiimádkozott jelenésről és a fizika törvényeinek engedelmességedő anyagról. Mert Karátson Gábor úgy fest, mintha imádkozna: térdel a műteremben a priccs mellett, s a halvány, remegő ceruzavonalakkal rajzolt formák megvilágosodnak, színeket kapnak, miközben a festék gyakran úgy folyik meg a vizes ecset alatt, ahogy akar. Ahogy megfolytatják, ahogy megfolytatja Valaki. Karátson Gábor bibliai akvarelljeit az nézi jól, aki az amorfnak tűnő foltokban nem a szöveg-hűséget keresi, hanem az ihletettséget találja meg. Az Isten dicsőítésének hihetetlenül finom, személyes és aláztos módja, ahogy Karátson Gábor alkot. Akvarelljei nem illusztrációk a szó hagyományos értelmében, a bibliai szövegnek nem konkrét-általános ábrázolási kísérletei, hanem az üzenetnek elvont-személyes értelmezési módjai. A finom, pasztellszínű kompozíciók anyagtalan világának elengedhetetlen tartozéka az idézett bibliai szöveg, az Ige, a *Wort* – a protestáns gondolkodás alapja. Minden lapon ott a Szentírásban kinyilatkoztatott fogalom s ott a festőnek kinyilatkoztatott kép. „A bibliai akvarellek igazi eredménye számomra az a felismerés volt, [...] hogy van képgondolkodás is, túl valahol a fogalmi gondolkodáson. Az emberi fejlődésben a képlátás képessége jóval a fogalmi gondolkodás kialakulása előtt megjelent már, és most,

a szellemnek egy újabb módusában a kettő talán egyesíthető.” (Karátson Gábor)

A bizonytalan foltokból, mint régi templom kopott, pusztuló falaképéről, lassan felderengő ismerősként állnak előttünk az evangélium szereplői. A jól ismert történet minden eleme leolvasható a képről: a három megfeszített, a kockázó katonák, a kék folton talán valamely letűnt hatalom katonatisztje, s mindezek mögött a fekete-élsötétült égbolt. Dismas – így nevezi a jobb latort az ókeresztény hagyomány – „szemei meglátták a halálban az életet, a romlásban is a hatalmat, a gyalázatban is a dicsőséget, a rabságban is a királyságot” (Kálvin). Megtérésének nem lehetnek már gyümölcsei, csak jutalma. Az elmúlás borzalmas pillanatában Jézus a bűnös felé fordul, és a soha nem képzelt jövőről beszél. Jézus evangéliumot hirdet. Utolsó lehetével. Túl minden fájdalom, bűnön és önvizsgálaton, amikor már a legyek lepik be a haldoklókat, amikor már fokozhatatlan a fájdalom és a megalázottság, egyetlenegy marad: az ígéret. A meghívás.

Nem holnapra, nem holnaputánra, hanem mára. Mindenkör mára: „...barát, / barátság mindörökre.” (Pilinszky János) Az Atya mindkét bűnözőnek megadta a kiténtetett utolsó lehetőséget. Ott függhettek az Üdvözítő két oldalán. S miközben egy ritka kegyelmi pillanatban a jobb latorra vetült Krisztus keresztjének árnyéka, Jézus öbenne egyházat kapott. „Isten nem engedhetette, hogy alattvalók nélkül maradjon az ő Fia, így most ez az egyetlen ember képviselte az ő egyházát. Ahol véget ért Péter hite, ott elkezdődött a megtérő lator hite.” (Luther)

ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

A szerző művészettörténész, közművelődési igazgatóhelyettes (Evangélikus Országos Gyűjtemény).

Forrás:

Elhívástörténetek a képzőművészetben. Ötlet és szerkesztés: Galambos Ádám. Digitális kiadvány, 2015. <https://medit.lutheran.hu/site/konyv/2977>.

Beteljesedett és beteljesedésre váró próféciák korunkban

Egyedül a Szentírás adhat hiteles próféta üzenetet a jövővel kapcsolatban is. Minden más kijelentés csak az Írás mérlegén mérhető meg. Az 1970-es évek végén jutott el Magyarországra *David Wilkerson* lelkész írása, amely nem megrémíteni akarta az egyházat, hanem felébreszteni. Negyven év távlatából megdöbbentő látni, hogy ami akkor elképzelhetetlennek tűnt, annak nagy része ma már mindennapi valóság. Az emberek többsége értetlenül figyel, mi történik a természettel, az erkölcsi normákkal és a társadalommal.

ZÚRZAVAR A GAZDASÁGBAN

Világméretű válság következik, amely először Európát sújtja, majd az összes többi országra is kiterjed. A válságot rövid életű, hamis fellendülés előzi majd meg, amikor az emberek mértéktelenül költenek. Sokan képtelenek lesznek visszafizetni tartozásaikat, vállalkozások ezrei mennek tönkre, számos missziós társaságnak és egyházi szervezetnek kell visszavonulnia. Azokat érik a legsúlyosabb károk, akik mértéktelenül költenek.

Eljött az ideje, hogy a keresztyén szervezetek sokkal inkább ember-, mintsem épületközpontúak legyenek.

A szűk esztendőben elsősorban a személyektől személyek felé irányuló szolgálatban kell növekednie az egyháznak.

Felmerül majd az igény a világ összes pénzrendszerének egybeolvasztására. Eljön az idő, hogy bevezetik a „sétáló hitelkártya” rendszert. Mindenki számára kötelező lesz a testén viselni egy foztszóköp rendszerrel leolvasható jegyet.

Nőni fog az öngyilkosságok száma, elterjed a nyugtatók és altatók túlzott használata. Nagy erejű támadás indul azok ellen, akik a környezetszennyezés veszélyeire hívják fel a figyelmet.

Akik az elme hatalmát hirdetik, hogy minden sikerünk a pozitív gondolkodásmód eredménye, rájönnek, hogy a pozitív gondolkodás Isten szerinti életvitel nélkül nem képes reményt adni a világméretű katasztrófák és magánéleti válságok idején.

Csökkeneni és szűkíteni fogják a szociális segélyprogramokat. Soha többé nem vetik az emberek bizalmukat a gazdaságba. Az egyetlen igazi biztonságot a föld fogja jelenteni. A felhalmozott pénz úgy tűnik el, mint a homok a lyukas zsákból.

Az „Egyesült Világállam” létrejötte csupán egy világgazdasági válságnyra van tőlünk. A világ pénzrendszerének összeomlása elvezethet egy világhorogváros felállításához.

DRASZTIKUS IDŐJÁRÁS-VÁLTOZÁSOK

A földrengések válnak a félelem és megdöbbenés első számú forrásává. A szárazság és az árvizek a világ élelmeszer-termelésének jelentős százalékát tönkreteszik. A hó nélküli telek silány gabonatermést eredményeznek. A lakosság sokkal nagyobb ütemben fog növekedni, mint a rendelkezésre álló élelem mennyisége. Árvizek, hurriká-

nok, tornádók és viharos jégesők jönnek. A természeti katasztrófák betetőzéseként új járványok kitörése fenyegeti az embereket. Ez lesz az emberiség legsúlyosabb háborúja – a természet vív majd csatát az ember ellen.

ERKÖLCSI ÖSSZEOMLÁS KÖVETKEZIK

Az erkölcsstelsenség özönvize fölülmúl majd minden emberi elképzelést. Alábbhagy a kezdeti ellenkezés a „reformmozgalommal” szemben, és a képernyőn a meztelen felsőtestek után megjelenik a teljes meztelenség, majd jön a „hatalmas áttörés”, és jöhet bármilyen korlátok nélkül. A tévében megjelenik a vér, az erőszak és az okkultizmus is. A tömeggyilkosságok már-már elcsépelet hírré lesznek, nem rázzák meg az efféle tragédiák úgy a világot, mint egykor.

A fiataloknak azt fogják tanítani, hogy a homoszexuális szerelem normális, a nem házások közötti nemi aktus kívánatos és helyénvaló. A társadalom nem fogja abnormálisnak nevezni a homoszexuális hajlamot, az egyház nem hirdeti többé, hogy a homoszexualitás

bűn, hanem melléjük áll, és nem lesz többé visszatartó erő. A gyülekezetbe járó emberek erkölcsi normái is meg-inognak. A válás és az erkölcstelen szexuális viselkedés egyre mindennapibbá válik az egyháztagok körében is. A hamis „Jézus-követők” a mindennél erősebb isteni szeretetet prédikálják, de nem rendelnek alá mindent Krisztusnak. Folyton az „isteni öröm” mámorában úsznak, de sohasem jártak a Golgotán, ahol bűneik eltöröltettek volna.

PROBLÉMA AZ IFJÚSÁGGAL

Az embernek saját háza népe lesz a legádázabb ellensége. Családtagok fordulnak egymás ellen, a tinédzserek kezdik megutálni felmenőiket. A marihuánát legalizálni fogják. A tinédzszerkori alkoholizmus tragikus méreteket ölt. A tizenévesek nem tudnak mit kezdeni az ilyen fiatalon nyakukba szakadt határtalan szabadsággal. Láadásukat sok esetben a családokban tapasztalható szellemi üresség váltja ki. A szülők, akik nem szolgálnak szellemi iránymutatással és reménnyel gyermekeik számára, drágán megfizetnek mulasztásukért. A láadásban felnövekvő generációban lelki munkások gyermekei is lesznek, akik képmutatással vádolják szüleiket. Kevesebben szöknek meg otthonról, inkább maradnak, hogy így keserítsék szüleik életét.

ÁDÁZ ÜLDÖZÉSEK

Egyetemes világegyház megalakulását fontolgatják, amely Jézus Krisztus nevét hangoztatja majd, de a politika

érdekeit szem előtt tartva nyilvánul meg. Üldözni és zaklatni fog minden olyan vallási szervezetet, amely szemben áll a világegyház vezetőivel. Aktív szerepet vállal a szociális segítségnyújtásban.

Majd jön a „hatalmas áttörés”, és jöhet bármi korlátok nélkül.

A szuperhatalom má fejlődő világegyház kicsiny kezdetként indul. Homoszexuális és lesbikus szolgáltatókat is lelkésszé avatnak. Nagyra fogják becsülni őket, hogy nyíltan vállalják másságukat. A bűn-

tudat zavaró komplexusáért a régimódi „bűnostorozó” prédikátorokat teszik felelőssé. Az új tanítás ezzel szemben megtanítja az embereket együtt élni a problémáikkal és „Isten ajándékaként” még élvezni is gyengeségeiket. Az okkult praktikák felett szemet hunynak, jelentéktelen dolognak feltüntetve azokat. A bibliahívók egyháza földalatti mozgalommá fejlődik.

Isten mindezzel arra figyelmezteti az embereket, hogy kezdjenek végre az örökkévaló értékekkel foglalkozni. A csapásokról szóló látomás mellett egy másik üzenetet is kaptam Istentől – a remény üzenetét minden igaz hívó számára. Ez az öt szó pedig a következő: Isten mindent a kezében tart! Semmi sem történik a természetben, a természettel Isten engedélye nélkül. Az a dolgunk, hogy munkálkodjunk, hirdessük az evangéliumot, ébresszük az embereket. Úgy kell dolgoznunk, mintha sohasem jönne el a vég, miközben úgy élünk, mintha már holnap itt lenne.

Kivonat David Wilkerson A látomás és azon túl című könyvéből.

Istennél mindig van tovább

A házasság – terveink szerint – egy teljes életre szól. Ha egy betegség vagy más tragédia mégis elragadja mellőlünk a társunkat, nagyon nehéz lehet a helyreállítás, a továbblépés. Interjúnkban párkeresésről, megőrzvényülésről, a fájdalom között is megtapasztalt reménységről szól **Mészáros Kálmán** baptista lelkész.

Milyen módon készültél keresztyén fiatakként a párkeresésre és a házasságra?

Gyerekként, fiatakként Pécsen laktam. Ott jutottam tizenhat évesen hitre. Ezután kaptam először Istentől elhívást a lelkészi pályára, amire csak később, nagy harcok után mondtam igent. Amint elkezdtem volna a teológiát, behívtak katonának. A párválasztás kérdése – ami folyamatosan imatémám volt – ilyen helyzetben talált engem. Végzős koromban már olyan társra vágytam, aki a küldetésben támogatni fog, és ugyanúgy gondolkodik, mint én.

Tóka Gyöngyvért, aki az első feleségem lett, még Pécsről ismertem, ahol ő főiskolán tanult. Jelnek tekintettem, amikor Budapesten összefutottunk, miután évekig nem találkoztunk egymással. Hamar kiderült, hogy sok mindenről hasonlóképpen gondolkodunk. A legfontosabbnak azt tartottam, hogy ugyanabban a világnézetben járunk, hiszen az Istenhez való ragaszkodásunk életünknek a legbensőbb kérdése. Néhány hónap után igent mondott a lánykérésemre.

A házasságokban hogyan jelent meg a közös szolgálat? Később hogyan gyarapodott a családok?

A közös életünk Győrben kezdődött, ahol induló kis gyülekezetek között szolgáltam. Nemcsak feleség, hanem olyan hitbéli társ volt ő, akivel gyönyörűség volt ez a munka. A kis Trabantunkban több időt töltöttünk, mint otthon. A feleségem mindig szívesen jött velem az útjaimra, ahol kántorként is segítette a szolgálatot. Mindennek az volt az áldása, hogy közösen alakultunk, közösen éltük át a próbákat, az örömeiket, és ez még inkább összekötött bennünket.

Hét év után meghívást kaptunk a clevelandi magyar gyülekezetbe. Addigra megszületett a három gyermekünk. Meghatározó volt számunkra az a négy Amerikában töltött év. Amikor hazahívtak, a székesfehérvári gyülekezet lelkésze, később pedig a baptista egyház megválasztott elnöke lettem. Ebben és 1992-től a baptista teológia egyháztörténelem tanáraként végzett munkámban is próbáltam kamatoztatni, amit addig tanultam.

Örömmel vállaltam mindezt családommal együtt. Feleségem a női szolgálatokban képviselte a közösségünket, felekezeti módon és európai szinten egyaránt. Rendkívül tehetséges volt mindebben. Nagyon harmonikus, szép házasságban éltünk, amelynek minden pillanata mintaszerű és áldott volt.

Végül mindent felforgatott egy bizonyos végzetes diagnózis.

Komoly hitpróbát jelentett nekünk és gyermekeinknek, amikor a feleségemnek egyszer csak egy súlyos betegséggel kellett szembenéznie. Mindannyiunk hite megmérgetett ezekben az élethelyzetekben. Megmutatkozott, hogy ki az az Isten, aki szeret minket, és ennek ellenére megengedi, hogy ilyen mélységeket éljünk meg.

Miután megtudta az emlőrák diagnózisát, attól számítva két évig tartott a küzdelem. Egy évvel a műtét után a vizsgálatok azt mutatták, hogy feleségem tünetmentes, de máshol egy áttéttel mégiscsak jelen volt a szervezetben a gyilkos kór. Azáltal, hogy pont ebben a figyelem középpontjában lévő életszakaszunkban történt velünk mindez, hatalmas üzenetté vált mások-

nak az ő – mondhatjuk – diadalmas elmenetele.

A Lydia keresztyén női magazin 2003. évi 1. számának címlapján Gyöngyvér mosolyog. Mi ennek a története?

Barátai, a magazin készítői merészen kérdezték többek között arról, hogy mi lesz, ha nem gyógyul meg. Ő leírta, hogy ezt az eshetőséget is beleszámítja a hitébe. Teljes reménységgel szólt az örök élete felől.

A válaszokat még ő adta fel postán, majd eltelt néhány hónap. Aztán mégis bekövetkezett a dráma, hogy negyvennyolc évesen az Úrhoz költözött. Azon a napon a kórházban voltam mellette, fogtam a kezét, és megszólalt a sípszó: itt a vége. Összeomolva mentem haza, ahol a postás átnyújtotta az újságot, amelynek a címlapján ő mosolygott. Ilyen isteni időzítéssel lépett ki ebből a világból, így üzent a családjának, a gyülekezetnek és a sorstársainak. Önmagában vigasztaló látni valakit nem keserűséggel, hanem a teljesség felé tartva elmenni.

A gyerekekben hogyan történt meg az édesanyjuk elengedése?

Ők is ott ültek édesanyjuk ágya mellett, és mély beszélgetéseket folytattak vele. Gyöngyvér próbálta őket testamentszerűen felkészíteni arra, ha nélküle kell a felnőttkort megélniük. De így is összehuntunk, amikor végül meghalt. Egymásba kapaszkodva, sírva kértük az Urat, hogy állítson talpra minket. Én mint férj, édesapa, lelki munkás, egyházvezető is mindent át kellett hogy értékeljek magamban. Hosszú hónapok alatt próbáltam eszmélni.

Mire van szüksége leginkább egy édesanyjának vagy édesapának, ha társ nélkül marad a gyerekeivel?

Nagyon sokszor sírva készültem az ige hirdetésre, és a gyermekeim imádsága, ahogy körbefogtak, erősített meg, hogy fel tudjak menni a szószékre, vagy hogy ki tudjak állni emberek elé. Mindenki-ben az együttérzést láttam ott, ahol csak megfordultam.

Azt tanácsolnám a hasonló helyzetben lévőeknek, hogy ne a magányt válasszák, és a magukba zuhanást. Mi pedig vonjuk magunkhoz őket. Óriási segítséget jelent

egy özvegségre jutott házastárs számára, hogy beszélhet az érzéseiről.

Mit tehet egy házastárs, amikor a párja fájdalmak között küzd, és neki kell támogatnia?

Nagyon fontos, hogy ne hagyjuk magára a szenvedő társunkat. Csodálatos a menyegzőn elmondani a fogadalmat, de amikor az élet boldogtalan boldogtalan órákat hoz, akkor Isten számonkéri ezt rajtunk. Csak legyünk ott, hogy aki éppen búcsúzik az élettől, tudja, hogy valaki hűségesen őrzi még az álmát is. Nekem megadatott, hogy egészen az utolsó pillanatig ott lehettem Gyöngyvér mellett. Egy győztest láttam benne, aki mindhalálg Jézus követe és az én hűséges társam volt.

Hogyan váltál nyitottá arra, hogy Isten újra társat küldhet melléd? Hogyan zajlott a Leilával való találkozásod?

Korábban még kísértés szintjén sem jelentkezett, hogy mással is hasonló kapcsolatba kerüljek, mint a feleségemmel. Ugyanakkor azon kezdtem gondolkodni, hogy Isten hogyan állíthat talpra úgy, hogy ott legyen abban a „mégis”. Tahiban, egy pályázat eredményhirdetésén találkoztunk először Leilával. Ő késve érkezett, és éppen felszólították a színpadra, hogy gratuláljanak neki az első díjat érdemlő könyvéért. Ezt követően teljes természetességgel a mellettem mint egyházelnök mellett kihagyott helyre ült le. Akkor tudtam meg tőle, hogy éppen annak a gyülekezetnek a történetéről írt, amelyből a volt feleségem is származik. Azt gondoltam, hogy ez nem lehet véletlen... Kiderült, hogy ugyanazokat a szolgálatokat végezte Albertirsán Gyöngyvér és Leila is. A könyvből kért tiszteletplédányt elolvasva a szerzője iránt is egyre élénkebb érdeklődést éreztem. Elindult köztünk egy egyre sűrűbb levélváltás.

Két év alatt érett meg bennem a kérdés, hogy nem akar-e Isten ezzel valami többet adni nekünk. Megkérdeztem erről Leilát, de adtam neki időt a válaszra. Egy nap váratlanul üzenet érkezett: Igen! Akkor én ijedtem meg, de tudtam, hogy ha Isten van mögöttem, abból áldás fakad. Gyermekeim a támogatásukról biztosítottak, és amikor lelkész apósom megtudta, hogy Leiláról van szó, akit ő gyermekkora óta ismer, visszavonta a kijelentését, hogy az ő lánya nyomába senki nem léphet. Gyönyörű imádsága, amelyet felettünk mondott el

Renáta, Gyöngyvér, Illés, Kálmán és Gyöngyvirág

Kálmán, Lídia, Mészárosné Seres Leila, Kristóf, Gyöngyvirág, Eliza és Illés

a menyegzőnkön, nagy erőt jelentett számomra.

Leila orvos és egyetemi tanár, jelenleg a Testnevelési Egyetemen tanít. Olyan csodát éltünk át, hogy ebben az új házasságban is három gyermekem született. Vigasztalás számomra idősebb és fiatalabb gyermekeim derűs hozzáállása és támogató szeretete. Isten jót gondolt el felőlünk, ő a helyreállítás Istene! A lelkesi szolgálatomat is védetté tette az Úrban kötöttem új házasságom.

Milyen édesapává váltál az új családdobban? Mit éltek meg ebben a házasságban?

Utólag látom, hogy sokkal több időt, figyelmet kellett volna a gyermekeimnek szánnom az első fészekalj idején. Bűnbánattal mondom ezt, de hálával látom, hogy ennek ellenére nagyon egészséges gondolkodásúak, hitben járnak. Ők mondják, hogy mennyivel jobb a mostani kisgyermekeimnek, mert sokkal több személyes foglalkozást kapnak tőlem. Isten kárpótlásszerűen egy olyan békeséges családot adott, ami megújította a szolgál

latban való lendületemet is. Hála és köszönet van a szívemben Isten iránt ezért.

Csodálatos, amit Leilával is átélek. Azon túl, hogy feleség, édesanya, egyetemi tanár, nagy derűvel és lendülettel felvállalta az egyházunkban a szolgálatot a Baptisták az Egészségért mozgalomban közel száz orrossal, egészségügyben dolgozó emberrel együtt. Emellett – az első feleségem iránti tiszteletből – bekapcsolódott az úgynevezett Szívparna Program világmozgalomba. Frissen mellműtött nőeknek és szívműtötteknek átesetteknek visznek a kórházakba saját kézzel varrt szív alakú párnákat, rajtuk vigasztaló igeverségekkel.

Nagyon boldog vagyok, hogy ilyen feleséget rendelt mellém Isten – egyszer is csodálatos volt, de hogy még egyszer megtette, ez felfoghatatlan! Bátorítom azokat, akik hasonló helyzetben vannak, hogy ne adják fel! Bízban az Úrban, és ő gondoskodni fog a folytatásról – vagy így, vagy úgy.

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Kitekintés

Összeállította: Ribár János

Hazánk csatlakozott a Vallásgyakorlás Szabadságának Nemzetközi Szövetségéhez első európai uniós országgént. A szövetségnek 27 tagja van. Oka, hogy a világban kezd elharapózni a vallások és vallási csoportok, különösen a kisebbségi sorban élő vallásos közösségek üldözése. Közös fellépésre van szükség.

A Bundestag törvényben tiltotta be a homoszexuálisok terápiás visszafordító kezelését. Még a kiskorúak esetében is tilos a „visszafordítónak” minősülő eszközök alkalmazása a szülők számára. A Német Evangéliumi Szövetség munkatársa, *Uwe Heimowski* mondta el, hogy jelenleg kerekasztal-megbeszélés folyik a témában, mert sok tisztázandó kérdés van. Az interjút indító kérdés: „Akár egyes büntetőbörtönetet is kaphat a jövőben az, aki »kényszerrel« igyekszik valakit elfordítani a homoszexuális életformától. Mit jelent ez?” Heimowski úr válasza: „Előfordulhat, hogy valaki felkeres egy gyülekezeti tagot, hogy szeretne kijönni a homoszexualitásból, a hívő imádkozik is vele, majd – ha az illető vagy valaki feljenti – azonnal bíróság előtt találja magát.” Hogy a lelkipásztorok keretében betegségről vagy bűnről van-e szó, ez a kérdése is vitatott, „majd a bíróságon fog eldőlni a konkrét ügyek kapcsán”.

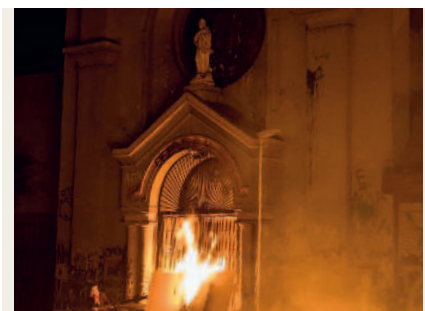
Ahmed Shaheed, az ENSZ vallási szakértőjének javaslata: a vallások alkalmazkodjanak egy egyetemes progresszív (haladást támogató) törvényhez. Legutóbbi, az ENSZ számára elkészített jelentésében a vallásszabadság képviselője egy terv kidolgozásáról beszélt, amely kizár minden teológiai kritikát vagy gyakorlatot, kivéve, ha azt először egy **LMBTQ+** aktivista, radikális feminista vagy akadémikus hagyta jóvá vagy hozta létre, akik támogatják a baloldali nézeteket. Shaheed az összes vallást a gyűlölet és a diszkrimináció egy kategóriájába sorolja. Mert a mérték az ember a maga változataiban.

A karantén káros hatással van a személyes kapcsolatokra. Néhány kínai város rekordszámú válni akaró párról jelentett március elején, ami jelentős fejfájást okozott a kormányhivataloknak. Az egyik adminisztratív weboldal szerint olyan sok volt a munka, hogy „az alkalmazottaknak még vizet inni sem volt idejük”. Ez pedig figyelmeztetésül szolgálhat a világ többi része számára a koronavírus-járvány társadalmi és pszichológiai következményeit tekintve. Noha Kína normális esetben csak évente teszi közzé a válásokkal kapcsolatos országos statisztikáit, több város médiajelentései szerint márciusban rengetegen adták be a válókereket, miután elkezdtek feloldani a járvány terjedésének megfékezését célzó korlátozásokat az ázsiai országban.

A nem muszlim sírok elátkozására szólít fel az imám egy internetre felkerült hangfelvétel szerint. A hangfelvételen az hallható, hogy egy férfi, állítólag a Rhône megyében található francia település, Villefranche-sur-Saône imámja, arra szólítja fel a híveket, hogy minden egyes alkalommal, ha nem muzulmán temető mellett mennek el, mondjanak átkot az ott eltemetett hitetlenek sírjára. Emellett arra panaszkodik, hogy a szomszédos település temetőjében nincs elválasztó fal az elhunyt muzulmánok és a hitetlenek sírjai között.

Európában egyre nő a vandalizmus és a keresztyén jelképek és épületek meggyalázása eseteinek száma. Eddig a legtöbb eset Franciaországban történt, ahol a kormány statisztikái szerint „átlagosan napi három alkalommal rongálják, szentségtelenítik meg vagy gyújtják fel” az egyházakat, iskolákat, temetőket és műemlékeket. A New York-i székhelyű Gatestone Institute politikai elemzőintézet egy jelentést publikált a tavalyi évben elkövetett keresztyénellenes támadásokról. A szervezet több ezer újságcikk, rendőrségi jelentés és témába vágó blogbejegyzés elemzése alapján megállapította, hogy 2019-ben háromezer keresztyén templomot, iskolát, temetőt gyaláztak meg bűnözők Európában. A jelentés szerint a támadók gyújtogatnak, fosztogatnak, sátánista rajzokat festenek fel, lopnak, rongálnak, de az is előfordult, hogy szükségleteiket végezték el a kegyhelyeken.

Ledöntötték Franciaország egyik keresztjén szimbólumát, a Pic Saint-Loup hegyén található ikonikus vaskeresztet, majd graffitikkal borították be az alapját. A több mint kilenc méter magas emlékmű, amelyet 1911-ben állítottak a korábbi fakereszt helyére, Hérault megye és Languedoc régió kiemelten fontos szimbóluma volt, amelyet kilométerekről is látni lehetett. A 900 kilogrammos vaskereszt a Pic Saint-Loup legmagasabb pontján, 628 méterrel a tengerszint felett állt.

„Ez egy szimbolikus hely Hérault és az egész Montpellier-medence lakosainak, mert mindenhol látható. Turisták és zarándokok másszák meg a hegyet minden évben azért, hogy közelebbről is szemügyre vehessék ezt a csodálatos keresztet” – mondta *Michel Plagniol* atya, a Montpellier-ben található Szent Péter-katedrális rektora.

A hatalmas vaskeresztet 1989-ben is megrongálták. A helyi rendőrök vizsgálják az ügyet. A választott tisztviselők és a helyi lakosok egyetértenek abban, hogy a szimbólumot az eredeti formájában kell helyreállítani.

Jézus feszületét törték darabokra Kunágota és Dombiratos között. A 4438-as mellékút melletti keresztjén emlékművet rongálta meg egy ismeretlen elkövető vagy elkövetők 2020. május 30-án virradóra. A *Keleten.hu* olvasója így nyilatkozott az esetről: „Mindenki értetlenül áll az esztelen pusztítás előtt, hiszen a kereszt és környéke mindig is ápolva és rendben volt tartva még úgy is, hogy a két település között található. Érthetetlen, hogy ki érezhette magát olyan erősnek, hogy egy szent helyet megrongáljon.” A rendőrség nyomozást indított a rongálással kapcsolatban.

Skóciában Istent lehet szidni, Allahot viszont nem – illetve lehet szidni, csak hét év börtön jár érte. Sok skót szerint így is megéri, és tiltakozásul Koránt kezdtek égetni. Kevesen gondolták volna, hogy az első ország, amely bevezeti – *Orwell* után szabadon – a gondolatbűn fogalmát, az Skócia lesz. A skótoknál idén április 24-én pénteken egy gigantikus méretű törvényjavaslatban a parlament új szintre emelte a „gondolatbűn” fogalmát, innentől ugyanis nem azért kap valaki büntetést, amit mondott vagy tett, hanem azért, amit közben gondolt. Állítólag nem valami új dolgot vezetnek be, hanem csak az 1834-es, blaszfémiát büntető törvényt „terjesztették ki”, „modernizálták” úgy, hogy az „reflektáljon modern társadalmunkra”.

Ennek első lépése volt magának az istenkáromlásnak a dekriminalizálása: fontos volt hangsúlyozni, hogy Istent nyugodtan lehet szidni. De nagyjából 386 különböző egyéb vallási, nemi, szociális kisebbségi csoport istenségeit vagy dogmáit viszont nem lehet. Ez a „szóbeli erőszak” mostantól büntetendő.

Forrás: *888.hu*

Német katolikus vezető: Fogadja el az egyház a homoszexualitást! A Német Püspöki Konferencia új elnöke, *Georg Bätzing* egy interjúban azt szorgalmazta, a katolikus egyház változtassa meg a „gyakorló homoszexuálisokról” való hivatalos tanításait, ugorjon át az árkokon. Az új elnök a *Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung* újságban adott húsvéti interjút. „Az emberek ügyis maguk döntenek el, hogyan akarnak élni” – tette hozzá. A püspök nincs egyedül ezekkel a nézeteivel Németországban. Tavaly decemberben a német püspöki kar által tartott „szinódusút” első megállapítása az volt, hogy a „homoszexualitás a szexualitás normális formája”. Csak egy kicsit tegyük félre a Szentírást.

Nagy-Britanniában bíróság elé állítják azokat az alkalmazottakat, akik a munkahelyükön felvállalják a keresztjén hitüket, például ha keresztet viselnek a nyakukban, vagy másokkal szóba elegyednek a keresztjén hitükről. Közkórházi ápolónő keresztet viselt a nyakláncán, s felszólításra sem volt hajlandó levenni, ezért fegyelmit és büntetést kapott. Szerencséje volt, hogy munkaerőhiány van.

A rendőrség az utcai misszionáriusokat is zaklatja, mert tilos a nyílt utcán Krisztust hirdetni vagy róla beszélni. Számos keresztjének ellen elkövetett diszkriminációs esetet jegyeztek fel, s ezek közül több is eljutott Strasbourgba, az Emberi Jogok Európai Bizottsága elé, de az igazságszolgáltatás általában a keresztjén felet marasztalja el.

Himnusz az égi és földi kenyérről

2020-ban az úrvacsora évét hirdette meg a Magyarországi Evangélikus Egyház. Gryllus Dániel előadóművész Lackfi János versére készítette el az úrvacsora évének himnuszát. Ennek kottáját adjuk közre, gitáros, valamint billentyűs kíséret lehetőségével, azzal a megjegyzéssel, hogy a harmóniak nem mindenütt egyeznek, tehát nem lehet a kétféle kíséretet egyszerre alkalmazni.

Forrás: Evangelikus.hu

Fotó: SzJ

Lackfi János Gryllus Dániel éneke
Bence Gábor szólamával

D A⁷ hm fsm⁷ G hm E A

1. Egy da-rab os - tya nem csak az os - tya, Nem fogy el úgy - sem, száz - fe - le oszt - va.

1. Egy da-rab os - tya nem csak az os - tya, Nem fogy el úgy - sem, száz - fe - le oszt - va.

1. Egy da-rab os - tya nem csak az os - tya, Nem fogy el úgy - sem, száz - fe - le oszt - va.

5 D A⁷ hm fsm⁷ G em A D

Egy ku-pa jó bor nem csak a jó bor, Hogy-ha ki - it - tuk, meg - te - lik új - ból.

Egy ku-pa jó bor nem csak a jó bor, Hogy-ha ki - it - tuk, meg - te - lik új - ból.

Egy ku-pa jó bor nem csak a jó bor, Hogy-ha ki - it - tuk, meg - te - lik új - ból.

2. Csöppnyi kehelybe bújt a Teremtő,
Minket a bűntől megmenekítő.
Kétezer éve aznap frissen,
Morzsakenyérben ember az Isten.

4. Mennyei felség, földi közelség,
Isszuk a vérét, esszük a testét.
Égből a földre, földről az égbe,
Étel a teste, élet a vére.

3. Bár tenyerével méri a tengert,
Ujja hegyével gyúrta az embert,
Itt van a borban, itt a kenyérben,
Emberi ésszel meg sose értem.

5. Étel a teste, vére a forrás,
Földi keresztje mennyei forgács.
Teste a testünk, vére a vérünk,
Vére a váltság, általa élünk.

Énekkari előadáskor egy kis terccel feljebb (F-dúr) énekelendő. Ilyenkor a gitárkíséretet a harmadik bundra helyezett capóval játsszuk.

Lackfi János

Gryllus Dániel éneke
Kíséret: Ecsedi Zsuzsa

Egy da-rab os - tya nem csak az os - tya, Nem fogy el úgy sem, száz - fe - le oszt - va.

5 Egy ku - pa jó bor nem csak a jó bor, Hogy-ha ki - it - tuk, meg - te - lik új - ból.

A további versszakok a fenti kottánál találhatóak.

Könyvajánló

Boldog, aki olvassa!

A Bibliáról egy regiszter felállítás, a Yandy Biblia
A kiadók: Magyar Bibliaközvetítő Társaság, a kiadók: Evangélikus Baráti Egyesület
www.evangelikusbarati.hu

A könyvecske eredete a 2008-as Biblia évére megy vissza, korábbi változatát ugyanis ökumenikus missziói anyagként ajándékoztuk a családoknak. Ötletgazdaként a mű megírásának feladata is rám hárult. Akkor még nem sejtettem, milyen „sikertörténete” lesz. (Például egyházunk presbiterképzésében is segédanyag lett.) Egyesületünk vezetősége 2019-ben úgy döntött, érdemes lenne a kiadványt megjelentetni belmissziói kereteink között is. Ezt némi

módosítással, javítással és bővítéssel valósítottuk meg: az Apostolok cselekedeteinek a presbiterképzési időszakban elkészített ismertetése is helyet kapott benne.

Mit találunk a kiadványban? Az eredeti cél az volt, hogy átlagosan lehetőleg egy-egy oldal terjedelemben kerüljön sorra egy-egy bibliai könyv ismertetése. Előtte azonban általános bevezető is készült a Bibliához magához egészében, az Újszövetséghez külön is, és az evangéliumokhoz is. Ez sok időt emésztett fel, így hát 2008-ban csupán a négy evangélium ismertetése készült el, a mostani kiadásban pedig már az Újszövetség öt történeti könyve található meg, az Apostolok cselekedeteivel kiegészülve. Az érthetőség kedvéért, amennyire lehetséges, igyekeztem mellőzni a tudományos teológiai kifejezéseket, de semmiképpen nem mellőztem a tudományos eredményeket és igényességet.

A kiadvány lehetőséget ad az olvasónak arra, hogy ismereteket szerezzon a Bibliáról. Akár műveltségét fejlesztendő, akár már meglévő érdeklődését kielégítendő, akár pontosabb ismereteket szerzendő, de kiadványunkból megismerhet sok háttérinformációt arról, miképp is alakult ki az egyház Szentírása, a Biblia. Másodszor természetesen az is a célunk, hogy az olvasók elmélyíthessék bibliai ismereteiket, általa erősíthessék hitüket, épüljenek lélekben. Az Írás sok helyen tesz bizonyosságot arról, hogy hitre van szükségünk az üdvösséghez, örök élethez. A legfiatalabb apostol is ennek szellemében vall evangéliuma végén: „Ezek pedig azért írtattak meg, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és e hitben életetek legyen az ő nevében.” (Jn 20,31)

A kiadvány missziói célból készült, így ajándékként igényelhető (a missziói központon keresztül: 1164 Budapest, Batthány Ilona u. 38–40.), mindemellett önkéntes adományokat is elfogadunk. (Maga a nyomdai költség példányonként 1000 Ft.)

Abban a reményben adjuk közre kiadványunkat, hogy sokaknak segít a Bibliával való ismerkedésben, valamint az Isten igéjében való elmélyülésben is.

SZAKÁCS TAMÁS

evangélikus lelkész, az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) vezetőségi tagja

Keresztény vagyok, ezért úgy kell tennem, mintha rendben lenne a házasságom, mintha nem másznának agyamra a kölykök, mintha nem omladozna a lakás, mintha anyukám nem volna nagyon beteg, mintha anyósék szóba állnának velünk, mintha a főnököm nem hajszolna halálra, így aztán mindig csak mosolygok, nehogy még azt higgyék, valamit nem jól csinálók, ezért nem áldja meg életemet az Isten.

Ja, nem.

Nyugodtan bevallhatom, hogy a munkám kibírhatatlan, a gyerekek sokszor az idegeimet reszelik, fájdalmas kilátás, hogy el fogom veszíteni anyukámat, amúgy is rengeteg gubanc van a családi viszonyokban, a házastársammal rettentő nehéz, remélem, bár alig tudom elképzelni, hogy Isten ezekből is tud jót kihozni. Felszabadító, hogy nem kell bagatellizálnom, nem kell tartani magamat, ha belegebdek is, józanul és nyugodtan szólhatok bajaimról. Viszont nem muszáj drámáznom, felesleges mindenkire rögtön rázúdítani az összes nyomorúságomat. Megállhatok a többiek és Isten előtt úgy, ahogy vagyok, terheimmel és örömeimmel.

Lackfi János

Villáminterjú Bence Gáborral

NÉVJEGY

Dr. Bence Gábor (1962–) egyházzenesz, karvezető, énektanár

A budapest-kelenföldi evangélikus gyülekezet karnagyja és egyik kántora 1980 óta.

A fóti Evangélikus Kántorképző Intézet vezetője, huszonöt évig mellékállásban, 2019 októberétől főállásban. Sok évig tanított a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban is. Szakterülete az evangélikus egyházzene.

Mi az első emléke gyermekkorából?

Kivitem a homokozóba a plüssnyuszimat, s izgi volt, hogy elástam. Többet sohasem találtam meg. Nagyon szomorú emlék.

Mi volt a leghasznosabb tanács, amelyet kapott?

Koczor Miklós bácsi a hetvenes évek mélyén jelezte, hogy a romakérdés lesz Magyarországon hamarosan a legégetőbb probléma, s nekünk, keresztyéneknek kiemelt küldetésünk a felzárkóztatással foglalkozni. Akkor nem értettem, ma már többet értek az egészből.

Emlék a konfirmációról

Új öltönyt, nyakkendőt, keresztapámtól karórárt kaptam – sajnos csak ezen a szinten foglalkoztatott akkor a konfirmáció. De bizonytalanságok, mert ma már fontos lépcsőfoknak érzem életemben.

Példakép

Heinrich Schütz – döbbenetes, milyen széles skálán mozognak művei. Írt har-

minchat szólamú műveket is a drezdai udvari ének- és zenekarnak, de egyszólamú darabokat is orgonakísérettel. S művészileg tökéletes mindegyik alkotása.

Legrosszabb emlék

Egy Mátyás-templomi koncert, ahol nem próbáltuk ki az akusztikát, és alig bírtuk végigverekedni magunkat a két-kórusos, túl nehéz kompozíción.

Legjobb emlék

Szlovéniai utazás. Mini ország, de van mező, hegy, tó, barlang, tengerpart, történelem gazdagon.

Az élet értelme

Közösségben élni.

Mi az, amit megbánt?

Talán szakmailag azt, hogy a rendszerváltás utáni első zsinaton nem emeltem fel szavamat a kántori állások érdekében. Akkor az volt az elv: „Majd ha jobban áll az egyház, akkor beszélünk róla.” Szerintem jobban áll, de mára már senki nem emlékezik arra,

milyen szolgálatot lát el egy kántor. Azt hiszi mindenki, csak vasárnapi orgonista. Így sohasem fog a fejéhez kapni egyházunk: „Ja, hisz elfelejtkeztünk a kántorokról!”

Munkán kívüli időtöltés

Bicajozás, kert, unokák.

Család

Feleségem, Judit, három gyermekünk felnőtt, öt unoka eddig.

Nagyszülők

Apai oldal:

Nagyapám lakatos és autóvezető volt. Elegáns grófi autót hajtott, később egy hadi védettséggű gyárban dolgozott. Mindenhez értett, s kitűnően harmonikázott. Nagymamám Weitzel-lány, akinek ősei Fulda környékéről jöttek az ezerhétszázados évek elején Kalaznóra, Egyházaskozárra. Édesapám kikutatta az ott maradt német rokonokat, a mai napig él a kapcsolat.

Anyai oldal:

Lelkész nagyapa, aki rendkívül termékeny volt hosszú ideig, aztán valahogy mellőzni kezdték. No, én már így ismertem meg, s nagyon tiszteltem kintartó munkáját. Soproni polgárlány nagymama, aki megtartotta kulturáltágát mindvégig, s ellátta a falusi háziasszonyi teendőket is a szegény években férje mellett.

Halál

Eljön, amikor kell. Kemény látni néha, hogy elköszönni milyen nehéz, de hiszem, aki él, annak még valamilyen célja van. Édesapám nyolcvankét évesen mehetett haza úgy, hogy a halála napján a jó halál művészetéről tartott előadást. Ezt szépnek tartom, hálás vagyok érte.

Öregség

Nehéz elfogadni. Liturgikus kifejezéssel: *küzdők ellene*.

Templom

Kelenföld. Ott minden megvan, ami a templomhoz kell. *Schulek János*ék valamit nagyon értettek a gyülekezet szükségleteit illetően!

Derű

„A vidám szív a legjobb orvosság,
a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszáraitja.”
(Péld 17,22)

A nyár az az időszak, amikor a lelkészváltások zajlanak. Ilyenkor előkerülnek a munka díjazására vonatkozó szerződések, az úgynevezett díjlevelek is. Egy idős presbiter mesélte, hogy egyszer akkora árvíz volt a faluban, hogy a templomot is elöntötte a víz. A víz levonultával a templomban halak (valószínűleg már csak tetemek) maradtak, ezért a soron következő lelkész díjlevelébe bekerült az a tétel is, hogy ezek a halak a lelkész javadalmát képezik.

Füzék Diána

**EGY NŐNEK KÉT FONTOS SZEREPE
VAN A FÉRFI ÉLETÉBEN:**

**NYUGTASSA, AMIKOR IDEGES
ÉS IDEGESÍTSE AKKOR,
AMIKOR NYUGODT.**

Fót

Olyan csoda, ami nem válik hétköznapivá évtizedek alatt sem. Ma is életek változnak itt meg, és akik együtt szolgálunk itt, azokkal közös az értékrendünk. Döbbenetes, egyházunk mekkora része kötődik a kántorképzőhöz.

Zene

Azzal a zenével érdemes foglalkozni, amelynek célja, feladata van.

Bach

Ő így végezte szolgálatát.

Egyházunk

Elvész törvényeiben, intézményeiben, a konferenciáiban, a látszatok fenntartásában. Úgy érzem, a lényeg, a gyülekezeti munka erősen háttérbe szorult. Mindig öröm tölt el, ha ennek ellenkezőjét láthatom, s ilyen testvérrel is gyakran találkozom.

Kedvenc

teológus – sohasem mélyedtem el a teológia tudományában;
Csepregi Andrástól és Koczor Tamástól sokat tanultam
zeneszerző – *Heinrich Schütz*
író – talán *Hermann Hesse*
költő – *Weöres Sándor* s persze *József Attila*
regény – *Thornton Wilder: A teremtés nyolcadik napja*
színdarab – *Gorkij: Éjjeli menedékhely*
zenemű – *Schütz: Krisztus hét szava a kereszten*
bibliai könyv – *Lukács evangéliuma*
bibliai szereplő Jézuson kívül – a samáriai asszony
hazánkon kívüli ország – Finnország
hazánkon kívüli város – Tampere és Jämijärvi (sokat éltünk ott)
szín – kék (de már Finnország előtt is az volt)

Mit szeretne még elérni az életben?

Most nagyon foglalkoztat a kántorképző, szeretném azt jól csinálni, sokakat segíteni a lelki gazdagodásban.

Arccal vagy háttal?

BUDAPEST, DEÁK TÉRI EVANGÉLIKUS TEMPLOM
2020. OKTÓBER 10., SZOMBAT, 9.40-12.45

9.40: KÖZÖS ÉNEKLÉS

Smidéliusz Gábor és Végh Szabolcs vezetésével

10.00: KÖSZÖNTÉS, IMA

– Szemerei János

IGEHIRDETÉS – „URAM, MENTS MEG!” (Mt 14,22–33)

– dr. Bácskai Károly

11.00: TANÚSÁGTÉTEL

– Rátóti Zoltán Jászai Mari-díjas, érdemes és kiváló művész

– Semes-Bogya Tibor Ferenc, az Üdvhadsereg címzetes kapitánya

12.00: IGEHIRDETÉS – ARCCAL VAGY HÁTTAL ISTENNEK? (Jer 7,16–28)

– Szeverényi János

Az idei évben az evangelizáción részt vevők számát korlátozni kényszerülnek a szervezők, és további változások lehetőségét is fenntartják az aktuális járványhelyzetre tekintettel.

A jelentkezés és a részvétel regisztrációhoz kötött.
Jelentkezni az evmis@lutheran.hu e-mail-címen lehet.

ÉLŐ KÖZVETÍTÉS A TEMPLOMBÓL:

Győri János YouTube-csatornáján,
a *Deák téri országos evangelizáció 2020* címen.

Link: <https://youtu.be/VCbYi8N-PTY>

A közvetítésbe 9.40-től bekapcsolódhatnak, illetve az alkalmon készülő felvételeket megtalálhatják majd a következő honlapokon is:
Misszio.lutheran.hu és Evangélikus.hu

A 2020-as év igéje

Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!

(Mk 9,24)